

ARGIA

1987 Maiatza 10 — L urtea — 1.150 zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne) / 8 libera

*Jacques
Vergés*

**ARABA EUSKARAZ,
dena prest Kanpezun**

**FLNko abokatu bat
Barbier nazia
defendatzeko**

**UPVeko
ikasturtearen
amaiera
aidean**

MENDEKU

**«ez gara
komando terrorista,
kolektiboa baino»**

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

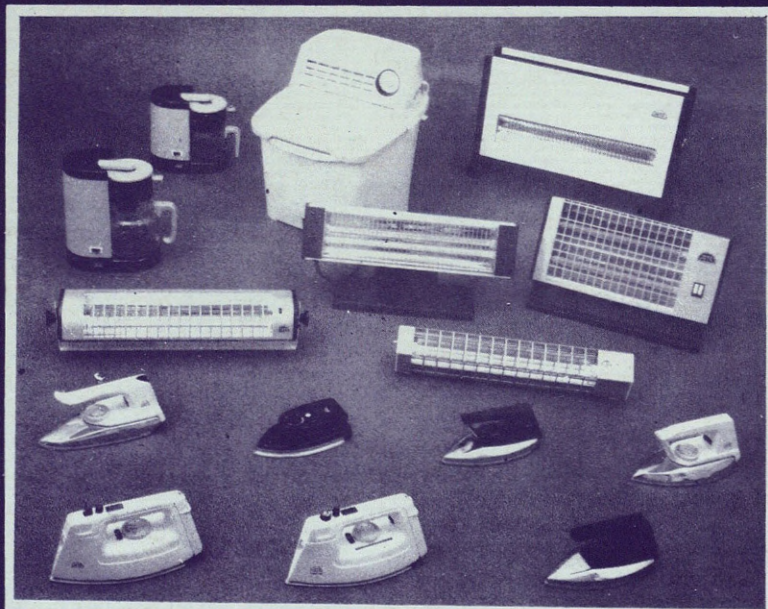
Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

Gure elektragailuak

JATA

Helburua...

...lehenak izatea.

JATA

EIBAR ELEKTROGAILUAK L.E.A.
Telex: 38533 — Telef.: (943) 71 82 43 (3 linea)
195 Postakutxa. EIBAR (GIPUZKOA)

1.150. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Mendeku: «Ez gara komando terrorista, gazte-kolektibo baino». **Ritxi eta Aitor.**

NAZIOARTEKOA

18.— SESB-Txina: kanala irekita dago. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

20.— Verges, FLNko abokatu bat Barbie nazia defenditzeko. **Gatzaga taldea.**

24.— Sexualitatea pautatzen eta frenuak gabe. **L. Aristi.**

TXT komikia

35.— Josu Barandika: «Bilboko arazorik nagusia marjinazioa da». **I. Uriarte, I. Uria.**

40.— Araba Euskaraz 87, dena prest Kanpezun. **M.E.**

42.— UPV-EHUKo ikasturtearen amaiera aidean. **A. Azkargorta.**

44.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

45.— Kulturataria.

46.— Zaramak disko berria aurkeztu digu. **I. Goitortza.**

48.— Felipe Juaristi, poesiatik bueltan. **J. Landa.**

50.— Aiako eta Zumaia bertsotxapelketak. **Zaldubi.**

51.— «Hamar manu minduak», antzerki lan berria Iparraldean. **J.L.**

52.— Kulturaren aste-borrastera.

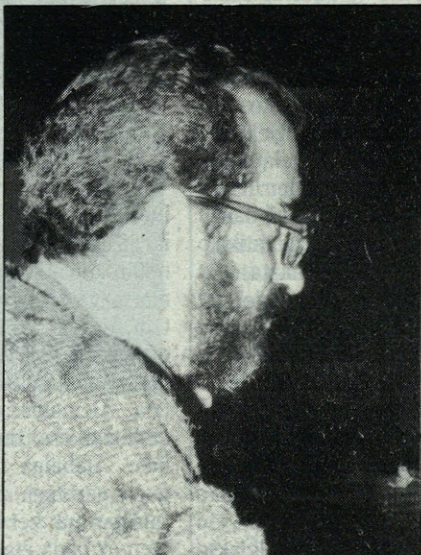
54.— Munduaren zabaletik kultura. **J.M. Heritz.**

ETA BESTE

55.— Bertsoak: **Xabier Beloki.**

56.— Denborapasak.

57.— Azkena.

PORTUGALETEKO ekintza —berak nahi ala nahi ez— protagonismoa bereganatu duen «MENDEKU» KOLEKTIBOARI hitza eman diogu aste honetakoan, **13. orrialdetik** aurrera haiena azaldu dezaten. Merezki zuen. Baina ez dira horiek protagonista bakarrik, aktualitate mailan puntalari ditugun bi gizon bait dakartzagu zenbaki honetan ere: JACQUES VERGES, Barbie nazia defendatzen ari den abokatua (**20. orrialdea**), eta JOSU BARANDIKA, Herri Batasunak Bilboko alkatetzarako aurkeztu duen hautagaia (**35. orrialdea**). SESB eta Txinaren arteko harremanak, aurtengo Araba Euskaraz, homosexualitatea eta UPV-EHUKo iskanbilak ditugu aste honetako enborrari gorputza trinkotzen dioten gaiak. Kulturaren ere gai andana dakargu oraingoan (Zarama, Felipe Juaristi, antzerki obra berria, bertso txapelketak...) baina horren berri zehatzagorik **45. orrialdean** kausituko duzue, Kultur Atarian. Ez zaizue damutuko.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Anton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriando, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elsegui, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sariek: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	360 libera.
Estatu Espainola.....	5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....	7.200 pezeta.
Airez.....	11.000 pezeta.

MAIATZA 10 MAIATZA 16

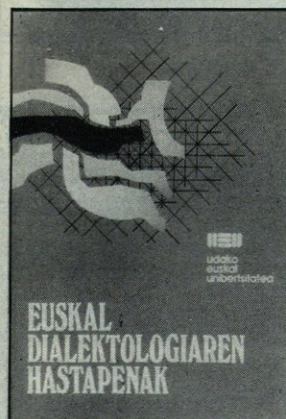
maiatzaren 13an
ilbete

mareak: (maiatzaren
10ean)
gora: 02.51 eta 15.19
behera: 09.04 eta 21.22

eguzkia: (maiatzaren
10ean)
irten: 06.45
sartu: 21.08

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Tituloa: Euskal dialektologiaren hastapenak

Egilea: Talde lanean

Argitaletxea: UEU

Ezaugarriak: 606 orrialde

Duela lau urte kalera zen liburuaren bigarren edizioa dugu Udako Euskal Unibertsitateak argitaratzen duen hau. Harako hartan egileak andanaka baldin baziren ere, oraingoan zazpi lagunen artean burutu dute lan guztia. Esan dezagun orain lau urteko lanak akats nabarmenak zituela. Batetik, liburu barneko homogeneitate falta; eta bestetik, hainbat pasarteren kaskarkeria. Bigarren edizio honetan bi gauzak hobetu nahi izan dira.

Homogeneitatearena aski lortua geratu da, liburua osatzen duten zazpi euskalkiak aski antzera aztertu bait dira. Euskalki bakoitzaren azterketari dagokionez, ikusten da lana serioagho eginga dela, gauzak kontrastatuago datozela, eta sakontasun zer-bait aurkitzen dela.

Dena den, euskalki bakoitzaren gramatika eratzerakoan ikuspegi linguistiko diferentek segitu dira. Gehien bat estrukturala. Honek, noski, helburu jakina zuen. Gai hauetan oso jantziak ez daudenei ezin zaie gramatika sortzaile baten zehaztasun konplikatuaz argibiderik eman. Guzti honengatik, lana ederki eta duintasunez bideratua dute UEUkoek, dialektologiaren zer edo zer jakin ahal izateko balio izateaz gain, Azkueren zazpi euskalkiei buruz argibide anitz dakar-eta.

Lantzen diren euskalkiak honako hauek dituzte: bizkaiera, gipuzkera, nafarrera garaia, ipar eta hegoko aldakak, lapurtera, nafarrera behe-hera, zuberera eta erronkaria. Euskalki bakoitzean azterketa aski sakona egin da bokalak, kontsonanteak, azentua (ez beti), izenaren morfologia, aditzaren morfologia, aditzen paradigmak, sintaxia eta transkribaketa fonetikoa landuz.

Nabarmena da aurreko ediziotik hona nafarrera garaia, nafarrera behe-hera eta zubererak azterketari dagokionez izan duten hobe-kuntza. Mapak ere badatuz lagungarri gisa.

Titulua: La pobreza en la comunidad autónoma vasca (avance)

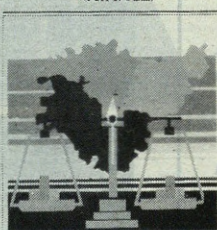
Egilea: Eusko Jaurlaritza. Lan, osasunketa eta gizarte segurantz saila

Argitaletxea: Eusko Jaurlaritza

Ezaugarriak: 120 orrialde, 530 peza.

Duela urte bete Eusko Jaurlaritza gure gizartearen bizi-maiala ezagutu nahian,

LA POBREZA EN LA COMUNIDAD AUTÓNOMA VASCA (AVANCE)

ikeketa batzuk egin zituen ia, ia lau mila etxe ezberdinetan zehar. Emaiza nahiko alarmagarria bada askorentzat, ez da harritzekoa hala eta guztiz, E.E.E. beste herri industrialetan zehar (Frantzia, Alemania, Ingalaterra...) emaitzak ere izugarriak direlako. Alabaina nahiko anbigua geratzen zaigu gauza, txirotasuna zer den definitzen ez bada eta informe honek European erabiltzen den konzeptua hartzen du, hots, jende eta familiak errekurso eskasak dituztenak, eta herri hartako bizi modu normal batez at aurkitzen direnak.

Liburua estadistikaz bete agertzen da: zer den txirotasuna, maila eta modu ezberdinak, arrazoiak, banaketak, lurraldeak, ondorioak eta abar luze bat. Hori bai, Eusko Jaurlaritzaren liburuaren Euskal Herriko hiru probintzi lantzen ditu bakarrik, eta nola ez, liburua gazte-eraz argitaratu zaigu.

Aldizkariaren izena: Elhuyar

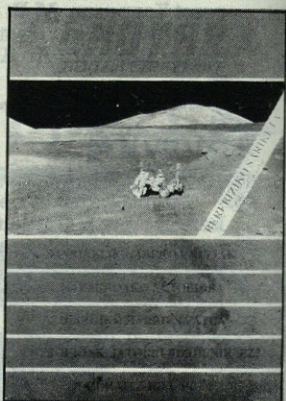
Ezaugarriak: hilabeteroko aldizkaria, 8. zenbakia, 75 orrialde, 425 peza.

Martxa ona daramate Elhuyar aldizkariak bere kalitatearen maila altzatzen pixkana-pixkana. Natura, bizi-modu modernoa eta futuroaren ezaugarriak azaltzen dituztela, hamalau artikulu ezberdin eskeintzen dizkigu azken zenbaki honek, non kolorezko argazkiak eta informazio usua nahasten den,

honela zientzia gauza entzenigarri eta popularra egiten saiatuz.

Elixabete Egiak eta Kontxi Urkiak, itxasoan urte gutxitan nola lan egingo den erakusten digute, hau da, automatismoz beterik. Duela urte gutxi arte eta gaur egun ere kasu gehienetan, gizona izan da itxas-ontziak gidatu duena, laister ordea, sateliteak mugituko dituzte uretan zehar ibiltzen diren faktoria handi hauek.

Bridge Mintz Registerrek, hilargian jasan diren harrien azterketa azaltzen digu. Hauek informazio pila eskeintzen dute hilargiaren ezaugarri eta konposaketari buruz, gaur egun arte satelite honi buruz zegoen iritzia nahiko osotuz.

Zenbaki honen artikulorik «beroena» ordea, Donostiako eta Iruñako autobideari buruz hitzegiten duena dugu dudarik gabe. Aldizkari eta fantzina pila aurkeztu dira atal honetan gai polemiko horri buruz hitzegiten dutenak. Elhuyarkoak, aldizkari zientifikoa eta baita ere naturista denez (hala diote behintzat), ezin zuen gai garrantzizko hau ahaztu eta honela aste honetan ekologisten iritzia eskeintzen digute, autobien aldekoena, hots, «ofizialista» datorren asterako utziz.

Baina, gai guzti hauez aparte hona hemen eskeintzen diren artikulua:

— Brax-a, mentuaren hildotik, (kimika)

— Zuhaitz-igelak: anfibiorik dotoreenak

- Petroiloa lurraren erditik
- Ozono maila txikiago-tzen ari da
- Telebista-pantaila laun-rantz
- Sagar-lore
- Zientziaren historia: erromatarren garaia
- Untziaren historia: Urpe-kuntzien sorrera
- «principia»k 330 urte. Isaac Newton, kalkuluaren sortzaile
- Kaluza eta Kleinen teo-riak: hamaika dimentsioko mundua

NORK HIL ZUEN H. THROMBEY?

HOWARD PACKARD-PAUL GRANGER

Titulua: Nork hil zuen H. Thrombey

Egilea: E. Packard eta Paul Granger

Argitaletxea: Elkar

Ezaugarriak: 122 orrialde, 360 peza.

Irakasleentzat eta hezitzaileentzat liburu didaktiko oso bixia atera berri du Elkar argitaletxeak. Ezaugarri bereziak eskeintzen ditu liburuak haur literaturan sartzeko, gaztetxoek zaletasunak oso kontutan hartzen bait ditu, hots, aspertzeko arriskua, ziurtasun falta etabar. Hone-l a ezaugarri posible guzti hauek kontuan izanik, irakurleari datu batzuk eskeintzen zaizkio bera izan dadin liburu honetan kasua ikertu-ko duen detektibea, nobela pixkanaka eta zati ezberdi-netan irakurritz hiltzailea to-patu arte.

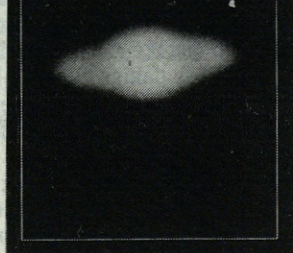
Liburu honek lapurketa eta asesinatze liburu baten ezaugarri guztiak ditu, kutsu «ingelesa» oso nabaria nabar-tzen zaiolarik. Protagonista mutiko gazte bat da eta ez dute gaizki pasatzeko auke-ra izango hamabi, hamalau urteko neska-mutilak.

ASTE HONETAN NABARMEN

Itxoitearen emaitza

ARANTXA URRETABIZKAIA

Saturno

Titulua: Saturno

Egilea: Arantxa Urretabizkaia

Argitaletxea: Erein

Ezaugarriak: 130 orrialde, 600 peza.

Pozik hartu dugu euskal irakurleek Arantxa Urretabizkaia-aren azken nobela. zenbait idazle famatu ari di-ra bere liburuak eskeintze-kotan, eta horietako bat ate-ra zaigu azkenik.

Denetik hitzegiten digu Urretabizkaia-aren nobela hone-tan, amodioa, adiskidetasu-na, bakardadea etabar luze bat. Protagonista Luis dugu, marinel ximple bat, bere bizi-tzako proiektu guztiak han-kaz gora joan zaizkionak be-re emaztea istripu batean hiltzen denean. Luis gizon bakarti eta tristean bihur-tzen da, bere frustrazioak al-koholan uzten dituenak beti-ko «kuadrila»-ren laguntzare-kin.

Bizitzaren alderdiak, per-tsonai ezberdinetatik azter-tzen ditu Urretabizkaia-aren li-buruan. Adiskidetasuna Lui-sen lagun taldeko adiskide

batean azaltzen da adibidez, adiskidetasunari buruz beti-ko zenbait galdera «zahr» eginaz.

Familiari buruzko galde-rak ez dira ere falta, hau per-sona askorentzat ezinbeste-koa omen da bere bizitzaren helburuak lortzeko. Baina Bakardadea da dudarik gabe oinarritzko gaia nobela hone-tan; bakardadea nahi gabe-koa, gizakia monotoniara eramaten duena. Luis, prota-agonista, bakardade horreta-tik aldegin nahi du eta neska bat ezagutu eta maitemin-tzean, bere energia guztia neska horrengan jartzen du, berarengan topatzen bait du bere bizitzaren oinarria, ba-besa... Liburua azken finean amodiozko nobela dugu, na-hiz eta ez izan amodiozko nobela tipiko bat, latza eta triste baizik, existentzialis-ta, sexurik gabekoa, inpoten-tziak orekak baino indar handiagoa duena.

Donostiako giroa ez ere falta liburu honetan. Maiz atera da Donostiako hiri-a nobela desberdinetan, hiri honek eskeintzen duen mis-tizismo kutsu horregatik edo, gauza da Urretabizkaia-aren, beste zenbait idazle bezalaxe, ez duela itsasoa, alde zaharra, antxetak... ahaztutzen, nobelari «gustu» berezi bat emanez.

Nobela ederra ba, autore bikain honen gehienak beza-laxe; pixkat tistea, eta pixkat iluna, batere lapaitza ordea, bere hizkera erraza eta kora-pilorik gabekoa tirada bakar batean irakurtzea gonbida-tzen gaitu dudarik gabe.

Aldizkariaren izena: Non-dik

Ezaugarriak: Herri aldizka-ria, 17. zenbakia, 50 orrialde, 200 peza.

Berriz ere gerra zibilaren gaia aztertzen digute aldiz-kari berezi honetan, beste hainbat eta hainbat aldizka-ri, instituzio etabar bezalaxe. Eta hala behar du benetan, duela hain urte gutxi egin zi-ren ankerkeri astakiloak ahazturik gera ez daitezen.

Urte beteko atzerakuntza-rekin atera zaigu azken zen-baki hau, hutsunea ikusiz be-hintzat atera dela pentsatzea ezinbestekoa dugu. Oraingo honetan Atauen gerra zibi-la nola izan zen eskeintzen digute, eta apal baina zuzen agertzen dira bere eskein-tzan, garbi azaltzen bait dute ez dela bere lana goi-maila-ko ikerketa zientifikoa, da-tuak eta iritziak aportatzen dituztela baizik, udaletxetik eta herriko jendearen iritzi zuzenak bilduz.

Denegatik dugu ezaguna Atauen ideologi batetako taldea egon zela: bakarrik eta horrek noski, bere objeti-botasuna kendu ahal dio la-nari, egileak berek onartzen duten bezala; hala eta guz-tiz, kalitate handiko lana ez bada, gauza kurioak topa ditzakegu barruan eta ez du beste inongo intenziorik al-dizkari berezi honek.

Itziar Uri. «Ez Klip ez Klop»-eko arduradun irrifartsua.

«Ez klip Ez klop» musika saio berri-berria

Apirilak 27an hasi zen hain zuzen ere, «Ez klip Ez Klop» orduerdiko musika programa. Bertan, nazioarteko diska eta bideo materiale berririk ikusi eta entzun ahal izango dugu eta bestetik, Euskal Herrian bideo musikalak egin nahi dituen edonorentzat primerako txanpa bilakatu nahian ekin diote aurrera.

Saio honen sortzaile Oscar Otxoa izan da eta arduradun Itziar Uri dugu: «ez dugu nahi aktuazio bat besteren jarraian izan dadin programa, eta horretarako Xabier Agirre aurkezle gisa arituko da, betiko aurkezle serioa alde batera utzita mogimendu pixka bat eman ez saioari», esan digu Itziarrek.

Hiru ataletan banaturik emanen da: «lehenengoan, "Kantokoak", astean kantopetik iritsitako "bideo clip"en errebasoa egingo da». Bestea, "Eskeklipasko" saila dugu: «Arte Ederren Fakultateak eta EITB-k antolatutako diska maketa lehiaketako 12 talde irabazleei bideo bat grabatuko zaie, fakultateko ikasle batzuren gidioaz». Gainera joku bat ere izanen dugu ...asmatzen duenarentzat. Hirugarrenean "Bertakoak":

«etera begira arituko da. Bost minututako bideoak, edozein estilokoak aurkezteko aukera bikaina du edonork». Gero humorezko «sketch»ak...astelehenero.

Asteartez «Mintzatu» luzemetraia gomendagarria. Neskak mutua baten historia.

Jaki ederrak «Lapikoka»n

Jakiak omen dira Hasier Etxeberriaren gustoko. gehiagotxotan azaltzen zaigu honelako saioak bul-tzatzen, lehen Zopa Haundirekin bazen orain ere, aspal-ditxoan, «Lapikoka»rekin ari zaigu.

Saioa atsegingarri egiten da, ekarritako sukaldaria, izenez bederen, beti ospetsua gure artean eta emandako azalpenetan izugarritzko arretaz izaten da gure Hasier, hor nonbait bait du berak, bere puntu ahula. Edozeinek jarrai ditzake azalpen horiek, errazak eta argiak bait dira baina, ez dakigu zergatik baina txarrak edota eskurik ez dugulako edo, saiatu arren ez zaizkigu horietako plater xarmangarrikerik atera. Hala ere, saiaturaz saiatu erdietsiko dugu geuk ere.

Asteazkeneko zortzirak eta hogeia aldera eskeinitako saioa honen harreraz ez dugu zalantzarik, etxekoandre eta soziedadegizon mordoak jarraitzen du eta, «jaki hori ez da horrela prestatzen, beste hori bai ordea» eta ari-tzen dira, jakinmina eta jakintasuna lantzen dutelarik.

Bitarte horren guztian, gonbidatutako bikotearekin so-lasaldi eta kontukontari arituko zaigu gure Hasier, suka-dariak noiz bukatuko duen zain, lau kideok tripazorra uxatze nahian.

On egin lapiko zaleoi.

Antzesle eta zuzendari ospetsuak

Gaiei dagokienez entretenigarriak izan daitezke, antzesle eta zuzendarien izenak txarrak ez direlarik gaine-ra. Hara aste honetako luzemetraiak: Igandez «Frank Pulver» luzemetraia izango dugu. Zuzendaria Joshua Logan eta antzesleak Robert Walker eta Burl Ives. 1945ean US Navy-ko istoriotxo goibela. 1964ean burutua eta 104 minututako iraupena.

Asteartez «Mintzatu». Neskak mutua baten eta Rami-ro jaunaren arteko erlazioaz arituko da. M. Gutierrez-ek zuzenduko du eta J.L. Lopez Vazquez-ek eta Kiti Man-ver-ek antzestuko dute.

Asteazkenez «Messidor». Bi neska abentura bila Suiza-ra abiatzen dira eta gaizkile munduan murgilduko. Zu-zenzen Alan Tanner aritu zen eta antzesten Clementine Amoureux, Catherine Retore eta Gerald Battiaz. 1979. ur-tean filmatu zen eta 130' irauengo du.

Ostiralez «Finiasen Ostadarra». Iratxo, urre altxor-rak eta abar. Luzemetraia honen garrantzia Fred Astaire-k eginiko azken luzemetraiaren azken dantzetan datza. Era berean, Ford Coppolaren zuzendaritza ere aipatze-koa dugu. 1968. urtean egin zen, 140 minututako iraupe-naz.

Azkenik, larunbatez, «Music Lovers». Peter Tchaikovs-ky musikagilearen bizitza latza. Emaztearen separaziotik heriotzara bitarteko una larrienak kondatuko zaizkigu. Zuzendaria Ken Russell emankorra eta antzesle gisa Ri-chard Chamberlain, Glenda Jackson eta Max Adrian ari-tuko dira.

zinema

Zestoako Euskal Zinema Topaketa.— Martxoaren 11ean hasiko da Zestoako X. Euskal Zinema Topaketa. Topaketa hauek maiatzaren 16a arte iraungo dute, ETB, K-2000 eta Eresoinkaren filmak eskainiko direlarik. Maiatzaren 4an hasita 9a bitarterarte Bideo Topaketak ospatzen ari dira eta bertan lau bideo ikusteko aukera izango da. Filmei dagokienez, hamasei izango dira bertan ikusgai. Besteak beste, Azpeitiko Zine Klub Taldeak burutu duen lana ikusi ahal izanen da: "Mateo Txistu". Nahiko zinema ikusteko aukera izango da beraz, Zestoan datozen egun hauetan.

Bilbon

maiatza

11 Bilboko Fas zine klubak heldu den astelehenerako "Koyaanisqatsi" filma erakutsiko du. San Vicente kaleko 2. zenbakian dagoen aretoan, arratsaldeko 7,30tan.

1983. urtetan Godfrey Reggio zinegileak zuzendutako filma amerikar bat dugu honokoa. Koyaanisqatsi izenak desintegratzen ari den bizitza esan nahi omen du eta filmak berak kolore, irudi, musika eta beste zenbait elementuz osatutako bizitza bat erakusten digu. Garai batetan orekatua zen bizitza eta gaur egun erabat desorekatzen eta desintegratzen ari dena. Emanaldia San Vicente kaleko 2. zenbakian dagoen aretoan izango da arratsaldeko 7,30etan.

Tolosan

maiatza

15 Tolosako zine klub taldeak Woody Allen-en "Broodway Danny Rose" izeneko filmaren emanaldia iragarri du egun horretarako. Iparragirren, gaueko 10,30tan.

Filma honetan zine munduko manager eta aktore ezezagun eta marginalen istorioa kontatzen da, beti ere Woody Allen-en neurak agertzen direlarik: heriotza, sexoa, juduak...

Zinema ugari Araban

"Araba euskaraz" dela eta ekitaldi ugari antolatu dituzte Araba inguruan. Zinemak ere badu bere txokoa: maiatzaren 12an "Kalabaza tripontzia" marrazki bizidunak Kanpezun ikusi ahal izango dute eta 13an Maeztun. Maiatzaren 14an berriz, Kanpezun zine maratonia eta Aldan "Koyaanisqatsi" izeneko filmaren emanaldia. 15an Urizaharran "La montaña embrujada" izeneko izango da ikusgai.

Euskal Zinemaren Zikloa

Euskal Zinemaren Zikloa izenpean ospatzen ari den ekitaldi hau oraingo honetan maiatzan 11etik 15era bitartean Bilbon ospatuko da. Astero iragartzen duzuegun bezala hiru dira ziklo honen barruan eskaintzen diren filmak: Alfontso Ungriaren "Ehun metro", Xabier Elorriagaren "Zergatik Panpox" eta Andu Lertxundiren "Hamaseigarrenean aidanez". Filma hauen aurretik ikuska batzu eskainiko dira eta antolatzaileek jakin arazi dutenez, eztabaidak irekitzen saiatuko dira.

antzerkia

■ Bilboko Ayala antzokian, Nazioarteko Antzerki Erakuspeanren barnean; hilaren 13tik 17ra bitartean "Que revienten los artistas" Tadeusz Kantor-ena ikusi ahal da, arratseko 8tan.

Bilboko Nazioarteko Antzerki Erakusketa

Maiatzaren 12tik 16ra bitartean Bilboko Ayala antzokian Cricot 2 izeneko antzerki talde poloniarrek "Que revienten los artistas" izeneko lana eskainiko du. Tadeusz Kantor izan da lan honen zuzendaria.

"Araba euskaraz"

"Araba euskaraz" dela eta antzerki emanaldi ugari izango da Arabako herrietan zehar. Alde batetik Markeline mimoa hilaren 11ean Bernedon izango da, 12an Maeztun eta 13an Urribarrin. Tasupada antzerki taldeak berriz, hilaren 11ean Kanpezun izango du bere emanaldia eta Goaz taldeak 16an. Txotxongiloek ere izango dute egitarau honetan tartetik, hilaren 11ean Bihar taldea Maeztun izango da, 12an San Bicen ten eta 13an Bernedon. Emanaldi guztiak arratsaldeko 7etan izango dira, Goaz antzerki taldearena izan ezik, hau arratsaldeko 6,30etan izango bait da.

"Antzerkiaren maiatza" Hendaian

Hilaren 6an hasi zen "Antzerkiaren maiatza" izeneko astebeta, 13an amaituko da. Iparraldeko lizeetako ikasleek urtez urte antolatutako ekitaldi hauetan bertako eta inguruko taldeek hartzen dute parte. Egune-ro, Belzenia pilotalekuan izanen da zer ikustekoren bat.

Soka berean.

1 907tik. Bizkaiarrekin batera.
Berton bizi eta behar egiten
duten guztiekin. Gaur, atzo
bezala, zurekin batera. Eguneroko
problemetan bat eginda. Beharrizanetan
laguntzen. Irtenbide egokiak ematen.
Lehenengo eta behin, zu zerbitzeko
gaudelako. Eta azkenean ere bai.
Horrexegatik egongo gara
zurekin batera
gero ere. Elkarrekin.
Soka berean.

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

musika

GIPUZKOAKO ABESBATZEN ELKARTEA

1987 - MAIATZAK - 10 - ZARAUTZ

III. Ttopara Zarautzen.— Hirugarren aldiz ospatuko da aurten Zarautzen Topara izeneko abesbatzen kontzertu handi hau. Aurtengo honetan Zarauzko 750. urteurrenaren ospakizuna izango da eta horregatik Zarauzko Abesbatzarekin batera 750. Urteurrenaren Batzorde Antzolatzailea aritu da lan honetan. Honokoa duzue egun honetako egiraua: goizeko 9etan koruen harrera, 9,15etatik 10etara Taldeen entseia, 10,30etatik 11etara Udal Kiroldegian hamaiketakoa, 11etatik ordubietara herrian zeharreko poteoa, 14,15etatik 4,30etara Aita Frantziskotarren Kiroldegian bazkaria, 5,30etatik 7etara Kontzertu Nagusia Udal Kiroldegian, 7,30etatik 9,30etara Musika Plazan dantzaldia.

“Araba euskaraz”

“Araba euskaraz” dela eta zenbait kantaldi eratu dituzte Araba aldean. Maiatzaren 15ean Kanpezun goiz partetik eromeria izango da eta gaueko 9etan **Berakatz Band** taldeak eskainitako kantaldia. Hilaren 16an berriz, Kanpezun bertan **Ruper Ordorika** eta **Itoiz** taldeek kantaldia eskainiko dute gaueko 11etan hasita.

Talde kanpotar ugari

Kanpoko talde ugari entzuteko aukera izango dugu datozen egunetan. Maiatzaren 10ean Anoetako Polikiroldegian Spandau Ballet eta egun berean Gasteizen Win Martens. Hilaren 15ean Elliot Murphy Iruñan eta 16an Elliot Murphy eta The End Gasteizen. Bukatzeko 17an Gasteizen Long Ryders eta The End taldeak izango ditugu entzungai.

arte

Jose Antonio Zia Cayetano Iruñan

Maitzaren 13a bitartean Iruñako Aurrezki Kutxa Munizipaleko aretoan (Rodezno Kontearen aretoan) Jose Antonio Zia Cayetanoren margoak ikus daitezke. Margo hauetan herri askotako irudiak ikusteko aukera dago: Lizarra, Getaria, Orio, Zumaiia eta Zarautz.

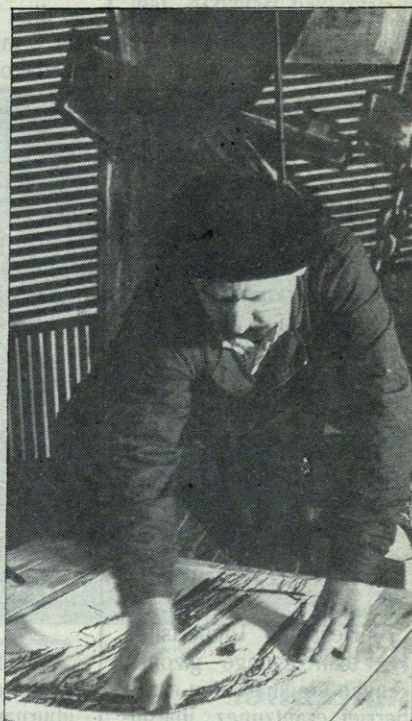
Jose Manuel Vicente Iruñan

Iruñako Ziadadelako aretoan Jose Manuel Vicentoren margoak ikusi ahal izango dira maiatzaren 25a bitartean. Natura da ardatz nagusia (basoak, paisaiak...). Arratsaldeko 6,30etatik 8etara lanegunetan eta jai egunetan eguerdiko 11,30etatik ordubietara.

Agustin Ibarrola Bilbon

Maiatzaren 15etik ekainaren 30a arte Bilbon Agustin Ibarrolaren lanak ikusi ahal izango dira. Bilboko Arte Ederretako Museoa grabatuak, marrazkiak, mar-

goak eta irudiak ikusteko aukera izango da. Erakustazokan ere izango da zer ikusi, “Bosque artificial” izeneko lana eta Arriaga Antzokian mural bat izango da.

dantzaldiak

Dantzari txiki Eguna Bergaran

Maiatzaren 17an ere, Bergaran Dantzari Txiki Eguna ospatuko da. Hemen bailarako dantzari guztiak bilduko dira eta egitaraua ohizkoa izango da: goizean kale jira, eguerdian bazkaria eta arratsaldean taldeen banakako emanaldia izango da. Honokoa izango dira egin beharreko lanak: Dasafioa, Agurra, Alpargata.

■ Hilaren 16an Lizarran Dantzari Txiki Eguna ospatuko da. Egund honetan Nafarroa guztiko haurrak bilduko dira bertan, hamabi hamahiru urte bitartekoak, hain zuzen ere.

■ Hilaren 17an ere, Biasterin Gaiteroan Eguna ospatuko da. Egund guztirako izango dira ekintzak eta horien artean dantzak ikusteko aukera ere izango dute bertan bilduko direnek.

□Eskolarteko Dantza Txapelketa.— Hilaren 16an Donostian Eskolarteko Dantza Txapelketaren kanporaketa ospatuko da. Kanporaketa hauek bailaraka egiten dira eta oraingo honetan Donostia-Oiartzun bailarari egokituko zxaio bere txanda. Emanaldia Konstituzio Enparantzan izango da goizeko 10etan eta arratsaldeko 4,30etan. Bertan 500 gazte bilduko dira, sei urtetatik hemezortzi bitartekoak. Denetara 39 talde dantzan. Ikusgarria benetan!.

“Emakumea eta literatura”z mintzaldiak

«Jakin» aldizkariak duen ohiturari jarraituz aurten ere gai baten inguruko hitzaldiak antolatu ditu, “Emakumea eta literatura” aurtengoan. Maiatzaren 11n hasiko da, astelehenez, Nerea Azurmendik “Emakume idazleak euskal literaturan” gaiaz emango duen mintzaldiarekin. Maiatzaren 12an, Tere Irastortzak eta Aurelia Arkotxak honoko gaiaz egingo dute hitz: “Emakumezkoa gizonezkoen literaturan”. Hirugarrenik, maiatzaren 13an, Gema Lasartek “Gizonezkoa emakumezkoen literaturan” gaia jorratuko du. Biharamonean, hilaren 14a, Laura Mintegiren txanda izango da, “Emakume literatura zertan den” gaiarekin. Finitzeko, maiatzaren 15ean, ostiralez, Emakume-Literaturaren irakurketak egingo dira, Nerea Azurmendi, Maite Gonzalez, Mariasun Landa eta Ermiñe Madariagaren ahotik. Ekintza guzti hauek Donostiako Aurrezki Kutxako aretoan izango dira, ohi bezala.

ikastaroak

● **Hezkuntza Sanitario ikastaroak.**— Barakaldo-ko Gurutze Gorria antolatzailerik maiatzean zehar Hezkuntza Sanitarioari buruzko Ikastaroa eratu du. Ikastaro honetan nagusiki aztertuko diren puntuak honako hauek dira: errekupe-razio muskularra, puerikultura eta gaztetxoaren subnormalitatea. Parte hartu nahi duten pertsonak Sokorrimo Eskolako Idazkaritzara jo behar dute (Karrazahiru kalea, 6.a, Barakaldon).

Bizkaiko Dantzari Eguna

maiatza

[10] Igande honetan berriz, Mungian Bizkaiko Dantzari Eguna izango da. Bizkaiko Dantzarien Biltzarra, Udaltzea eta Aldundiaren laguntzaz eratutako dantzaldia izango da eta honokoa hau duzue egitaraua: eguerdiko 12etan herriko futbol zelaian hirurogeitamar dantzari talde bilduko dira eta bai haurrek eta bai helduek ere dantza ugari eskainiko dute. Ondoren bazkaria izango da eta arratsaldean toki berean, erromeria.

ihardunaldiak

IV. Izaki etiko-erlijiosoa

maiatza

[12] Deustuko Unibertsitatean egungo gizonarengan eragina duten arazo berriei erantzunez, ihardunaldi berri hauek antolatzeari ekin diote, zeinak maiatzaren 21a bitartean luzatuko bait dira. Aste honi egokitzen zaion hitzaldia hilaren 12an izango da. Bertan Mario Reguzzoni izango da hizlari (Milango Hezkuntza Berriztapen Batzordeko partaidea), eta jorratuko duen gaia berriz, “Teknologiaren aurrerapena eta aldaketarako hezkuntza”.

Donostiako Arkubide Euskal Txokoa

Maiatzaren 13an, “Enbeita bertsolariaren inguruan” liburuaren azalpena eta eztabaida izango da arratsaldeko 8retan. Maiatzaren 14an berriz, “Okupazioa: gaztetxe/etxebizitza” gaitzat harturik, bideo emanaldi bat eta argazki erakusketak izango dira. Ondoren bertara inguratzen direnekin eztabaida. Hau ere arratsaldeko 8retan izango da Konstituzio plazan 6. zenbakian.

“Jendearekin topaketak” aurrera Bilbon

maiatza

[14] Martxoan hasi ziren Unibertsitateko Hedakuntza Ikastaroak antolaturik eta Bilboko Udalaren Heziketa, Kultura eta Euskalduntze sailak babesten duelarik “Jendearekin Topaketak” izeneko zikloaren hitzaldiak. Honela maiatzaren 14an Cristina Almeida abokatua izango da hizlaria, abortoa gaitzat harturik. Hitzaldia Arkitektoen Kolejioko hitzaldi aretoan izango da arratsaldeko 7,30etan.

lehiaketak

□ **Euskadiko VII. Gipuzkoar Aurrezki Txapelketa.**— Datorren maiatzaren 17an da ospatzekoa Pasaian “Euskadiko VII. Gipuzkoar Aurrezki Txapelketa”. Txapelketa honetan 15 urte baino gehiago duen edonork har dezake parte, usariozko jatzera eramatea nahitaezkoa delarik. Txapelketaren proba honako lau zatitan banatuko da: dasafla, agurra, alpagata eta zortzikoa. Irabazleak “Rikardo Ugarte saria”, urrezko medaila, Pasaia udaleko trofeoa, Dantzarien Federazioko Trofeoa, txapela, gerrikoa eta 15.000 pezeta jasoko ditu. Parte hartu nahi dutenek izenematea Pasaia-

ko Udaletxean edo 943355118 edo 355286 telefonoetara deituz egin dezakete.

□ **Mus txapelketa mundialaren aurrekoa Donostian.**— Datorren ekainean ospatuko da Donostian Mus Txapelketa mundialaren aurrekoa. Txapelketa Tennis-Ondarretan egingo da eta ekainaren lehenean hasiko da, bikoteen zozketarekin. Lehen 16 bikoteek sari ederrak jasoko dituzte, eta seguru aski Nafarroako Viannara eramanak izango dira bertan dagoen patxaran fabrika bisitatzeko eta. Finalean parte hartuko duten bikoteek Euskal Komunitateen artean egingo den Txapelketa Mundialean present egongo dira datorren irailean. Txapelketa honetan parte hartzeko datorren maiatzaren 10etik 25era izenak eman beharko dira orain aipatuko ditugun toki-etan. Donostian, Groseko Iraetan eta Garoan, Egiako Tetuanen, Erdi Aldeko Rollsen, Amarako Majusi eta Bella Eason, Antiguoko Planteren eta Alde Zaharreko Union Artesanari. Iru-
nen, Amaia eta Loidin. Ore-
retan Larzabal. Tolosan
Asteasarran. Lasarten Yo-
landan. Izena ematerakoan
jokalaria bakoitzak 3.000 pe-
zeta ordaindu beharko du.

□Euskal kantu txapelketa 87.— Euskal kantu txapelketa antolatu da Gipuzkoan. Araba eta Bizkaian ere antolaturik daude. Iparraldean eta Nafarroan, berriz, burutuak. Euskal Herriko Txapela ekainaren 21ean jokatu da Eiheralarren, eskualde bakoitzeko onenen artean. Zinta edo diskorik argitaratu ez duten talde eta abesbatzek har dezakete parte, 16 urte betetik dituzten kantari amateurrek, alegia, bakarka, bikoteka nahiz taldeka. Musika laguntzaz moldatutako kantu zaharrak, era berrian nahiz hitz berriz kanta daitezke. Bakoitzak bi eskaini behar ditu. Rockarentzat sail berezia eratu da. Taldekako irabazleek, lehenak 30.000 pezeta jasoko ditu, eta bigarrenak 15.000 pezeta. Bina-kakoetan, 25.000 eta 10.000 pezeta. banaka lehiatutakoetan 20.000 eta 10.000 pezeta. Rock sailean, 30.000 eta 15.000 pezeta.

□Amara Berri IV. Sariaketa Kulturala.— Amara Berri ikastetxe publikoko guraso elkarteak "IV. Sariaketa Kulturala" antolatu du. Donostiako OHoko edozein ikastetxetan matrikulatutako ikasle guztiek parte har dezakete, banaka nahiz taldeka. Sariaketa bi atal izango ditu. Gazteleniazko atalak "Euskal lagunarte gastronomiakoak" izango du gaitzat, eta elkarte hauen historia eta bilakaera azaldu beharko dute lanek. Euskarazko atalean, "Euskal Herriko olak" izango da landu beharko duten gaia. Lanak bidaltzeko epea maiatzaren 30ean amaituko da.

jaiak

Bizkaia:

- Zeanurin, 15ean.
- Derion, 15ean.
- Ortuellan, 18an.

Araba:

- Yusoko Zaizedon, 15ean.
- Peñazerradan, 15ean.

Nafarroa:

- Abinanon, 15ean.
- Ainzioan, 15ean.
- Alzuzan, 16ean.
- Anozen, 16ean.
- Arandigoiñen, 16ean.
- Arbizun, 16ean.
- Ardanazen, 16ean.
- Artazun, 16ean.
- Artetan, 16ean.
- Azanzan, 16ean.
- Etxarren, 16ean.
- Elian, 16ean.
- Esnozen, 16ean.
- Funesen, 15ean.
- Gastiainen, 16ean.
- Ilzarben, 16ean.
- Lazagurrian, 15ean.
- Legardan, 15ean.
- Unzun, 16ean.
- Zuazun, 16ean.

kirolak

■ Sokatarako txapelketarako taldeen banaketa honela geratu da. Hilaren 11ean, gaueko 10etan, Benjamin Alegria, Adorrixa, Altzubarren Anaiak eta Urrutia Altzariak. 13an, Iketza, Soarte eta Berri-txu. 17an, Jaime Alegria, Zurdo, Txertudi eta Pedernales.

Arria III Mendizabal

maiatza

11 Datorren astelehenez neurtuko dituzte beren indarrak Arria III.ak eta Mendizabalek Tolosako Zezen plazan. Jokalari bakoitzak 80 kanaerdiko 10 enbor ebaki beharko ditu, eta Mendizabalek 72ko beste bat. Aizkolari bakoitzak bi laguntzaile eraman ahalko ditu.

mendi ibilaldiak

*maiatzaren 17rako

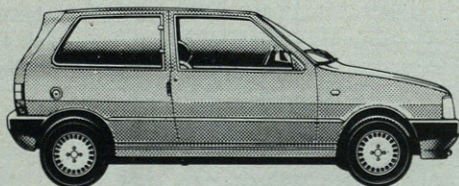
- Miru gain** (Otxandio): Txindokira.
- Uzturre** (Tolosa): Atxarte - Orisol - Olaeta.
- Euskalduna** (Andoain): Andoain - Goizueta.
- Gasteiz**: Irumugarrieta.

A **Araba Euskaraz 87.**— Araba Euskaraz 87 dela eta hainbat ekitaldi prestatu dira egun honen inguruan. Horrela maiatzaren 9an, Urizaharran, magia eta Kanpezun berriz "Haurren eguna" ospatuko da. 10ean, Kanpezun dantza taldeak ibiliko dira bai goizez eta arratsalde. 11ean, Bermeon mimoa, Maeztun txotxongiloak, Kanpezun antzerkia eta Kontrastan magia izango dira. 12an, Bernedon magia, Maeztun mimoa, Kanpezun filma eta S. Vicenten txotxongiloak. 13an, Bernedon txotxongiloak, Maeztun filma, Kanpezun txirringa-krossa eta Uribarrin mimoa. 14an, Maeztun "Euskualdeko haurren eguna", Aldan filma, Kanpezun zine maratokia. 15ean, kanpezunerromeria eta berbera, Urizaharran filma. 16ean Kanpezun, festa eguna.

FIAT-eko AUKERA

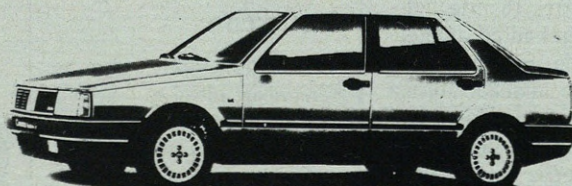
UNO

FIAT 1 Sting 45-3P.....	950.680 pzta.
FIAT 1 45 Fire-5P.....	1.066.390 pzta.
FIAT 1 60-3P.....	1.103.630 pzta.
FIAT 1 70 SL-5P.....	1.243.280 pzta.
FIAT 1 SX.....	1.243.280 pzta.
FIAT 1 Turboa I.e.....	1.549.180 pzta.
FIAT 1 Diesela.....	1.312.440 pzta.

CROMA

CROMA CHT.....	2.311.270 pzta.
CROMA I.e.....	2.728.890 pzta.
CROMA TURBOA I.e.....	2.989.570 pzta.
CROMA TURBOA D.....	3.251.580 pzta.

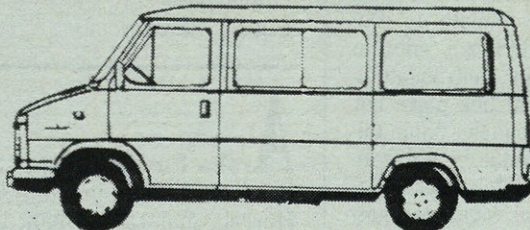
REGATA

REGATA 70.....	1.256.580 pzta.
REGATA 70S.....	1.345.690 pzta.
REGATA 100 I.e.....	1.715.430 pzta.
REGATA Diesela 2.000.....	1.678.190 pzta.
REGATA TURBOA D 2.000.....	1.941.530 pzta.
REGATA FAMILIARRA 100 I.e.....	1.801.880 pzta.
REGATA FAMILIARRA D 2.000.....	1.887.000 pzta.

DUCATO

DUCATO F-13.....	2.281.200 pzta.
DUCATO F-13 Sapai altukoa.....	2.379.660 pzta.
DUCATO Bolumen handikoa.....	2.433.520 pzta.
DUCATO COMBI-6.....	2.330.000 pzta.
DUCATO Txasis Laburrekoa.....	2.156.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa.....	2.240.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa-GV.....	2.526.480 pzta.

AUTO ADARRA

BANATZAILE OFIZIALA

Gran via, 7-Telefonoa 288983//Jose Elozegi hiribidea, 107

JOMIAL. Azpeitia—Telefonoa: 81-24-91/**ALDABE.** Irún—Telefonoa: 61-38-44/**IZARRA.** Ibarra,Tolosa—Telefonoa: 67-00-70/**SAN CRISTOBAL.** Beasain—Telefonoa: 88-39-08/**NIETO ANAIÁK.** Beraun—Renteria—Telefonoa: 52-52-90

MATRIKULATU ONDOKO PREZIOAK

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

Mendeku taldekoak Portugaleteko gertakizunez

«Ez gara komando terrorista, gazte kolektiboa baino»

Portugaleteko gertakizunen eta zauritutako militante sozialistetako baten heriotzeak sortutako erreazioen ondoren, denen ahotan ibili den «Mendeku» kolektiboko partaideekin hitzegiteko aukera izan du ARGIAK. Bizkaiko ibarrezkerreko hiri horretan gertatutakoa argitzeko bezala Euskal Herriko kaleetan gaztediaren sektore marjinatu batek dituen eritziak ezagutzeko dokumentu interesgarri bat da.

Inor gutxi saiatu da hainbeste aipatu den «Mendeku» taldearen irudiaren eta ekingen berri ematen.

ARGIA.— Nolatan, nondik eta zertarako jaio zen Mendeku taldea? Gazte Asanblada edo Gaztetxea egitearen asmotik irten zela entzuna dugu.

Mendeku.— Mendeku kolektiboa ez zen sortu Gazte Asanbladaren barnetik. Gazte Asanbladako zenbaitek gero sortu zuen Mendeku. Dena den, ez dauka hartu eman zuzenik, agian zeharretik bai, talde kideak direla medio.

Mendeku duela bi hilabete sortu zen. Portugaleteko zenbait gazteren jarrera izan zen sortzea talde hori, alternatiba desberdinak emateko. Guk kolektibo alternatibo desberdintzat dugu geure burua. Erakunde eta alderdi politikoetatik urrun geratzen den alternatiba gara. Gure ahaleginak kalean eta giza alorrean finkatzen ditugu. Gauza zehatzekin sartu, jarrera tinkorik hartu gabe. Jendearen gogoak eta beharrak direla medio sortu genuen Mendeku kolektiboa.

Mendeku eta Autonomoak

A.— Bere garaian ez zineten konaturatu duela hiru urte Komando Autonomo Antikapitalisten komando batek izen berbera (Mendeku) zuela, eta horren eraginaz; hots, zuen jarrera nahastea KAAkoekin, horrek izan dezakeen edo suposatzen duenarekin?

M.— Bai kasualitate alua! Gaur egun barruan dagoen gazte batek —Pekasek— atera zuen izena beste edozer atera zitekeen moduan, «Zelaiko liliak» kasu. Baina hori ez zen irten, Mendeku izena laket bait zitzaigun. Enrique Casas Komando Autonomo Antikapitalisten «Mendeku» komandoak hiltzea eta

«Mendeku»koek erabiltzen duten estetika eta ideologia ez da bitxia suertatzen Euskal Herriko kaleetan.

Javier Villanueva, EMK «Gaztedi radikalak linea pedagogiko bat behar du»

Portugaleteko gertakizuna disparte bat izan da. Eritzi publiko osoa bat dator horretan, eta hori gainera eguneroko biolentziari hain ohituta dagoen Herri honetan. Ondorioak ikusi besterik ez dago. Euskal indar radikalak azken urteotako erasorik gogorrenetako bat jasaten dute, eta Herri Batasunak batez ere. Prezio politiko eta elektoral gogor bat pagaerazi nahi zaio, eta etorri daitezkeen mendekue-tarako ere berari apuntatzen diote guztiek.

Erreazioak ere, ohi bezala, neurriz gaineoak dira. PSOE frantziskano pazifista eta ghandiano zantzi da, bera denean Estatuaren indar armatuen biolentziaren arduradun nagusia.

HBren defentsa ere logikoa da: interes politiko, ideologiko eta elektoralak baditu defenditu beharrekoak, eta ekintza horren erantzunkizunik ez duenez bere burua gogor defenditzera beharturik dago. Besterik da ikustea ze defentsa egin duen.

Gazte sektore zabal batek motiboak ditu gaur ekintza politikoaz zalantzatan egoteko. Askotan gauzak ez dira ontzat ematen erizpide batzuek abaltuak egoteagatik edo beren edukiagatik, baizik eta halakok egin dituelako.

Erizpide falta hori, edukazio politiko batén faltan, gazteek jasaten dute nagusiki, etorkizun oso beltza duen eta oso borrokalaria den gaztediak.

Gauza prolematiko asko ari da gertatzen: Portugaletekoa denok kondetanatu badugu, mutiko batek zalantza asko eduki dezake ea hori zergatik dagoen gaizki eta zergatik ez auto sal-tzaileei bonbak jartzea. Radikalismo-rako joera du gaztediaren sektore handi batek, errebeldiarakoa, eta aldiz linea pedagogiko bat falta da horretan. Idatzietan arrazonomenduz egiten den pedagogia, baina baita ekintza biolentoen bidez egiten den pedagogia ere.

Portugaleteko ekintza lotzea ezinezkoa da. Zaku berean sartu nahi izan dituzte, jendea nahastu egin dute. Anekdota da baina, Enrique Casasena gertatu zenean, gaur egungo Portugaleteko Mendeku kolektiboko zenbaitek 13 eta 14 urte zuten. Ume koxkorrak!

Adarrik ez jo! Hitzak barra-barra jaurtiki dituzte politiko eta kazetariak jakin gabe edo zertan ari ziren oso ondo jakinez. Maltzurkeria itzela egon da arlo honetan.

A.— Mendeku taldeak Portugaleten ze helburu dauka, ze markotan mugitu da eta nora iritsi nahi du?

M.— Horren espontaneo da taldea ez bait du ezertxo ere bete nahi. Batuketa espontaneo izan zen eta da gaur egun ere. Arazo zehatzetara mugatzen da, etxebizitzak, lokalak, udalak eman ditzakeen subentzioak kontzertuak egiteko ahaleginak, soldaduzka, prozesio ateoak eta abar, esate baterako. Eta guzti hori Portugaleteko esparruan besterik ez. Xede politiko markatu eta konplikatugorik gabe.

Portugaleteko udalak «Al margen» izeneko aldizkaritxoa atera du, zeina hibaiaeren alde guzti honetara hedatzen

bait da, eta a zer nolako zarama hutsa den! Guk honi dagokionez, ateratzear geneukan geure fanzinea, giza alorrean oinarriturik herriari bizitza apur bat emateko. Geure informazioa, gazteon ikuspegia, eta beste jendeaz paso egin.

Mendeku kolektiboa ideia desberdinetako kideek osatzen dugu. Feminista, anarkista, delinkuente ohiak ere bai, baturruoak edo inoiz HBri botua eman diotenetariakoak daude barruan. Oso heterogeneoa da taldea, baina hori bai, erreta dagoen ugari dago.

A.— Zuen inguruko ideietako beste talderik ezagutzen duzue beste herrietan?

M.— Euskal Herrian kolektibo andana sortu da eta hori baikorra da. Izen ugari dago eta gugandik hurbil egon daitezkeenak halaber. Denak uhin edo mugida antzekoak dira; dena den ez dira berdinak.

Mendekuk asanbladaren bidez, ka-lean egiten ziren asanbladen bidez, funtzionatzen zuen. Hurrengo eguneko betebeharrak Asanbladan erabakitzen dira. Eta Herri osoa enteratzen zen halaber. Beraz, herri bakoitzak bere gauza

“**Batuketa espon-
tanea da Mendeku,
arazo zehatzei lotua
eta helburu politiko
konplikaturik gabe**».

edo marko zehatza du eta alternatiba propioa bilatu behar du.

Mendeku eta HB

**A.— Txema Montero eta Idigora-
sen hitzak zuen taldeari zuzendu**

**zaizkio soil soilik, edo Euskal Herri-
ko zuen antzeko taldeak ere eraso
dituzte, PSOEren Casa del Pueblon
gertatutako dela medio?**

M.— Montero eta Idigorasen adaraz-
penaz badakizu zer pentsatzen du-
dan? Beraien jarreratik desmarkatzen za-
rean, HASiren lineatik aldentzen za-
rean, autonomotzat jotzen zaituzte,
edo MLNVren aurka zaudela biziki di-
hardute. Etsaia zarela diote berehala.
Baskoen etsaitzat hartzen zaituzte. Fa-
rre gura ematen dit! Beraiek bezala
pentsatzen ez duzulako arerioa zara eta
kitto.

Gero eta pertsona gehiago dago Eus-
kal Herrian paso egiten duena HBren
politikaz, jarrerataz eta abar, baina une
berezi batzuetan HBko kideek ipurdia
miazkatzen diete punk jaialdi bat anto-
latuz, nahiz eta punky horiek paso egin
HBtaz. Noski, guzti hori gero botoetan
jasotzeko uztza. Zuk beraiei miazkatzen
diezun legez, beraiek zuri ere miazka-
tzen dizute.

**A.— Euskal Herriko egoera bere-
ziaren poderioz, Monteroren ustez,
Mendeku bezalako taldeak HBren**

**Mendekuren
pegata bat;
gure hirietan
—eta herrietan—
ikusi
daitezkeen
milaka
horien
arteko bat.**

Jose Ramon Castaños, LKI

«Erruduna, okupazio poliziala eta irtenbide falta»

Gertakizun dramatikoak izan dira.
Dramatikoak, zenbait egoeraren era-
kusle delako. Batetik, euskal gaztedia-
ren sektore baten egoera: baztertua,
lanik gabe, etorkizunik gabe. Sistema,
gubernua, eta beren sostengua den
PSOE kulpabilizatzen dute, kapitala-
ren jestiogilea dena. Testuinguru ho-
rretan ulertu behar da atentatua, pro-
testa eta errebelia ekinza izan da.

Aldi berean, marjinazioari erantz-
teko modua hori ez dela esan behar
da: PSOEren lokal baten kontra koktel
molotovak botatzea oso arriskugarria
da, gertatu dena bezalakoak pasa dai-
tezke eta. Gazteriaren arazoak ez dira
konpontzen PSOEren lokalei erasoz,
politikan beste modura jokatu behar
da: masak eta sistemaren kontra dau-
denak antolatuz, eta benetan eraso
behar direnei erasoz, sistemaren ga-
ranteak diren Ordenu Publikoaren in-
darrei eta Gobernuari berari.

PSOE gobernura eraman zuten 10
milioi botoak ez dira gobernukoena,
militante eta botoemaile engainatu as-

korenak ere badira, eta horiengana ez
da koktelekin joan behar, hitzez ohar-
tarazi behar ditugu ekibokatuta dau-
dela.

Erreazioak oso desmadratuak izan
dira. HB errudun egitea gezur handi
bat da, talde hori kriminalizatu eta le-
gez kanpo jartzeko, edo horren bo-
toak beste indarretara desbideratzeko
burutua. Atentatu larri baten erabilera
deskaratu bat da. Baina HBkoek ere
beren sentimenduek bultzata erreazio-
natu dute, alde guztietatik ematen zie-
telako-edo; ez dut uste Mendekukoak,
edo poliziak atentatuaren erantzunki-
zuna erasten dien horiek, HBren
etsaiak direnik. Gaztedi errebeldea ez
da HBren etsaia, berekin gauza asko-
tan ados ez badira ere.

Interesatzen dena, ordea, kausak
ikustea da: Euskadi poliziak okupatuta
daukala eta egoera honi irtenbiderik
ez zaiola eman nahi. Ezkerreko inda-
rrok ez dugu bigun jokatu behar zen-
bait protestamodu okerrean aurrean,
baina gaztedi sektore bat kriminaliza-
tzera ere ez dugu jo behar.

Horma bateko adreilu guztietan hitz bera; talde izenaren erreibindikazioa, ala mendeku eskaria?

inguruan daudela dio, baina hemen-dik kanpo talde punkyetan egongo liratekeela ere esaten du.

M.— Euskal Herrian oraindanik ez da eratu mugimendu alternatibo handirik, Alemanian bezala. Horrelakoren bat sortzen denean hemen, orduan bai izango dena. Orduan jendea askoz gehiago desmarkatuko da HBren jarreratik.

Preso, atxilotu, errefuxiatu eta beste-lakoen alde borroka egiten askok eta askok dihardugu HBz gain. Eta horrek ez du esan nahi HBn sartu behar zare-

nik. Borroka hori ez da sigla batena. Ezin dute kontrolatu gazte jende guztia eta horregatik moskeaturik daude zeharo.

Besteak beste, Mendekurekin gertaturikoa berezia izan da. Mutil talde batek bost koktel jaurtiki zuten. Gero txakurrek pegatak aurkitu zituzten etxe batean eta hau arraroa egin zitzaion. Ez ziren es Gestorak, ez Jarrai, ez HB. Txakurrek ez zekiten eta dena zaku berean sartu dute eta Mendeku Komandoa atxilotu duela esan zuen.

Kepa Landa, HB

«Portugaleten ere sozialistek joko inmorala, Casasekin bezala»

Partidu politiko baten egoitza zibilaren kontrako erasoak justifikaziorik ez du, eta esplikazio politikorik ere ez. Gertakizun hori, bestalde, ez du ez bultzatzen, ez zuzendu eta ezta aurreikusi ere ez HB Portugaletekoak eta ezta inongo HBk ere. Ez dirudi Mendeku kolektiboak ere, kolektibo moduan, horretan erantzunkizunik duenik, eta horretako partaideak izan direnik ere berek epailearen aurrean esplikatu arte ezin jakinen da. Edozein modutara ere, garbi gelditu da HBk zerikusirik ez duela.

HBren erreazioa politikoki oso koerentea izan da, azkarra, eta ez kojunturala. Guk ez dugu ezer zuritu beharrik, eta atentatua gertatu eta hurrengo goizean Portugaleteko HBren erantzuna hor zegoen eta baita txartefak ere. Biharamonean HBren zuzendari-tzak gauzak garbi utzi zituen.

PSOEn jokabidea erabat inmorala izan da. Casasekin egin zutena bera egin dute: errealitatea ezkutatu eta beste bat inbentatu, orduan Komando Antikapitalistak ETArekin nahastuz, orain zuzen HB kolpatuz.

“ Gero eta gehiago dira Euskadin HBz eta bere politikaz pasotegiten dutenak ».

Dena den, Poliziaren muntaia baino ez da izan. Itzela! Poliziak efikazia aukeratu behar du eta Mendeku komandoa inbentatu du. Eta gero noski, HBk guri jaurtiki digu kaka guztia. Bata baino bakarrago utzi gaituzte. Agian ez dago lege gizonik ere atxilotuentzat.

Kriminalizazioa

A.— Enfrentamendu zibilaren alde zaudetela esan ahal da?

M.— Hori ezin planteia daiteke. Mendekuk ez du ezer esanen horri buruz, giza eta kolektibo alternatiboa bait da, eta inolaz ere ez kolektibo politikoa. Guk linea horretatik zehar ez dugu eraman nahi asunto hau. Mendeku kolektiboko partaide gaiztiak Portugaletara etortzen direnean, orduan balora ditzakegu, nahi izanez gero, trikamila guzti hauek.

Beno, historia guztia pikutara bidali dute. Desegin dute desegin nahi zutena. Mendeku hilik dakusat une honetan: ez ekintza beraren poderioz, ondorioagatik baino. Herri erdia ihesari emana, Mendeku hilik, geu akojonaturik. «Komandoa» harrapatu dutela baino ez dute esan komunikabideek, baina horretarako sekulako batida eman dute herri osoan zehar.

Kazetariekin hamaika istilu izan dugu. Komunikatu bat ateratu genuen, baina ideia guztiak aldrebestu egin dituzte. Informazio manipulazio izugarriak izan dira. «Diario 16» pasatu egin da. Mendeku partaideen argazkiak baino ez zuten nahi. Sentsazionalista hutsak dira. Kriminalizatu nahi gaituzte. Denon bila etorri nahi dute eta Gobernadore zibilak argiki esan du.

14 pertsona dago atxiloturik, eta ez dakigu nola demontre, ze egoeratan dauden. Bat erreformatiora bidali dute. Bosti botatzen diete errua, baina hori ez dago egiaztaturik.

A.— Horiek Mendeku kolektiboak dira?

Portugaleteko HB

«Manipulazio operazio bat zen hauteskundeei begira burutua»

Atentatu basati bat izan zen, eta inolako zalantzarik gabe gaitzetsi genuen populazio zibilaren kontrako ekintza diskriminatu hori. Atentatu hori PSOEren egoitz baten kontra egin izan da, baina HBren kontrako eta Nazio Askapen Mugimenduaren kontrako eraso bat izan da. Gu ez gara borroka zibilaren jokoa sartuko, Danborenea bezalako tipoek horretarako egiten dituzten ahaleginen gainetik, hori bait da PSOEko buruei eta aginte faktikoei.

Ondorengo erreazio eta balorazio gehienek kolore fazistak eduki dituzte, eta guri defenditzeko aukerarik eman gabe manipulazio operazio guztia antolatu dute, gainean ditugun hauteskundeei begira. Beren militanteen hilotzak manipulatu dituzte. Esaten da gezur bat mila bidez esanda egia bihurtzen dela, eta hori nahi izan dute, HBren izena zikindu beren helburuak lortzeko.

Urjentziazko balorazioen ondoren, Portugaleteko gertakizunek azterketa serio bat eskatzen dute.

M.— Ez, herriko semeak dira baina kolektiboarekin zer ikusirik ez dutenak. Bi inoiz etorri edo egon izan dira asanbladetan, baina gutxitan.

A.— Orduan, Mendekukoen ekintza ez dela garbi utzi nahi duzue?

M.— Bai. Hori oso garbi dago, eta mundu guztiaren aurrean eta komunikabideetan argi utzi nahi duguna da. Mendeku kolektiboa ez da inoiz izan komandorik, nahiz eta terroristatzat hartzen gaituzten. Oso alaia da historia hau!! Gehiegi da. Txakurrak gau eta egun mutur zuloan. Eta gero herri honetan ea nork duen gogorik esateko Mendekukoa dela.

Kazetariak salatzen

A.— HBko zenbait kidek dio ekintza zuzenaren ur beltz eta zikinetan dabilen taldea dela Mendeku. Okupazioak, gaztetxeak... Nola nahasten dira Mendeku eta ekintza zuzena?

M.— Hori HB beraren kontra esana da. Mendeku kolektiboa den neurrian ez du zer galdurik, historia zehatzetan daukalako ikusmira. Baina HB boto bila doa eta Ekainaren 10a hurbilegi dago eta agian Portugaleten pringatu egin dituzte hauteskundeak, baina baten bati bota behar zaizkionean erruak, leloke-riak esaten hasi dira.

“Kolektibo andana bat sortu da, gure uhin edo mobida berdintsuan egon daitezkeenak».

Mendeku ekintza taldea ez da inoiz izan eta izango ere. Zergatiak leloak ere ulertzen ditu herri honetan, eta are gehiago HBko Manahi Nazionalak. Mahai Nazionala ez da enteratu zer den Mendeku kolektiboa edo horretan ezkutatu nahi izan dute bederen. Portugaleteko HBk eginiko asanbladan batek baino gehiagok aurpegia atera zigun eta barruan istiluak ere egon dira. Mahai Nazionalak egin duena grabatzat jotzen dugu. Gobernadoreak eta PSOEk egin duen berbera egin du HBk. Ez dago eskubiderik. Hori ETAk egiten du eta laurdena ere ez da pasatzen.

A.— Ekintza errakuntza bat izan dela baloratzen duzue?

M.— Pasotea izan da. Errakuntza izan da. Hori egin dutenak ez ziren ekintzaren tamainaz kargutu. Ez ziren kontzienteak une hartan. Neuk ekintza gisa ez dut epaitzen, ondorioengatik baino. Argi dago. Enmarraturik dau den bost horietaz Gestorak agian paso egiten du. Agian EMKko jendeak aurkituko digu lege gizonen bat.

HBk preso komun joan zirela esan zuten une batean. Hau triste da entzutea. Dena den HBrekin ez da izan istilu handirik hemen herrian, prentsan agertu den gisa.

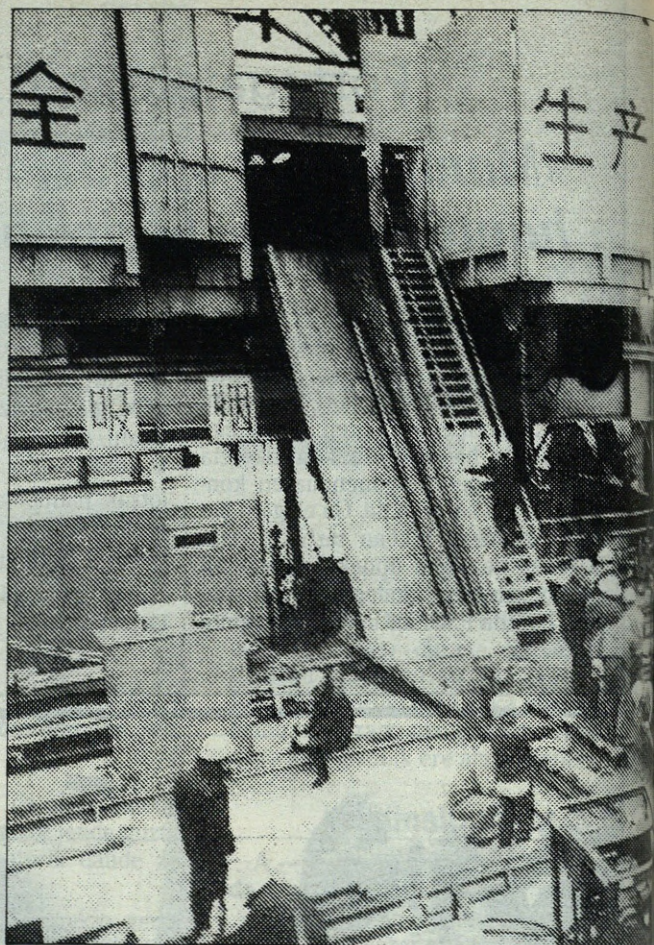
Julio Flor-en artikulua «Deia»n pasada izan da. Esan genion, ez zela hori, baina berdina izan dio. Eta «Egin»i gauza bera esan genion eta atera egin du artikulua bera.

Kazetariak pasatu egin dira, gezur borobilak jaurtiki dituzte mobida zela medio. Gu egoerak gainditu egin gaitu eta erantzun gogorrik emateko ere ez dugu izan biderik. Prentsak gure hitzak masaldu edo hutsaldu egin ditu. Kazetari alu askori jipoi bat baino gehiago eman behar ko litzaioke. Ez gara komando terrorista, kolektiboa baino!

RITXI eta AITOR

Asia Erdiko lokarriak (I)

SESB-Txina: kanala irekita dago

Gorbatxov-ek ofentsiba diplomatiko bati ekin dio Ekialde Urrunean. Sobietarren mendebaldearekiko harremanak desarmatzearen printzipioak gidatzen dituela ikusten badugu, beste horrenbeste gertatzen da Asian; han ere, irekitasuna, zuhurtzia nabarmentzen zaie. Oso kontinente zaila izaki, gainera, Asia. Munduko tentsiorik gaitzenetako batzu pilatzen dira han. Iran eta Irak odolusten dituen gatazka alde batera, eta Sri Lankako tamulena bezalako gerrateak beste maila batean utzirik, Afganistan eta Kanputxeako gerrak ez dira bukatzen behin ere. India eta Pakistan arteko tentsioak ere badira. Txina eta Sobietar Batasunaren arteko tirabirak, eta abar. Azken hauetaz esango dugu zer-edo-zer, hastekotan, aste honetakoan.

Hogeitabost urte badira jadanik Txinak Sobietar Batasunari buruz bere ikusmoldea arras aldatu zuenetik. Garai batez «amerikar inperialismo»aren kontrakoak baziren, «sozial-inperialismo»aren kontrakoak gertatuko dira, batez ere, orduan: sobietarren aurkakoak, noski.

Aldaketa hark egundoko konplikazioak ekarri ditu. Indotxinan, nagusitasun arazoak badira, Sobietar Batasunak vietnamdarrak eta Txinak «kmer»ak apoiatzen dituelarik. Gau-

zak geroz eta aldrebesagotzen dira. Adibidez, Txinak Pakistan armatzen du, zergatik eta, bakar-bakarrik, Estatu hori sobietarrek eutsitako Indiaren etsaia delako. Afganistango okupazioa panorama erabat ilundu zuen.

Guzti horren ondorioz, Asian hainbat muturreko (Mao-ren boterearen hartzea bera, Koreako gerra, Vietnamgo berbatzea) jasandako amerikarrak ez dira, horregatik, beren pozioetan ahuldu. Pazifikokoaren asiatar kostetan lasai asko dabilta, hari

Txinako industria astunaren oinarriak sobietarrek ipini zituzten.

«amerikar lakua» deitzen diotelarik. Aspaldion urdurisko daude, ordea, txino-sobietar elkarrengatzea dela eta.

«Ur xirristak korritzen duelarik, kanala irekita dago»

Wu Xiek-jiang ministrari txinarrak esan zuen hori, pasa den irailean Poloniako Jaruzelski-k Pekina bisita egin zuelarik. Bai, SESBekin eta berorren aliatuekin «ur xirristak» korritu egiten du, zalantzarik gabe. Orain aste batzu, Mijail Gorbatxov-ek Zao Zi-yang Txinako Alderdi Komunistaren sekretari orokorra gonbidatu du. Joango balitz Moskura Zao, 1954tik ematen den lehenbiziko munta hone-tako bisita izango litzateke.

Gorbatxov-ek hartu du nonbait inizatiba. Bi Estatuak elkarren aurka enfrentatzen dituen problemetarik bat, dakigunez, beren arteko mugarena da. Arma istiluak ere izan dituzte, hori dela eta. Zortzi urtetako isilaldi luzearen ondoren, otsailez mintzatu ziren, honetaz, alde bietako ordezkariak. Sobietarrek muga Amur eta Usu-

Sobietarren esportaketak Txinara, eta Txinatiko inportaketak, urtez urte (86an, abuztura bitartean).

ri ibaietan ipintzea, onartu dute, eta ez hegoaldeko ibai-ertzetan, orain arte bezala.

Horrekin batera, Mongolian dituzten tropetatik bosteko bat etxeratuko dute aurki. Parte horretan, azkenik, Siberian duten SS-20 misiladun base bat desegingo dute.

Esan beharrik ez dago, sobietarrek Afganistandik tropak ateratzen hasi dituztena, begi onez ikusi dutela Pekinen, hori bait zen trabeskatu zitzaizen beste arazo bat. Sozialismoaren bi «erraldi»en arteko hirugarren arazo gogorraz, aldiz, Kanputxeako gerraz hain zuzen, ezin horren baikor izan, hura on-bideratzen hasi den seinalerik ez da ageri begibistan behinik behin.

Txinak Asiako karrefurra izan nahi du

Beste sintoma onik badago baina. Jaruzelskiren aipatu egonaldia azken hogeitazazpi urtetan Ekialdeko Europako Estatu-buru batek Pekinen egiten zuen lehendabizikoa zen. Hurrengo hilabeteen berriz, Alemania Demokratikoko Honecker buruzagia bertaratu zen.

Ekonomi harremanak ere bizkortu dira. 1985ean barrena izugarritzko gorakada egin zuten harreman horiek, eta 1986ko ditugun datuak ere ikusgarri dira.

Honetaz, ezin ahantz daiteke, Txinako industria astunaren oinarriak sobietarrek ipini zituztena, 1950garretan eta lehenbiziko 60garrenetan. Industri horren berritzeari, berrekipatzeari ekingo baliote sobietarrek orain, mesede ederra litzateke txinarrentzat. Ez bait dago furi-furian hangok ekonomia ere, esaten dutenez. De-

fentsazko gastuak, esate baterako, gutxitu nahi omen dituzte —beren «modernizatze plan»etan laugarren lekuan jarri omen dute armada—, eta horretaz, sobietarrak lez, tentsioak arindu daitezten eta arma-lasterra gelditu dadin biziki interesaturik omen daude.

Zer gertatzen da, bestalde? Mendebaldeko Estatuak protekzionismoan errefuxiatu direla, azken denboretan, eta beraz txinarrentzat noizpait zabalik zeudela ziruditen ateak hertsigiten dira. Sobietarren merkaturak hel-tzen errazagoa da. Txinaren ametsa

SESB-India Geroz eta gehiagoko kolaborazioa

India da, beti ere, Moskuk Asian dituen aliaturik onenetarikoa. Biek sinatu zuten azkeneko trataduak pasa den abenduko fetxa dauka, eta bere punturik garrantzitsuenak honako hauek dituzte:

- Laserrari buruzko ikerketa zientifikoetan kolaboratuko dute.

- Sobietarrek Indian ikerketa espazialerako zentro bat eraikiko dute.

- India armez hornitzen segituko dute.

- Moskuk New Delhi-ri 20 mila milioi rupiatako prestamo bat egingo diote.

- Hemendik 1993ra bitartean bi Estaturen arteko hartu-emanak lau-aldiz emendatuko dituztela konpromezua berenganatzen dute.

1972tik, etengabe ari dira geroz eta gehiagotzen Sobietar Batasuna eta Indiaren arteko ekonomi trukatetako. Sobietar Batasuna, honezke-ro, Indiaren lehenbiziko hornitzailea da, baina bai lehenbiziko bezeroa ere.

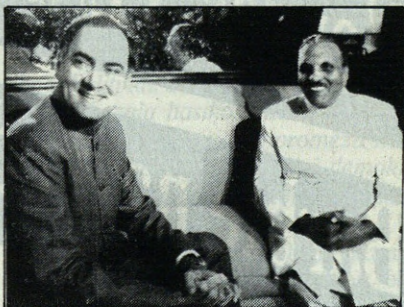
Sobietar Batasunaren laguntzak, Indiarentzat, beste alderdi bat du, txit garrantzitsua era berean: abenduko bilkuran, SESBek, India Pakistanekin gerran sartuko balitz, aldebat lagunduko lukeela, duela urte batzu egindako agintza, berritu egin du.

Bangla Desh-eko independentzia-erkin, Pakistanek bi frontetatik kurrikatuko zuen beldurra galdu zuten indiarrek, orain aldiz, Islamabad-ek arma nuklearrez hornitu behar duen

omen da, SESB eta Japon eta Korea arteko merkatal harremanetarako karrefurra gertatzea.

Esanak esan, Sobietar Batasuna eta Txinaren arteko hartu-emanak hastapenetan daude. Garai batean izan ziren aliatuak ez dira, orain, inondik ere. Harreman lasaia goak bilatzen dituzte, eta ez anai-arteko kolaborazio-nerik. Badira oztopo galantak, aurrerako bidean.

PABLO SASTRE

Gandhi eta Zia: bi etsai zaharren irribarre faltsuak.

probabilitatearen aurrean, atzera piska bat akongojatu da Gandhi. Izan ere, Indiak horrelako armarik ez izateko konpromezu formala hartu bait du. Lehengo urtean Pakistan-dar tropak gora-behera ibili ziren sarri Indiarekiko mugan, eta erantzun gisa indiarrek %25ean emendatu dituzte beren presupostu militarrik, orain dela guti.

Delhi-ren beste beldurgarri bat: Txina. Bi hauen arteko muga ere ez dago zeharo definiturik, eta 1962ko gerra —zeinean txinarrek Sinkiang okupatu bait zuten— ez zen erabateko akordio batez amatatu. Handik hona berriz, India eta Txina diplomazia mailan enfrontatu dira, Indiak Vietnam eta Afganistango sobietarren interbentzioa apoiatzen dituela, Txina parez pare topatuz.

Txinatarrengana poliki hurbiltzen ari direlarik ere, sobietarrek ez dute, momentuz, Indiarekiko laguntasuna ezertarako ere sakrifikatuko.

Abokatu polemiko bat auzi historiko batean **Verges, FLNko abokatu bat** **Barbie nazia defenditzeko**

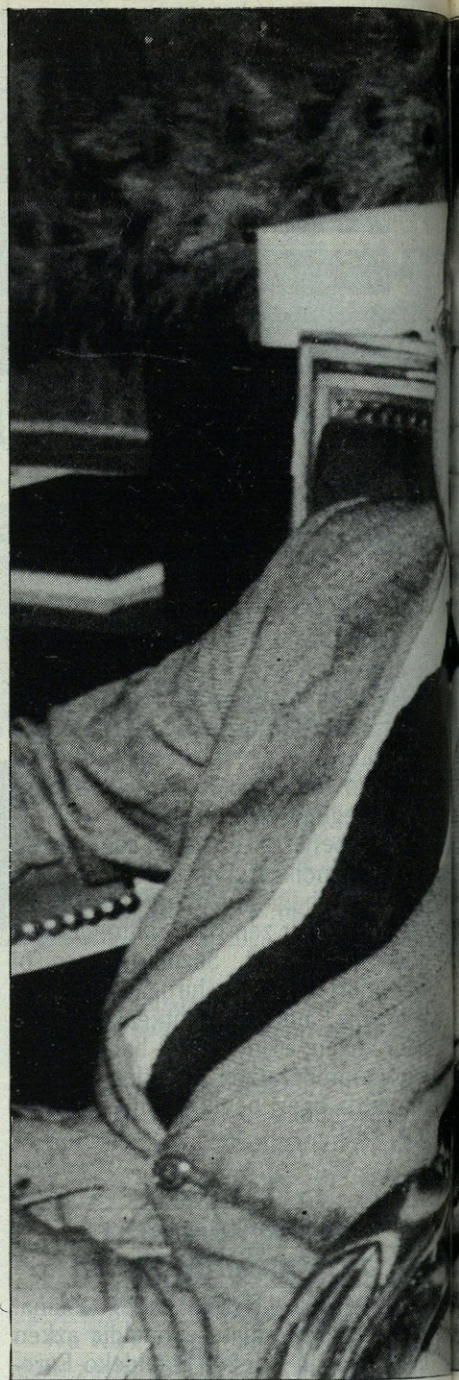
Gaingan dugu Klaus Barbie-ren kontrako auzia. Zirrara handia sortu dezake «Lyongo harakina» delakoari egingo zaion epaiketak, eta bere abokatu den Jacques Vergès-i gauzak ongi ateratzen bazaizkio, aspaldiko polemikarik gogorrena ezagutuko du Estatu Frantsesak. Baina nor dugu Jacques Vergès? Bere buruaz bezala eskuartean duen kasoaz argitasun puska bat eman diezagun jo du ARGIAk beregana.

1985ean Klaus Barbieren defentsa bere gain hartzen zuela eta harriturik utzi zuen mundu guztia Jacques Vergès abokatuak. Nazio askapen mugimenduen eta batik bat FLNko militanteen defentsak egin zuen famatu. Azken kasoa, Georges Ibrahim Abdallah libanotarraren defentsa izan du. Euskal errefuxiatuak ere defenditu ditu. Zer egiten du Barbie naziaren abokatu lanetan?

Thailandian sortu zen Jacques Vergès, 1925ean. Aita diplomatiko frantses bat

zuen —aitona katalanak utzi dio abizenak— eta ama berriz vietnamdarra zen. 17 urterekin Erresistentzia frantsesean sartu zen, gerran. Gerra ondoren PCFko kidea izan zen, eta bere anaia Paul idazkari nazio izatera iritsi zen.

Aljeriako gerra hasita, FLNko presoak defenditzen zituen abokatu taldearen partaide izan zen, eta diotenez 1965ean islamera bihurtu omen zen. 60.eko hamarkadaren bukaera aldera erresistentzia palestindarreko militante asko defenditu zi-

Batzuentzako megalomano bat, beste abokatu oso berezia da Jacques Vergès.

tuen, eta 1970a aldean desagertu egin zen. Batzuek diote Yemenen egon zela, beste batzuek Kanbodian, Aljerian zegoela norbaitek... Berak ez du argitzen: «gauza asko egin ditut urte batzuetan» dio.

1979an militante antikolonialista eta ezkertiarak defenditzen azalduko da berriz, «Carlos» famatua horien artean. «Palestindarrak defenditu ditut Israelen, Grezian, Suizan...».

Eta 1985ean eman zuen suspresa. Klaus Barbieren defentsa bere gain hartzean. Aurrerokasoa ere sonatua izan du: Georges Abdallahena. Honen inguruko eskandalo guztiak gutxi baziren, epaia jakin eta laster ezagutu da urtetan Abda-

«Gizadiaren kontrako krimenak, koartada bat» gaiari buruz hitzegiteko. Inperialisten koartada edo alibi bat direla esplikatzen nuen han, eta ene ideiak ontzat ematen dituzte borrokalari antikolonialistek».

llahren lehen abokatua, Mazurier izeneko ultraezkertiar ezagun bat, zerbitzu sekretu frantsesek eresia zeukatela.

Prozesu politikoetan haustura sortzea da Vergèsen estrategia, eta horretaz liburu bat ere badu argitaratua: «Borroka eta integrazioa. Auzi politikoetako defentsa estrategiak».

FLNko abokatu izatetik nazi baten defentsara

Barbieren defentsak esplikazio bat eskatzen du. Eta eskatu egin diogu. «Trajektorio oso garbi batetik ibili naiz, eta esplikazio bat eskatzen duen kaso bakarra

Barbieren da. Hori dela eta Aljerien izana naiz 'Gizadiaren kontrako krimenak, koartada bat' gaiari buruz hitzegiteko. Inperialisten koartada edo alibi bat direla esplikatzen nuen han, eta ene ideiak ontzat ematen dituzte borrokalari antikolonialistek».

Aljerrera hango hango majistratuek konbidaturik egin zuen bidaia aipatzean, Aljerian ongi ikusia dela azpimarratu nahi du. Hango gobernuak Abdallahen kasoarekin ere zerikusia bazuen, eta orain eskuartearen duen kasoak ere norbaiti mesede egitekotan Aljeriakoei egingo die. Zer dago Aljerren eta abokatu honen artean? Batzuen ustez, han oraindik helduleku sendoak ditu Vergès-ek, eta besteen ustez Aljerian ez da hain ongi ikusia.

«Sarritan esan zait, bai, 'torturak eta masakreak behin eta berririo salatu dituzun hori, nola sartu zara orain holako tipoko bat defenditzera?'. Eta nik zera erantzuten dut: Barbie defenditzen badut hain zuzen FLNko abokatua izan nintzelako da».

Borreroa biktima gisa azaldu ez dadin

Barbieren kontrako prozesoa, eta orohar «humanitatearen kontrako krimenak», mistifikazio batzuk dira Vergèsentzako. Alemanen kontrako prozesuak berrogei urte geroago luzatuz, Mendebal Europako estatu kolonialistak eta Israel bera beti biktima moduan agertzen direla dio, gizadiaren kontrako biktima eternoak balira bezala.

«Eta aitzitik, gaur egun humanitatearen kontrako krimenak jasaten dituztenak herri kolonizatuak dira: alemanen biktimak izan zirenak gaur palestindarren borrokoak dira, libanotarren borrokoak. Israelek, hala ere, beti bere burua juduen sufrimenduen oinordekotzat dauka. Vietnamdarren, malgatxeen eta aljeriarren borrokoak frantsesak izan dira, baina gizadiaren kontrako krimenen biktimatzat azaldu nahi dute».

Aljeriako gerran Frantziak egindako masakreak oroitarazten ditu abokatuak: zituen bederatzi milioi biztanleetatik milioi bat hil zuen Armada frantsesak. «Hiltzaileak biktima moduan azaldu nahi du orain, eta hori da nik salatu nahi dudana: 'Zuek egin duzuen, alemanek egin dutena baino okerragoa da'».

Naziak beste krimen guztien estalki

Dossier bat erakutsi digu abokatuak. Aljeriar batena da: bere gurasoak frantsesek hil zizkioten, eta berak kerella edo plenta bat ipini zuen, gizadiaren kontrako krimena dela eta. Parisko Apelazio Gorteak, Barbieren kasoak ikusiko duenak, ezetza eman zion horri, «1968ko uz-

tailaren 31eko legeak Aljeriako gertakizunetan jazotako infrazio guztiak amnistiatzen dituelako».

Hari horretatik doa Vergès. «Hau aurpegiatzen diot justizia frantsesari: krimenak zeurok burutzen dituzuenean, amnistiatu egiten dituzue, ahaztu daitezke beraz; eta aldez alemanenak inpreskriptibleak dira, eta horien erantzunkizuna historiak ezin omen du ahaztu. Baina horra: edo alemanen gaiztakeriak pertsegitzen dituzue eta zuek Aljerian eta bestetan egindakoak ere bai, edo eta bestela batzuk bezala besteak ahaztutzat eman behar dituzue».

Barbie espetxean dagoen bitartean Ariel Sharon bezalako hiltzaileak Parisen besoak zabalik hartzen dituztela gogoraez digu. «Gizadiaren kontrako krimenak 1933an hasi eta 1945ean bukatu balira bezala. Eta geroztikakoak diren Vietnam, Aljeria...».

Auzi-show bat lehertzeko

Baina nazi baten defentsa aukera egokia al da frantsesen krimenak demostratzeko? Demonstratu nahi dena interesgarria izanik ere, behar bada Barbie inola defenditu ezin dugun tipo bat da.

«Ikuspuntu hori morala da, eta ez politikoa. Politikaz ari naiz. Ez gara orain farsiseoak bezala hasiko: Italian ere demokristauek komunistei 'konpromezu historikoa' eskaini zieten, eta hori demokristauek zuzendaritzan historia fazistako jendea egonik».

Orain epaitzen dena ideologia nazia ez denez, eta Barbie bera Frantzian egin zuenaz 1952 eta 1954ean jujatu zutenez, orain «auzi-show» bat egin nahi dute abokatuaren ustez. «Baina erresistentziaren kontrako krimenak jadanik preskizioan sartuak daude, auzi aldetik galdu dute indarra, eta juduen kontrakoak aldez ez. 1954ean epaitu zutenean juduen kontrako krimenik ez zioten aipatu ere egin. Gizadiaren kontrako krimenak show horretarako aitzakia direnez, Hirugarren Munduak Frantziari zor dizkionak ikusiko ditugu».

Erresistentzia barruko saltsak

Bada arma bat Barbiek erabili dezakeena. Juduen kontrako errepresioa aipatzen bada ere, eritzi publiko frantsesak ondo gogoan du Barbiek Erresistentzia frantsesaren kontra eramandako errepresioa. Gestaporen eskuetan hil bait zen Jean Moulin ezaguna, Erresistentziako buruetako bat.

Tirabira handiak ziren Erresistentziaren barnean, eta Jean Moulin traizionatu zuena bera duela gutxi hila da, Hardy izenekoa. «Orain arte lekuko bat egon da mutu, Barbie bera. Eta orain arte isilik gorde nahi zituenak plazaratzeko motibo

Ibrahim Abdallah eta arabeak, Bereziartua eta euskal errefuxiatuak

«Garaipen bat izan da Georges Ibrahim Abdallah-ren auzia. Gobernuak konpromisozko irtenbide bat nahi zuen: zortzi urtetarako gartzela. Hori eskatu zuen fiskal nagusiak, baina asto bat bezala mintzatu zen, eta epaileen artean alderantzizko efektua lortu zuen.

Amerikanoek eta Elisséetan zigorrak gogorrena nahi zuten. Abdallahk berriz garbi esan zidan: 'Ahaztu itzazu garaipen profesionalak. Ez dugu zortzi urte horien tranpan erori behar. Ene dossierra garbi dago, baina atentatu horiek burutu dituztenekin solidario naiz. Justizia frantsesa argi eta garbi mintzo dadila: edo libre edo bizitarako espetxea'.

Abdallahk eskatu zidan bera joan arren epaiketan ni gelditzeko, amerikanoei barkamenik gabeko borroka egiteko, etengabe amerikanoak presente egon zitezen. Bigarrenik, Georges Abdallahren kontra kargu serioak ez zela demostratzeko. Gero kazetari amerikarrek idatzia dute Estatu Batuetan Abdallah ez zela kondenatua izan. Horregatik, perpetuitateko zigorra deklarazio politiko bat da.

Abdallahren deklarazioak, gainera, ez daude frantsesei gustua emateko eginak, arabeei begira esan ditu. Arabe batzuk sofritzen dirauteno inon bakerik ez dela izango adierazi du. Eta Abdallahrentzako garaipen politiko bat izan da».

Libanoko mugimendu korapilatsuak

«Abdallahren historia interesgarria da oso. Pasaporte aljeriar benetako batekin harrapatu zuten. Prozesatzen dute, eta Libanon dituen lagunek frantses bat bahitu eta trukea eskaintzen dute. Gobernu frantsesak Aljeriakoarengana jotzen du, Abdallahren lagunekin kontaktoa egin eta ados daudela diote.

Tratuaren ondorioz Abdallahri kondena ttiki bat ezarri behar zioten laster kaleratzeko. Baina Libanon frantsesa askatzen duten egun berean, polizia frantsesak adierazten du bi ordezkari militar israeldar hiltzeko erabilitako armak dituen zulo bat aurkitu duela: tratua onartu, baina gero ordaintzeari uko egin dio.

Ezkerrak hauteskundeak galdu ondoren, Lyonen egindako auzian lau urteta-

ko gartzela ezartzen diote, eta bi israeldarren hilketan parte hartu zuelako probarik ez dagoela adierazten da. Baina, amerikanoek publikoki kritikatzeko Lyongo auzitegia, eta Parisko apelazioan parte zibil agertzen da. Mitterrand Whashingtonen da egun horietan, eta horretaz mintzatuko da amerikanoekin.

Irailean gelditu ziren Parisko atentatuak, gaur arte: hor zerbait negoziatu zen. Baina kondena ahul bat espero zen lekuan, perpetuitaterako zigorra ezarriko diote. Beraz, Chirac-en gobernuak joko galdu du eritzi publikoaren eta sozialisten presioaren aurrean».

Sozialisten apostu egoskorra

«Demagogia oso bat dago populazioa terrorismoaren kontra eta arabeen kontra mobilizatzeko. Eta demagogia horretan Partidu Sozialista aurreko muturrean dabil.

Ni baino lehen Abdallah defenditu zuen abokatua poliziari saldua zegoela demostratu da gero: horra zein punturaino dagoen usteldua Frantziako demokrazia. Inon ez da ikusi holakorik. Badira traizioa egiten duten abokatuak, baina ez da inon ikusten abokatu-poliziarik. Eta hori ezkerreko gobernuaren zegoen bitartean egin da. Izan zuten Abdallah libre uzteko aukera, baina gobernu sozialistak ez zuen nahi izan.

Aurreko abokatua saldua zegoela eta prozesoa berririo irekiko ote den? Indar-harremanen arabera joango da hori. Prozesoa berriz irekitzeko baldintzak badira, baina... Dena dela, indar-harreman hori Abdallahk erakutsi duen argitasun politikoak erreztzen du».

«Euskal errefuxiatuak ere logika beraren barruan defenditu ditut. Euskal Herriari nazio askapen borroka bat dagoela uste dut eta Frantziak kolpatuak diren euskaldunak laguntza behar dutela.

Euskal errefuxiatuen kontra ezkerrek zabaldu du erreprosioren bidea, eta gaur egun partidu politikoen artean consensus bat dago euskaldunen kontra. Fabiusek eman zituen lehendabiziko estradizioak. Oraingoa horren jarraipena da.

Ez dut euskaldun asko defenditzeko aukerarik izan, eta ez ditut kasoak sako-

netik ezagutzen. Ez naiz sartuko kaso horiek neregaino nola iritsi diren aztertzen, errefuxiatuen arteko barne arazoak dira eta. Baina esan dezaket eduki dutudan bi estradizio kasoetatik, Zelaia libre dagoela eta Txema Bereziartuarena blokatua dagoela.

Euskal errefuxiatuen arazoa, «terrorista» arabiarrena bezala, ez da justizi arazo bat, arazo politiko bat da, eta indar harremanen arazo bat. Abdallahren kontrako prozesoa bukatu eta hilabete geroago, Libanoko erakunde batek Normandik garbitzeko mehatxua egin du, eta amerikanoen abokatuak deklaratu du bahituri baten bizia trukaketa batek salbatu bazezakeen bera ezin zela kontra jarri.

Euskal errefuxiatuen etorkizuna ere indar harremanen arabera dago, egoera politiko nazionalaren arabera eta aliantza internazionalen arabera. Errefuxiatuen alde beti Frantzia mailan sozialistek jo dela iruditzen zait, eta sozialistak ez dira inorentzako babes. Aliantza problema bat dago, beraz, berriakusi daitekeena. Mundu mailan asko balio duten bi gauza dituzue zuek: batetik erresistentzi historia luze baten jabe zarete, tradizio baten jabe, eta bestetik industria daukazue».

asko ditu orain, preso. Horrek beldurtu ditu asko». Erresistentzia sare komunista sabotajeak jasan zituela ikusiko bait da.

Barbiek ez du defentsa klasiko bat izanen, beraz. Espero zitekeen betiko abokatuetako bat hautatuko zuela, tipikoa, ultrasuindarra, goitik agindutakoa baino ez zuela egiten argudiatuko zuena. «Inork ez zuen espero Barbieren defentsa

Erresistentzia ibilitako abokatu batek hartuko zuenik. Hamazazpi urterekin De Gaulteren soldadu izan nintzen Bigarren Gerra Mundialean, Ingalaterran, Italian eta Alemanian. Abogatu ultra batek ezin go zituen frantsesek Aljerian egindakoak aipatu, ez eta Erresistentzia batuaren mitoa hautsi ere».

Zer egin du Barbiek Bolivian?

Barbieren defentsak puntu haur bat badu: Bolivian droga mafiarekin nahasia omen zegoen, lurjabe handiek indiarrek esterilizatzeko zituzten programekin ere nahastu dute, hango «Escuadrones de la muerte» direlakoan sorrera egotzen zaio, CIArekin inplikatzeko da...

«Frantsesek bere estradizioa eskatu zuten, kokainarekin nahasia baldin bazegoen, edo 'Escuadrones de la muerte' en sorrerarekin, detentatzeko aski motibo baten; areago han agintzen duena Siles Suazo sozialista izanik.

Baina espetxera ez zuten horregatik sartu: duela 15 urte bera jerente zen enpresa baten zorrak zirela medio sartu zuten. Bere konpainiaren zorren erantzule

Georges Ibrahim Abdallah bere auzian garaipen politiko sendo bat lortu zuela dio abokatuak.

Barbie egin zuten. Horra aitzakia. Barbieren kontrako gauza serioak baldin baten, uste al duzu holako trikimailuen beharrik izango zutela?».

Ejertzito alemanarekin lan egin zuela frogatua dago, ordea; eta torturetan parte hartu zuela Boliviako atzerritatu politikoei argitaratua dute. Horiek esames hutsak direla dio seguru Vergèsek. «Gizon hau torturatzaile bat izan dela jakinik ez nuke defendituko. Bestalde, uste al duzue Boliviako latifundistek kontseilari aleman baten beharra dutela inor torturatzekoan? Eta CIArekin lan egingo balu, utziko al zuten Frantziara ekartzen?».

Abokatu oso berezia

Asko ala gutxi izango dira Vergèsen alde mintzatuko direnak? Ezkerreko asko behintzat ez. «Baina ezker frantsesa sozialdemokrata da! Eta hori da okerrera. Nor zen Barne Arazaetako ministrari Aljeriako gerra lehertu zenean? François Mitterrand. Nor zen Justiziari ministroa espetxe frantsesetan lehendabiziko preso aljeriarrek hil zituztenean? François Mitterrand».

Eritzi publikoa bereganatzeko itxaropenak baditu. Lyongo unibertsitatean zientzi politikoak ikasten dituztenek hitzaldi baterako konbidatu zuten duela gutxi eta anfiteatro nagusia ikasleek gainezka omen zegoen. «Dijongo ikasleek konbidatu ninduten, eta mila lagun ziren entzulen. Etengabe pasatzen dire bulego honetatik kazetariak, direla eskuineko edo ezkerreko».

Epaiketarako hartuko duen konplikazioaren itzalik ere ez dute lerro hauek. Baina zenbait hari argituko dituzte ziurrenik. Barbieren kasoaz aparte, ordea, bigarren galdera nagusia aidean gelditzen da: nor da eta nora doa Jacques Vergès hau?

Megalomano bat da batzuentzako —argazki estrabagante batzutan atera da prentsa frantsesean—, askapen mugimenduen alde asko egin ondoren bere pertsonalitateak harrapatua daukana, inguruko abokatu guztiekin haserretu dena. Abdallahen auzia garaipen bat izan dela badiog Vergès, beste abokatu batzuek uste dute hor «behatzak harrapatu» dituela.

Edonola ere, denak datoz bat oso azkarrak dela aitortzean. Eta megalomania, neurri batean edo bestean, ez da gaitzurria abokatuen artean.

Oraintsu publikatu den liburu batean munduko terrorista guztiekin nahasten dute Vergès. Aljeriarren eskua ikusten diote beste batzuek. Euskaldunontzako, normalean errefuxiatuen ardura daramaten abokatuarekin gaizki moldatzen dela ikusteak ez ditu zalantzak gehiago argitzen. Baina Jacques Vergès badu bere esplikazioa: orriotan duzuna.

Lesbianak existitzen ez diren neurrian,
homosexualak gethoan bizi dira

Sexualitatea pauta eta frenurik gabe

Maiatzak 1, 2 eta 3an ospatu dira jada EH-GAM-en, (Euskal Herriko Gay-en Askapenerako Mogimendua), 10. urtemuga dela eta antolaturiko ekintzak batetik, eta Euskal Herriko Lesbiana taldeek Orion izan dituzten ekitaldiak bestetik. Erreportaitxo honen funtsa, bai homosexualak eta bai lesbianek jasaten duten zapalkuntza, bortxa azaltzeaz gain areago zuzendu nahi genuke, hau da: emakume nahiz gizonezkoek sexual mailako harremanetarako eredutzat duten heterosexualitatea auzitan jartzera hain zuzen ere.

XXI. garren gizaldiaren atarian, lesbiana eta homosexualak maitatzeko duten eskubidea defendatzea tabu latza bilakatzen zaigu; 'progre' eta ezkertiar jendeak ere oso bereganatuta izan arren sexu askapenari buruzko ideiak, ez ditu kalean azaltzen eta defendatzen barru barrutik: 'besteen' homosexualitatea, 'besteen' lesbianismoa defendatzea izugarri zaila egiteaz kanpo norberak bere burua «normal»tzat joko du, gehiengoaren antzera noski. Ez gaitzala inork nahastu tortilla berean, ze «nik gutxiengoaren sexu eskubideak neregatatu arren, 'normal'a bait naiz».

Praktika homosexualak aldarrikatzen

Erlazio heterosexualak mantentzen dituen edonork esan dezake berezkoa

dela gizonezkoari emakumea gustatzea eta alderantziz emakumeari gizonezkoa. Gizarte honetan sexualitatea heterosexualitatean oinarritzen baita. Beste erlazioak, «anormal»ak, gaitzestuak, debekatuak eta «marjinal»ak ditugu. Eta ez da kasualitatea hau honela izatea; emakumeek beren «rol»a betetzen baitute, sexual nahiak amatasunera bideratuz, gizonezkoaren menpekotasunera moldatuz eta familia patriarkalaren eredu barruan mantenduz sexual harremanak, batipat umeak mundura ekartzen.

Santirekin hasi dugu solasaldia EH-GAM mogimenduaren bilakaeraz eta bestetaz hitzegin asmoz: «garai batean 'homosexual' hitzari ematen zitzaion aparteko zentzuaz hitzegiteari utzi eta gaur egun praktika homosexualatzen aritzen gara gay mogimenduan. Pertsona homosexualaren gain homosexuali-

tatea sexu mailako beste eredu bat bezala azaldu nahi dugu».

Ezkutuan mantentzen du homosexual askok eta askok bere nortasuna: «beldurra galanta dio inguruari, gizar-teari. Esan beharra da, hauetako pilo batek paso egiten duela gay mogimenduetaz, getho komertzialetan mantentzen direnak kasu, laupabost tabernatan ezkututzen direnak». Gaur egungo gizartean getho komertzialak existitzea ez diote baztertzekoa denik, arazoa bestela ikusten dute: «guk, pertsona homosexuala bera, getho bat bilakatzea salatzen dugu». Pub, diskoteka, sauna eta beste zerbitzu batzu bere funtzioa betetzen dute, kale mailan beren izaera azaltzeko oztupoak besterik ez dakusaten pertsonentzat: «arriskua zera da, getho horretan bizitzen besterik ez jakitea».

Oso arriskutsuak ote homosexualak?

Beste era batera ikusten du jendeak trabesti, trasformista eta beste jende «marika» hori: «EHGAM-i ez zaio gaizki iruditzen pertsona bat emakumez jantzi eta... azken batean gizarte honetako arauak errepikatzen dituztelako gaude aurka, emakumearen aurkako erasoaren adierazgarri ditugulako askotan, egiten dituzten espektakuluetan eta».

Sexu harreman askeen gain ze planteiatzen duten itaundu diogu: «oso arris-

jarrera eta sexual harremanetaz zerbait ba ote daki?: «Homosexualitatea gaitzat hartzen du jendeak. IHES-arekin jipoi guztiak guk jaso ditugu, guk ekarri eta zabaltzen dugula gaitza esanez, harreman sexual asko eta... orain zabalduz doa gaitza eta beste jende bat harrapatu duenean bestela ikusten dira gauzak. Gure artean ere kristoren beldurra zabaldu da prebentziorik ezean».

Euskal Gobernuaren laguntzarik jaso duten galdetzeak badu bere koxka: «PNV-k aspaldian esana du homosexualak Euskal Herrian ez direla existitzen, kanpokoak direla denak. Aizarna berak subentzio bat eman nahi zigun Lourdes-a joan gintezen. Hala ta guztiz ere, Osakidetzarekin batera lan polita egin dugu prebentzio mailan eta gaur egun martxan dago Bilbon IHES-aren aurkako komitea».

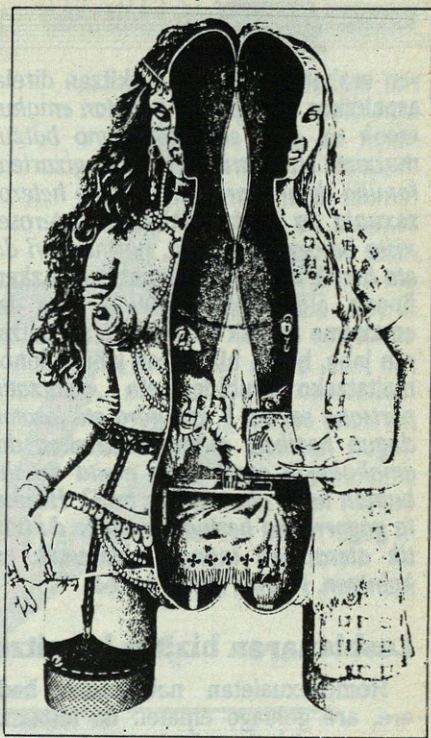
legea homosexualitatea juzgatzen

Lege mailako erasoak ere aipagarria da, eskandalu publikoa izenean ematen dena adibidez: «argi utzi behar da postura bateratua azaldu behar dutela jusek eta homosexualitatea bada auzitan ipini nahi dutena juzga dezatela. Kodi-gu militarra askoz ere gogorragoa suertatzen da. Jende asko harrapatu dute soldadutza harreman homosexualak mantentzen, guztiz normala gerta daitekeenean, gizonezkoen mundu hertsia den itxitura militar ezabatzaile horretan».

EHGAM-ek Euskal Herriko egoera sozialaz mantentzen duen lotura argitu nahi genuen bestalde, pautak sexualen aldaketa posible izango baita gizartearen aldaketa ematen den neurrian: «OTAN-en aurka eta gogor azaldu gara, antimilitarista, feminista, rupturista eta beste jenderekin batera. Guri dene-tarik deitu zaigu, HB-koak, EMK-koak garelako eta... nork, nork mugitzen du ipurdia gure arazoetara gerturatze-ko? Gurea talde zabala da, hetereogenoa, osoa. Atxiki zaigu egungo arazo politikotik urrun aritzea baina gurea ez da partidua eta... azkenez zure borrokara ez zara iristen beste guztietan egonda, partidu politikoez ez dizutelako putokasorik egiten».

Holanda eta Noruegan estatuak subentzionatzen omen du gay mugimendua: «ijitoekin batera bigarren gudate mundialean nazien eskutan hilda eta guztiz ahaztuak izan gara eta hau dela ta Amsterdam-en homosexualen omenez giza irudi bat egin da, pasatakoaren ordainez». Bestetik, diskriminazio positiboa deritzoten lege araudia badute Holandan, homosexualen eskubi-deak legetan uztartutzen saiatzen direnaren seinale.

Beste mila kontu ere bada kaleratze-

Emakumea objektu bezala onartzen da. Amatasuna da berea, plazerraz ezertxo ere ez.

korik: «bi hilabetero ateratzen dugu erre-bista bat: 'Gay hota'. Bestetik irrati libreetan gure saiotxoak ematen ditugu eta gero sopas en caldero».

Lesbianak ez dira existitzen ere!

Emakumearen espresabide erotikoa erabat ezabatuta dago gizarte honetan: ukatu egin zaio betidanik eskubidea bera ere, eta homosexualitatearekin hartu ez den jarrera bat zabaldu.

Lesbianismoa desprezioz eta indiferentziaz tratatu izan da, noizbait tratatu izan bada behintzat, eta hortik aurrera ez da existitu ere egin, ezta hiztegi-ean ere. Bestalde zapalduak eta izkultura-tuak bilakatu dira, klandestinitate hutsa mugatuak, baztertuak.

Gipuzkopako lesbiana feminista kolektiboko batekin mintzatu gara honetaz: «lesbianen taldeak bultzatu eta koordinatu beharrean gabilta, gure nahiak diskurso feministatik kanpo ez duela inongo borroka zentzurik kontu-tan hartuta» dio Anak.

Bi urtetako bizitza du hemengo kolektiboak, garai batean EHGAM barruan zegoen emakume taldea, emakumeen asanbladakoak eta independente batzuek elkartuta bultzatu zutena hain zuzen ere. Gero Bizkaia eta Nafarroan ere existitzen dira kolektibo moduan; Araban desagerturik dugu; Koordinadora nazionala dute.

Emakume bezala jasaten duten egoe-

kutsuak gara gizarte honetan, ez baitugu gure birsorkuntza papera kontutan hartzen, familia zelula bezala hartuta funtzionatzen. Gizarte honen eraldaketara jo behar dugu, pixkanaka pixkanaka bada ere. Azken batean opzio politiko baten defentsan ari zara, gizarte mailako iraultza batetan sinesten duzulako alegia».

Bere momentuan hegoaldeko lau probintzitan funtzionatzen bazuen ere EHGAM-ek, Araban eta Gipuzkoan desagertu ere egin zen: «jendea erretzen joan da. Bizkaian betidanik indartsuen funtzionatu du eta gaur egun bertan arrakastatsu ari da. Duela urtebete sortu da berriro Gipuzkoan eta Araban martxan hasi nahian dabilzala dirudi».

IHES-a: minbizia larrosa

Duten egungo arazo eta eraso gogorraz jarraitu nahi genuen: «IHES-arena da hain zuzen ere. Kulpak guri igorri zaizkigu hasieratik; prentsak pisu haundia izan du honetan eta jendeak bereganatu egin ditu jasotako guztiak: drogazale eta homosexualen gaitza zela alegia. Izugarri kutsu moralizalea eman diote». Santik argi azaldu dit ez dutela onartzen «grupos de riesgo» dire-lakoak, ze arriskua duten bezala edukita ez baita heurera bakarrik: «penetrat-zio analak ekar ditzakeenak prebentzio mailan lan eginez bideratu behar dira».

Kaleko jende soilak homosexualen

ran erabat bazterturik aurkitzen direla aspaldikoa da: «gizarte honetar: emakumeok ez gara ente autonomo batzu; marxista eta patriarkala dugu gizartea, familia delarik ardatza. Erlazio hetero-sexuala da eredu, diktadura hetero-sexista batzutan bizi gara, norma hori da eta horiek lanpo guztia peketu». Azken finazan, aldarrikatzen dutena zera da: emakume askeak izan, beren gorputza-ren jabe, beren bizitzaren jabe, edonor maitatzeko eskubideaz eta ...gaiotzatik pertsona sexual batzu gara eta jasaten dugun heziketa guztiz bestelakoa da: emakumeak emakumea maita dezake baina nork ulertzen du hori? Heziketa gogorra eta hestua da eta ez du hori-lik aleratzeko inongo ahalmenik es-kaintzen. Hemen datzu kakoa.

Homosexualetan nabarmena bada ere, are gehiago ematen da lesbienetan, anonimatoa alegia: «gutxi batza ateratzen dira kalera gure nahak alderrikatzera eta askok eta askok beren bikoitzak daramate». Kultura politikoa den neurrian, opzio politiko bat defenditzen zaigula azal al daitekeen galdutuz jarraitu dugun: «hori debate bat da gaur egun, dena den garrantzia gehiago ematen diot lesbianismoak kontsekuentzia politiko handiari dituela esateari ze azken finean, txiringito honek ez digu bost piper baliok».

Lehentasunak argi dakusatzate eta horren arabera lesbiana feminista kolektibo bezala borrokatzea da beren nahia: «tolerantzia da egungo gezurrik latzena. Ez delako inoiz lesbianismoa asumitzen, toleratu besterik ez dute egiten eta gainera maila batzutan eta ez-kutuan eginez gero. Guk ireratuak izan ditugu, guztiz pertsegituak izan gara duela bizpau urte eta ez dago besterik...». Hala ta guztiz ere jasaten duten bortxaketarik latzena existentzia ezarena da, ez dira existitzen, emakumeak maitatzen dituzten emakumezkoak ez dira existitzen: «lesbianaren bizitza guztiz bikoitza da, guztiz».

Gizarte mailan jasotzen duten erantzuna ere ez da makala: «gutaz ez du inork hitzegiten. Ekainak 28an eta, azaldu ohi gara prentsan baina beste...». Getho hori apurtzea da lehena eta horretarako badute gogorik: «errebista bat ateratzen dugu 3 hilabetero, 'Sorginak' izenekoa». Txantxangorri irрати librean saio bat ere badute asteazkenero: Praka». Diskurtso feministan dau den hutsuneak bete eta elkartzea da beren beharrik premiazkoena, kaleratu sexualitate askearen aldeko borroka, egunoroko borroka.

Euskal Kulturari pultsua hartzeko,
astekoaren berri jasotzeko,
gizarteaz eta politikaz ohartzeko,
alfabetatzen jarraitzeko,
denbora pasatzeko...
ARGIAK 60 orri eskaintzen dizkizu
astero zure etxean.

Erreportaia ugari,
elkarrizketa interesgarri,
komikia koloretan...
Haur eta gazte, senar eta emazte,
baserritar, langile ala estudiante,
euskaraz bizitzeko
ARGIA behar duzue.

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefona

Herria Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala Kontu Korrantearen Zb.....

SINADURA

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

ARGIA

"TTARTTALO" ren laguntzaz

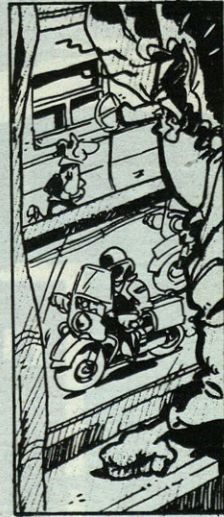
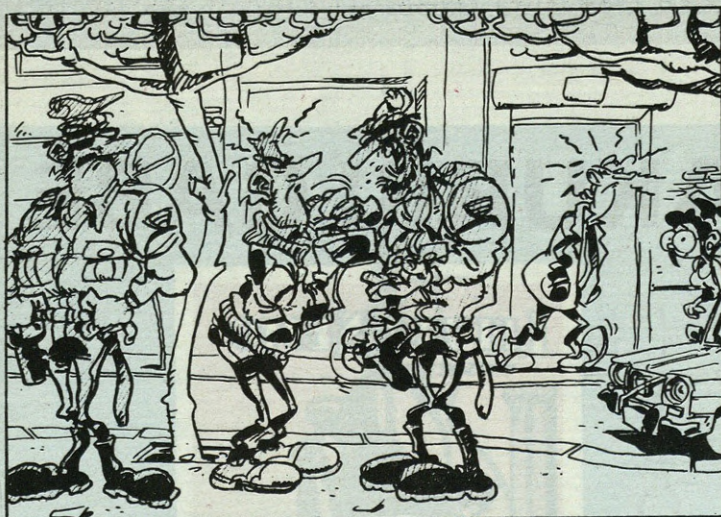
TXETXETXETX

K O M I K I A

60. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Lofeteg
&
Iateb 86.

TXAKORRAK!! TXAKORRAK
BATER GUZTIAK!!
HAU DOK INBASIOA,
HAU!!!

GORI GORI
EGINDA NAGO
EZIN DIAT
GEHAGO

HALAKO BARTAN
NERBIO ATAEAK
JO ETA!!!

ETHEAN GERATULO
NAIZ, EZIN DIAT
BIZI HAINBESTE
TXAKORREN ARTEAN

ZER
NAHI
DU...??

KAIKO BIZILAGUN
BERRIA NAUZO ETA
ESKEAN NATORRAZU!

Lofeteg & Vardas 87

ESKERRAK KATILU
BAKARRA ESKATU
DIODALA, BESTEA

KILO BAT
ESKATU IZAN
BANIO!!!

DISEINU BAT

IRIZARREN DRAGOI modeloa

GOI MAILAKO

Capazitatea,
konforta eta diseinua,
IRIZAR
kalitatearen zigiluarekin.

IRIZAR

Barrio San Andrés, s/n. ORMAIZTEGI - Gipuzkoa - Tel. (943) 881900 - Telex 36670 IRKA E

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

VENEZIA^{ko} FABULA

(SIRAT AL BUNDUQYYIAH)
A.L.G.D.G.A.D.L.U.

HUGO
RAFF

Hermes-en logia

1 kapitulua

CORTO MALTESE

"SIRAT AL BUNDUSIYYAH"...

EDO BESTELA, ABRA KADABRA, EIA EIA ETA
ALALA-REKIN... AZKEN TITULU HAU ASKOZAZ
ULERGARRIAGO, EZ OSTERA LEHENA BEZAIN POETI-
KOA, ARABIAARRA ETA ARISTOKRATIKOA. "SIRAT AL BUNDUSIYYAH"-K GUTXI
GORA BEHERA: "VENEZIAKO FABULA" ESAN NAHI DU. TITULU BI HAUEK NIRETZAT
OSO EGOKIAK DIRA BAINA ZUEK NAHI DIZUENA AUKERATU. IXTORIAREN HASIERAN
MAILU KOLPE BAT DAGO ETA GERO BESTE BATZU, VENEZIAN, G/L/LD/I-KO A/L/A/M/-KOEN
R/L/HERMES BATETAN.

IPARRALDEKO KOLONIAKO ANAIK, GURE
ARKITEKTURA LANEI HASIERA EMA-
TEKO GARAIA HELDU DA...

UNIBERTSOAREN ARKITEKTO HANDIAREN
OHOREZ, MASONERIA UNIBERTSALAREN
IZENEAN, AINTZINEKO FRANKO ETA
EZAGUTITAKO MASOIEN ITALIAKO
LOGIA HANDIAREN BABESPEAN,
HASIERA EMATEN DIET
LOGIA GARAI HONETAKO
LANEI.

JEZARRI,
ANAIK.

MAISU AGURGARRIA, ARAZO
BAT DUGU IKASLE
BERRIEKIN...

LITTLE

GOAZEN FLIP, EZ DUZ EZER HARRA-PATU?

EZ DAGO EZER EGITERIK, HOBE DUGU ETXERATU!

NEMO

EZINGO AL ZENUKE ARRAIA MARRAZ-TU, FLIP?

TIRA, ORAIN EZ!

SLUMBERLAND

BAINA BADAHI ZU MA-RRAZ-TEN, EZ?

BAI, HORIXE! EDOZER MARKAZ DEZAKET!

BEGIRA BAPOREAK, NORA OTE DOAZ?

BEGIRA, FLIP BAI TREN ARRAROA!

TIRA, GOAZEN ETXERA, GOSEAK NAGO, EZ GELDITU!

ARTISTA BI-KAINA NAIZ! EDOZER MA-RRAZ DEZAKET!

BENETAZ KOA ZIRUDIEN MANDOA MA-RRAZTU DUT!

ITXURA ARRAROA DU JEN-DEAK, EZ?

NIK HORRE-LAKOAK MA-RRAZTEN DITAT!

TXAKU-RRRA AL-DATZEN ARI DA!

MARRAZ-TEN DITANAK BE-ZAKOIN DA!

BEGIRA ZURE LAGUNA!

BENETAZKO ARTELANA EMATEN DU!

ETA ORAIN ZU! BAI BAI KREGARRIA!

NOIA? ZER GERTATZEN ZAIT?

NI BANOA! EZ DUT ZIRRIMARRA IZAN NAHI!

EZ, NEMO, EGON! ZATÓZ...

TANKERA ARRAROA DU ETXEA, BELDUR NAIZ.

KEZKATU-RIK NENGOEN NON OTE ZEBINDEN!

AMA AL ZARA? TANKERA ARRAROA DUZU!

TIRA, ESAN KAIKO AITARI!

AITA AL ZARA?

JAKINA! NOR IZANGO NAIZ BA?

TIRA, NEMO, ZER DUZU?

BELDUR NAIZELA!

NOREN BELDUR?

ZERGATIK HASI ZA-RA NEGA-RREZ?

HAI BELDU-RRRA!

OHARTU GARA, BAI! TIRA, EGIZU, LO!

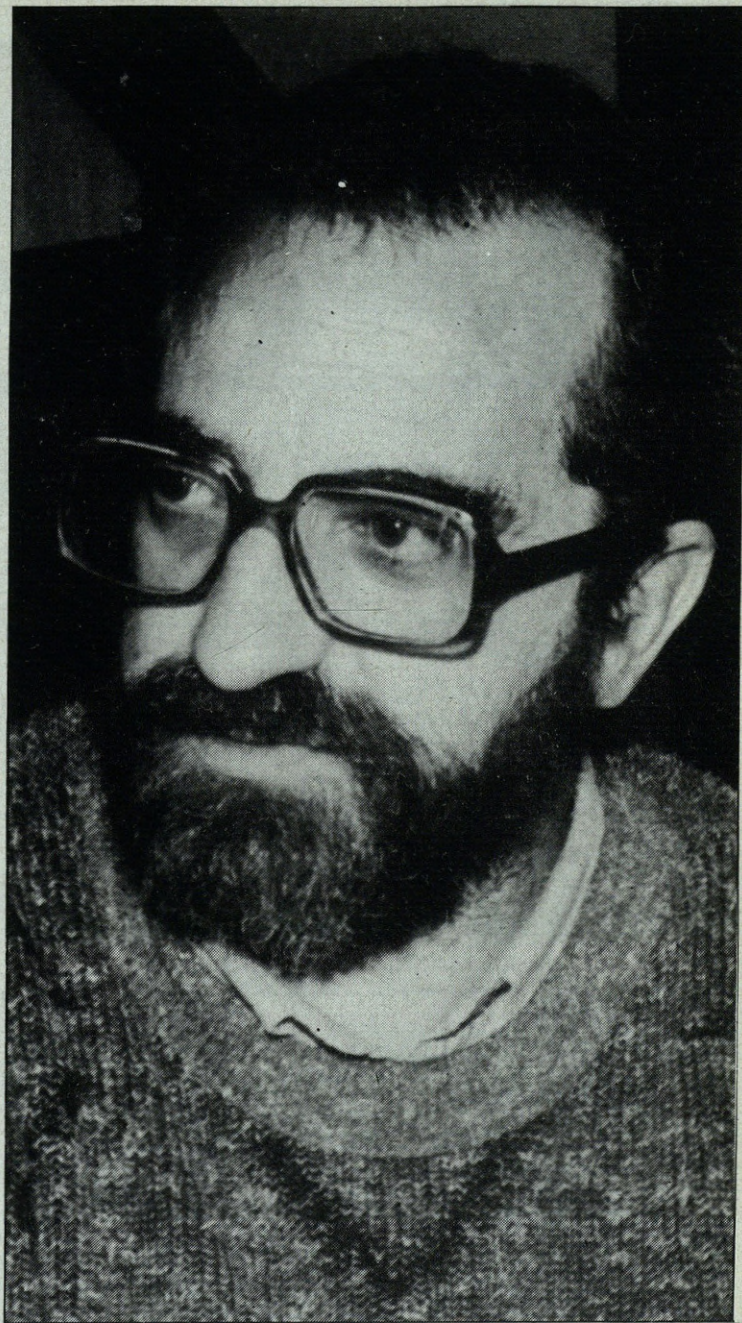
AMES KAIZ-TO BAT ZEN!

JAINKOA, HORIEK NEGA-RRAK!

WINSOR McCAY

1939. urtean jaio zen Bermeon. Hamaika urterekin seminarioan sartu eta 1964.ean ikasketak bukatutakoan Orozkon jarri zen parroko bezala. 1968. urtean, arrazoi politikoak zirela eta bidali egin zuen handik Gurpide gotzaiak. 1969an, martxoan Frantzian atzerriratu beharra izan zuen.

Parisen, Vincennes unibertsitatean soziologia ikasketak burutu zituen 1973. urtean. Handik urte batera itzuli zen Urbanismo Informazio Bulegoan jarri zelarik lanean. «Egin» egunkariaren sorreran parte hartu zuen eta Fundatzaile Kontseiluko lehendakaria da. Herri Batasunaren aldetik juntero ere izan zen 79tik 83ra. 1985. urtean sartu zen Bilboko Udaletxean teniente alkalde bezala Tasio Erkiziaren ordeiz. Josu Barandika da HBren alkategaia Bilborako, hurrengo hauteskundeetan.

Josu Barandika: «Bilboko arazorik nagusiena marjinazioa da»

«Ez da lortu
Udaletxea
herriaren
erakunde bat
izatea»

GALDERA: Bilboko Udalak nola daramatza urbanismoko kontuak?

ERANTZUNA: Bilboko Udalan nahiko zehazturik daude arloak, eta arlo bakoitzaren buru kontzejal bat dago. Alkate-ordeak arlo bakoitzaren ardura-dunak dira. Urbanismoa daramana, noski, PNVkoa da. Batzorderik ez dago. Lehen baziren komisioak, orain gaiak plenoan ikutzen dira.

GALDERA: Gorordok, PNVren alkategaiak, zioen 2000. urteko hiria egin behar zela Bilbo. Nola dago ordea zerbitzu aldetik gaur egun?

ERANTZUNA: Bilbok nahiko zerbitzu gutxi dauzka, eta dauzkanak beste zenbait enpresa pribaturen mende daude. Garraioak esaterako. Hemen gertatzen da zerbitzu asko daudela egin beharrekoak eta ez direla egiten. Kultur arloan esaterako, apenas dago ezer. Antzerkian, erakusketa aretoak... Ez dago dinamika bat herria bultzatzeko eta dagoeneko martxan dauden taldeak laguntzeko, lokalak eskaintzeko eta potentziatzeko herriak egin nahi dituen gauzak. Arlo gehienetatik begiratuta ikusten da ez dagoela plangintzarik.

**AUZO-MUGIMENDUAREN
KONDARRAK**

GALDERA: Duela urte batzuk indar handia izan zuen Bilbon, beste toki askotan bezala, Auzo Mugimenduak. Gelditzen al da horretatik zerbait?

ERANTZUNA: Bai, baina indar barik.

GALDERA: Pizteko modurik? Bizituko al da?

ERANTZUNA: Nik uste dut hori mugitzeko moduak badaudela. Baina hori egiteko ez da pentsatu behar Udaletxea alderdietatik bakarrik egin behar denik baizik eta herri mugimendu bat sortuaz. Auzo Mugimendua indar gabe gelditu baldin bada izan da, alde batetik lehen horretan aritzen zen jende asko alderdietara dedikatu delako, eta bestetik, eta hau oso garrantzitsua izan da; Udaletxeari dagokionez, PNVk, Castañaresen garaian, ate guztiak itxi egin zizkielako Auzo Elkartei.

GALDERA: Auzo Elkarteekin hori. Ez al dira ordea, alderdi gehienetan, zinegotziak nahiko «deskolgatuta» gelditu Udaletxean? Nola ikusi duzu hori Herri Batasunako zinegotzi bezala?

ERANTZUNA: Bai, hori egia izan dai-

teke eta uste dut benetan jazo dela. Bilbon ordean, zortzi urte hauek ikusirik, uste dut nahiko lotuta egon direla Bilboko auzoekin eta auzoetako mugimenduekin. Azken sasoi honetan izango ginen gutxien.

GALDERA: Ze espektatiba daukazu Bilboko Udalari begira?

ERANTZUNA: Azken hauteskundeetan arauera lehenengo izango da PNV, gero PSOE, gero HB, gero EE, EA eta eskuin espainola.

DIPUTAZIOAREKIKO KONFLIKTOAK

GALDERA: Bilbo bezalako hiri baten Udalak diru-mugimendu handia behar du derrigorrez. Diputazioa ere hortxe dago. Ze konfliktu sortzen dira bata eta bestearen artean konpetentziak direla eta?

ERANTZUNA: Askok. Lehenengoa dirua da. Bilbo da Diputazioari diru gehien aportatzen dion Udala. Eta ez dauka posibilitaterik Diputazioarekin batera hurrengo urteko presupostuak banatzeko. Konpetentzian sartuaz, askotan gertatzen da Diputazioak edo Gasteizko Gobernutxoak, bakoitzak bere aldetik bakoitzak bere proiektua egiten duela, jakina, Udaletzeko partidu berekoak dira, baina proiektuak ez dira Udaletxean ausnartzen, eta askotan gertatzen da bakoitza bere aldetik dabilela. Udaletxeak ez dauka hiri honen eredurik, helbururik, eta orduan Gasteizko gobernutxoa, Diputazioa, Renfe, Puerto Autonomoa eta hemen dauden erakunde publiko guztiak bakoitza beren aldetik dabil.

Konpetentzia arazoetan, beste bat aipagarriena asistentzia mailan, politika sozial edo sanitaria delakoan ematen da. Konpetentziak ez daude ondo markatuta. Gobernuak ditu batzuk, Diputazioak besteak, Udaletxeak besteak... eta sarri askotan ez da garbi jakiten zein den bakoitzaren eremua.

Heziketa mailan ere badira konpetentzia problemak.

MARJINAZIOA, LANGABEZIA, DIRU-EZA

GALDERA: Bilbo hiriko arazorik nagusienak zeintzuk dira zure ustez?

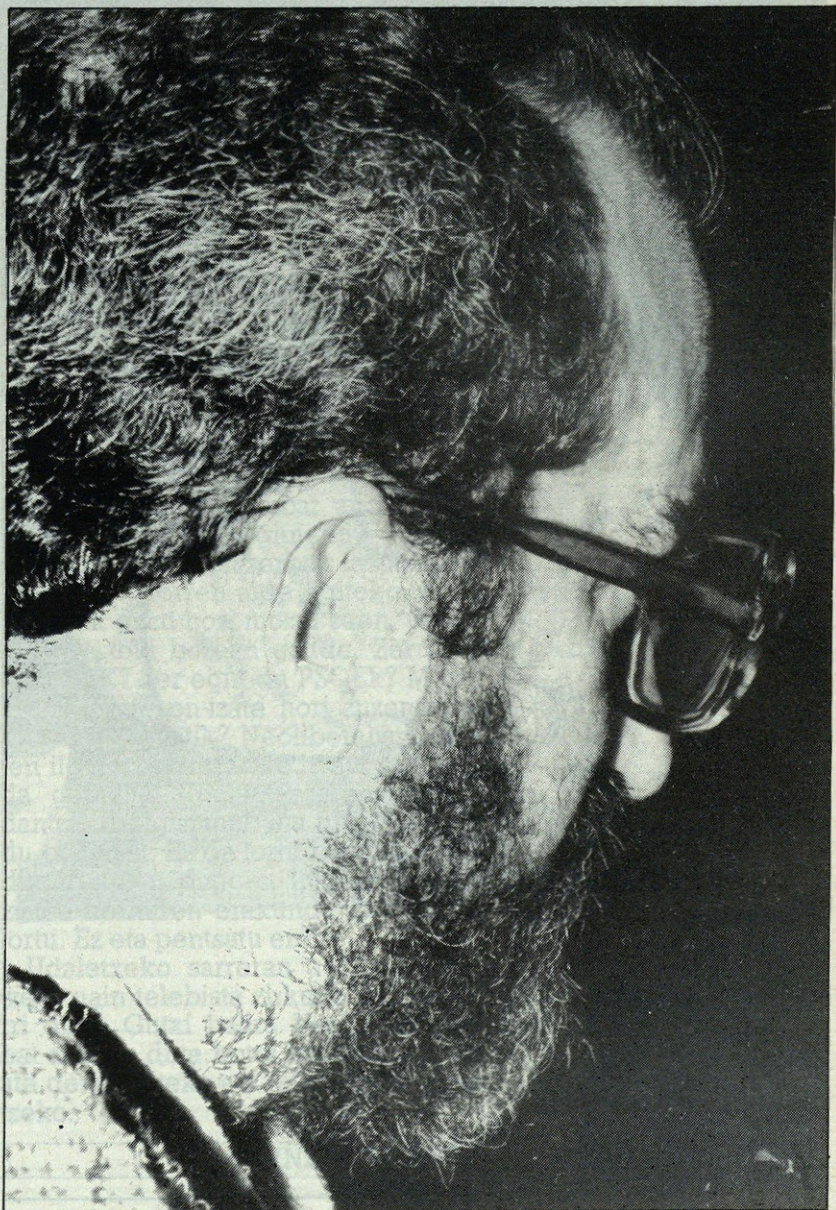
ERANTZUNA: Hemengo arazorik handiena langabedia da. Diru eza eta marjinazioa dira arazorik handienak. Marjinazio arazo hau emigrazioaren artean ematen da bereziki. Nahiz eta oraingo gazteak hemen jaiotakoak izan, beraien situazioa beren gurasoen-

gandik datorren diruaren mende dago. Langabezian egonik, dirurik ez edukirik beste modu batean bizitzeko, esan daiteke «beste mundu» batean bizi direla. Gaur egun Bilbon denok daukagu hiriaz goatzeko eskubidea, «el derecho a la ciudad», «el derecho al espacio», baina eskubide horiek batzuk bakarrik erabili ahal dituzte. Primerako hiritarrek bakarrik. Besteek nahiko lan daukate, etxea, erropa, jatekoa etabarrekin. Ez dute beste posibilitaterik.

GALDERA: Ze alternatiba dauka Herri Batasunak honen aurrean?

ERANTZUNA: Udaletxetik ez dago bide handirik, baina sortu daitezke bide batzuk. Eta ez bakarrik asistentzi bideak, baizik eta produzio bideak. Behar bada gutxi, baina zerbait. Esaterako, etxebizitzak lor daitezke gaur egun langabezian dagoen jendearen-

«Arlo
gehienetatik
begiratuta
ikusten da ez
dagoela
plangintzarik»

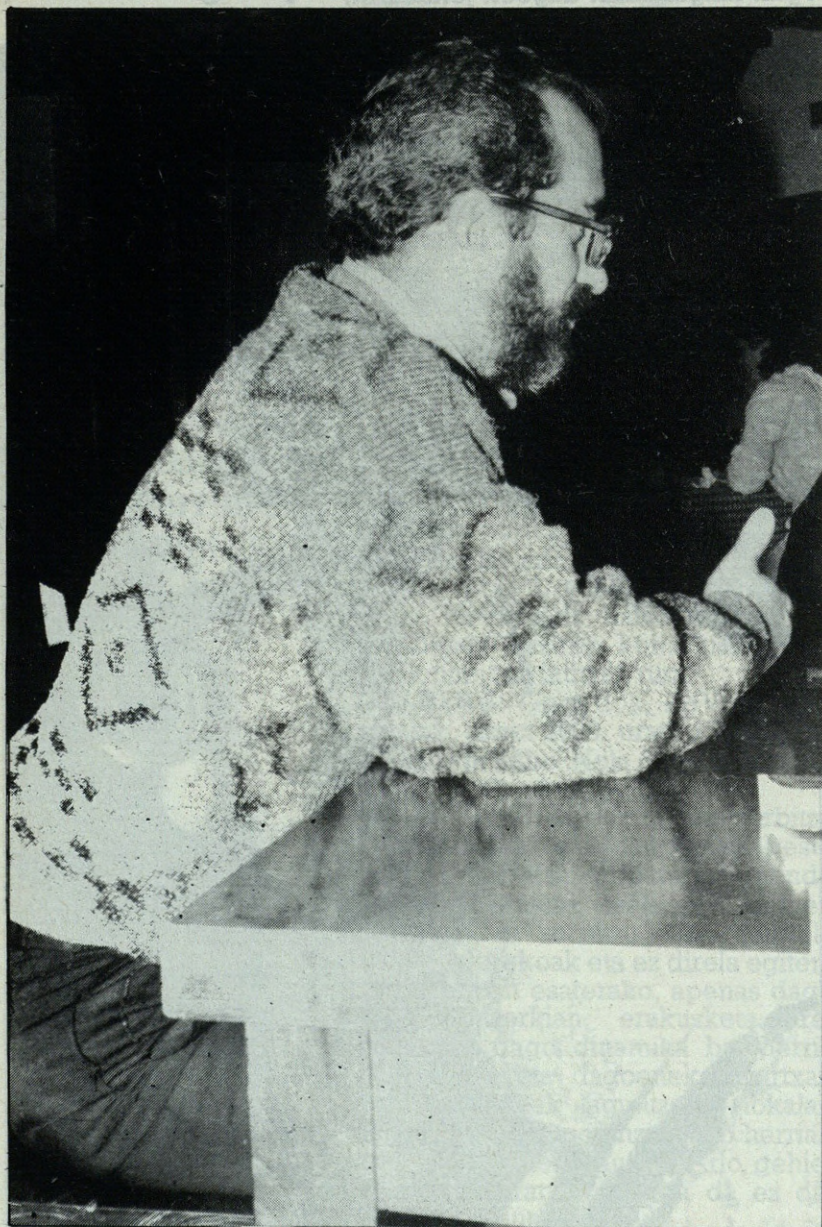

tzat. Alkilerrean eta oso merke egin daiteke hori etxe publikoen bitartez. Udaletxeak hori badu konpetentzia. Bilboko Udalak orain arte ez du bete hori. Bilbon bada «Institución de Viviendas Municipales» izeneko, baina 1963. urtean egin zuten azken etxea. Harrez gero ez da etxe bakar bat egin. Oraintxe Gobernuak egin ditu etxe batzuk, baina Udalak ez parterik hartu horretan. Udalak egin dezake hori eta egin beharko luke, jendeari gero etxe merkeak eskaintzeko.

UHOLDETATIK ATERA ETA GERO...

Produzio mailan Udal batek badu posibilitatea plangintza batzuk sortzeko eta industri arloak edo soloak presatzeko prezio komeniente batzutan.

**«Bilbon,
txirotasunean bizi
da biztanlegoaren
%40,9a»**

Beste bat litzateke enplegu bulego bat sortzea, enplegua promozionatzea. Horrezaz ere ez da ezer egin.

GALDERA: Ze balorazio egingo zen nuke PNVk Bilboko Udalean azken lau urteotan egindako gestioaz?

ERANTZUNA: Azken lau urteotan PNVk, Korporazioak azken finean, gauza asko egin dituela uste dut. Eta gauza oso positiboak gainera. Positiboak, esan nahi dut, hemen uholdeak ikaragarrikoak izan ziren eta Udaletxea ere nahiko bere puntuan egon zen. Azpimarratu behar da dena dela, herriaren jokabidea zein ona izan zen orduan. Indar hori ez da gaur egun ikusten. Zergatik? Sarri askotan Udaletxeak berak debekatu egiten duelako sarrera Udaletxera. Ez du uzten mugimendu hori, indar hori Udaletxean sartzen. Eta indar horiek potentziatu egin beharko lirатеke. Guk esaten dugu lortu egin behar dela auzuneen arteko kontseilu bat. Organo estable bat. Baina zure galderari erantzunez, nik uste dut efikazak izan direla PNVko arduradunak. Bai zebitzu teknikoetan, bai urbanismoan eta zerbait hezkuntzan.

HELBURUAK MARKATU BEHARRA

Baina guk gaur planteatzen duguna da, zein da gaur Bilboko arazoa? Kaleak berritu egin behar dira, ekipamenduak sortu behar dira auzoetan... gauzak egin behar dira. Baina guk ikusten dugunez marjinazioa da problema nagusia. Langabeziaren arazoa, krisisaren ondorioa.

GALDERA: Ze langabezi neurri ematen da Bilbon?

ERANTZUNA: Guk uste dugu %27koa dela. Horretaz aparte badaukagu beste datu bat benetan izutzeko modukoa dena: %40,9 txirotasunean bizi dira. Datu hori ikusi dudanean harriginda gelditu naiz. Modu asko dago txirotasuna neurtzeko. Estudio honetan pobreza de mantenimiento eta de acumulación bereizten dira. Badaude diferentziak baina azken finean esan nahi du ez heltzea jantziak edukitzeko, edo jan dieta minimo bat egiteko... Umbral de pobreza horretatik behera daude %40,9 horiek.

GALDERA: Hainbestekoa bada txirotasun neurria, nola esplikatzen da gero PNV bat izatea boto gehienak ateratzen dituen?

ERANTZUNA: Halaz eta guztiz ere hemen desinformazio ikaragarrikoa dago, eta jendeak, nahiz eta txirotasun

sun ikaragarritzko batean bizi, edo alde egiten du, paso, abstentzioa dela edo pasotismoa, pasotismo gehiago dago nagusien artean gazteen artean baino, edo trankilidade baten bila aritzen da beti; nork lortzen du hori? Bostereak. PNVk eta PSOEk. Ez dut uste hor analisi handirik egin behar denik. Jendeak beti botoa ematen dio ziurtasuna eskaintzen dionari. Nahiz eta situazio txarrean egon boto-emalea. .

Egoera soziologiko hauek, giro honek, sortzen dituzte halako egoera indibidual batzuk. Jokabideak beti dira indibiduoaren alderditik. Ez kolektiboak. Ez sozialak. Harremanak sortzen dira erakunde eta indibiduoaren artean.

GALDERA: Hor bada edifizio bat, Alondiga, askotan aipatu izan dena kultur-etxe bezala prestatuko dela. Zer dago horretaz?

ERANTZUNA: Nik ezagutzen dudanetik hor egon den mugida, hasiera batean auzoan bertan nahi zuten kultur ekintzetarako erabili etxea. Konkurtso bat ere egin zuten auzoan bertan horretarako baina hor gelditu zen. Beste ideia batzuk ere sortu dira gero. Eta azkenean aparkalekua. Guk kritikatu egin dugu. Baina hor, beste horek bezala, Pompidou zentru bat egin nahi izatea hor txorakeria bat da. Pompidou zentrua beste gauza bat da. Bilbon gaur egun auzo elkarteek ez daukate tokirik beraiek elkartzeko ere. Ez gaitzezen hasi tontakeriak esaten.

GALDERA: Garraioaren kontua da Bilboko beste arazo nagusienetako bat. Metroa...

ERANTZUNA: Hor dago.

GARRAIOAREN ARAZOA

GALDERA: Egingo al da lau urte hauetan?

ERANTZUNA: Fase bat. San Inazio eta Parte Zaharra bitartekoa laister uste dut hasiko dela. Dena dela zein da hor guk esaten duguna? Bilbo plangintzarik gabe dago. Plangintza bat edukitzea ez da plano batzuk edukitzea. Jakin behar dugu ze modelu nahi dugun. Nolako Bilbo nahi dugun. Iru-di bat edukiko du agian norbaitek, baina hori ez da nahiko. PNVk ziur nago ez daukala. Ez dago eztabaidarik zelako Bilbo nahi dugun. Horretarako agente sozialak eta ekonomikoak behar dira. Ez dago beste erremediorik. Iraultza bat izango balitz eta boterea herriaren eskutan balego...? Baina gaur egun, eta kapitalismo baten mendean sartuta egonez gero, ez dago

dauden indarrak elkartzea besterik. Elkartu eta ikusi ze hiri nahi dugun. Erreformistek ez dute hori egingo. Erreformistak beti egongo dira banka baten alde, promotore batzuren alde edo interes kapitalista batzuren alde.

Hauxe da gure mensajearen funtsa. Aipatzen dugunean partizipazioa, deszentralizazioa, Udaletxearen autonomia ekonomikoa eta politikoa... hori esan nahi da funtsean. Ze bakoitza bere aldetik badoa, Renfe, Metroa, Gobernua... marjinazioa beti joango da handitzen eta gero eta hiritar gehiago izango da «bigarren mailakoa».

GALDERA: Nola ikusten du jende xehak Udaletxea?

ERANTZUNA: Begira, frankismoak moztu egin zuen erabat aurretik zegoen langile mugimendu guztia. Aurretik bazegoen zerbait «estado del bienestar» horren alde egiteko. Frankismoak guzti hori moztu zuen. Oraindik ere toki berean gaude. Zer egin du PNVK? Zer egin du PSOEk? Moztu egin dituzte on-izate hori zuzentzeko bideak? Zergatik? Neoliberalismo baten ildotik dabiltzalako. Gaur egun ez da gainditu Udaletxearekiko mesfidantza. Amigismoak eta funtzionatzen du oraindik. Ez da lortu herriarengandik hurbilen dagoen instituzioa hori izatea herriaren erakunde bat. Ez da lortu. Ez eta pentsatu ere!

Udaletzeko sarreran aguazilak jartzeaz gain telebista zirkuito itxi bat jarri dute. Gutxi balira bezala sistema bat asmatu dute botoi bati kalkatu eta ate denak ixteko eta jolean gasa botatzeko.

«Udaletxetik oztopatu egin ohi da indar bizien parte hartzea»

INAKI URIARTE
INAKI URIA

“Araban kopeta gora,
euskara ahotik ahora” lemapean

“Araba Euskaraz 87”, dena prest Kanpezun

Honez gero hari guztiak daude lotuta hilaren 9an, larunbata, hasi eta 17an, igandeko jai handiarekin bukatuko den kanpainarako. Haurren eguna, Arabako haur guztiak bilduz; Kultur Astea, eskualde osoko herrisketan zehar; eta azken eguneko jai erreibindikatioa, Araba eta Euskal Herriko euskaltzale guztien presentziaz.

Aurtengo “Araba Euskaraz 87” Arabako mendialdea edo Kanpezu aldea deritzan inguru zoragarri bezain ezezagunean ospatuko da. Honekin zatzigarraren aldia izango da euskararen aldeko kanpaina hau antolatzen dela, aurrekoetan Gasteiz (bi aldiz), Audio, Oion, Agurain eta Amurrión ospatu izan delarik.

Erlojuaren kontrako antolakuntza

Aurten, kanpaina hau antolatzeko tokia berandu samar erabaki denez, su ta gar aritu beharrean dira antolatzaileak.

Otsaileko lehenengo egunetan hasita ehun lagunek inguru dihardute lanean hamaika batzordetan. Batzordeok

hauexek dira: materialea, herri bazkaria, txoznak, zirkuitoa, aparkalekuak, zerbitzuak, elektraindarrak, sanitatega, tailerrak, umeak, ekonomia eta publizitateak.

Dena prest dago dagoeneko eta azken ikutuak baino ez dira geratzen. Hala adierazi digute behinik behin antolatzaileek.

«Inguru honetan honelako zerbait antolatzen den lehenengo aldia da eta Korrika edota iazko eskualdeko lehenengo kultur-astea kenduta, ezer gutxi egin da Kanpezu aldean euskal kulturaren alde, horregatik Ibernalo ikastolako partaideak, AEKkoak eta gainerako herriko jendea guztiz ilusionaturik ari da lanean».

10 milioiko aurrekontua izango du kanpaina honek, eta zifra horrek berak adierazten du zer nolako esfortzua egin beharrean aurkituko diren antolatzaileak kanpaina hau ondo atera dadin.

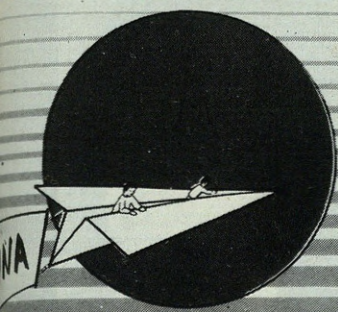
«Hamabost-hogei mila inguru lagun espero dugu, azpiegitura behintzat horretarako prestatu da. Honelako jende kopuru handi bati gauzak ondo prestatzeak, eskualde honetako baldintzak kontutan hartuta, diru inbertsio handia suposatzen du».

Dirutza hau lortzeko Euskal Herriko Institutio, enpresa eta Udaletxeetara jo behar izan dute antolatzaileek, «nahiz eta jakin diru gehiena azken egunetan aterako dela, herriko jendearen saketetatik hain zuzen ere».

HAURREN

MAIATZAK 9

**Maiatzaren 9an haur kon-
horretan zehar eta igandean**

ABA EUSKARAZ

KANPEZU 87

lo batek emango die hasera aste bitartean luzatuko diren ekital-

Euskararen egoera eta asmoak

Eskualde honetan, euskara orain dela ehundaka urte galdu bazen ere, jendea geroz eta gehiago ari da euskararen kontzientzia hartzen eta geroz eta sendoago ari da euskararen aldeko lanean. «Orain dela 10 bat urte sortu genuen Ibernalo ikastola. Hamabost haur besterik ez genituen orduan. Inpaktu handia suposatu zuen ordea herrian. Makina bat traba jarri ziguten! Udaletxeko jendeak batez ere, horiexek ziren anti-euskaldunenak!».

Gaur egun 55 haur ari da Kanpezuko ikastolan, Maeztuko eskolan 90 haur ari diren bitartean, besteak bezala «B» ereduan. Haur hauek eta, gehi AEKn ikas-

ten ari diren 70 heldu, berrehun eta bost lagun dira denetara. Berrehun eta bost lagun euskaraz ikasten.

Gutxi irudituko zaio norbaiti, baina pentsatu behar dugu Kanpezuko eskualdean 3.000 biztanle inguru bizi dela, despoblazio handia dagoela eta inguru guztiz nekazaria dela. «Baldintza horien ondorioak guztiok pentsa ditzakezue zein diren».

Egoera horrelakoa izanik, kanpaina honen asmatan dago euskarari bultzada gogor bat ematea, euskararen inguruan mugitzen diren taldeen indarrak biltzea eta helburu horiek lortzen saiatzeko ahal den dirua eskuratzea.

Lortutako diruaren banaketa honako hau izango da: Seaskarentzat %15a, Nafarroako ikastolentzat %10a, EK-Brentzat %5a, «Argia»rentzat %5a, Arabako Ikastolen federazioarentzat %10a, Arabako AEKrentzat %15a, eskualdeko beharretarako %40a eta datorren urteko «Araba Euskaraz» kanpainarako 100.000 pezeta.

netako aide beroak.

Larunbatez, eta egun guztian eten gabe, trikitilariak eta dultzaineroak, herri-kirolak, antzerkia e.a. Gauean musika giroa berriro ere. Oraingo honetan Euskal Herri osoan ezagunak diren Ruper Ordorika eta Itoiz taldekoekin.

Igandean berriz, maiatzaren 17an, goizean zirkuitoa irekitzerakoan hiru area egongo dira prest bertan antolatuko diren ekitaldi guztiei erantzun ahal izateko.

Zirkuitoan bertan honelako jai egun erreibindikatio batek eskatzen dituen ikuskizunak egongo dira guztien begien aurrean: txalaparta, trikitixak, dultzaineroak, fanfariak, bertsolariak, herri-kirolak, kale antzerkia, pailazoak, txiste kontalariak, txotxongiloak...

Horiez gain Oion, Pipaon, Adurtza, Amurrio eta Laudioko dantza taldeak arituko dira. «Kazkabarra» folk taldeak

Zazpigarren aldia izango da Arabako lurretan euskararen aldeko kanpaina hau antolatzen dena.

Egitaraua eta zirkuitoa

Maiatzaren 9an hasiko da kanpaina. Larunbat horretan haur kontzentrazio bat ospatuko delarik. Jai honetan ekitaldi guztiak hurrei zuzenduta egongo dira, bertan, antzerkia, musika, majia, mimoa, haur jolasak e.a. antolatuko direlarik. Jai hau haurrentzat bakarrik izango da. Gurasorik gabeko festa haurrentzat, bere kasa ibil daitezen.

Ondorengo astean zehar, ikuskizun eta ekitaldi ugari izango da eskualde honetako herrietan barrena. Egunez egun herriz aldatuz, mimoa, txotxongiloak, antzerkia, magia, zine maratoi bat, pilota partiduak eta abar luze bat. Berbena ere izango da «Berakatz Band» taldeak alaituko dituelarik udaberri ho-

ere eskainiko du bere emanaldia eta gutxi balitz bezala berbena handi bat ospatuko da «Egan» taldearen eskutik.

Ez da jakirik faltako bertan ospatuko den herri-bazkarirako. Hori espero dute behintzat antolatzaileek, nahiz eta berarentzat onena litzatekeen prestatutako guztiari salida ematea. «Nahi genuke ahalik eta jende gehiena etortzea hona, gure eskualderako eta Araba osorako oso garrantzitsua bait da adieraztea ez gaudela bakarrik, eta asko garela Araba euskaldun baten alde gaudenak».

M.E.

Barberaren jarrera itxiak unibertsitateko arazoak larritu ditu

UPV-EHUKo ikasturtearen amaiera aidean

Joan zen ostegunerako iragarri klaustroa ez zen burutu. Irakasle ez numerarioek errektoreari hura burutzeko asmorik ez zuela aurpegiratzen diote. Orain, klaustrokideen agintaldia amaiturik dela, bi hilabetetako prozesu elektorala zabaltzen da. Tarte honetan ikasturteari amaiera emango zaio funtsezko arazo ugari konpondu gabe daudelarik.

Apirilaren hogeitamarreko klaustroa suspenditzeko erabakia Emilio Barbera errektore jaunaren erabaki eksklusiboa izan zen. Goizeko hamaikak laurden gutxiagotan «quorum»a osatzeko beharrezkoak diren 148 klaustrokideetatik soilik 124k zuten izena emanda. Gauzak horrela eta presa handiz, bere mahakideak kontsultatu gabe, Barbera jaunak klaustroa ez hasteko erabakia hartu zuen.

Bestalde, —sintomak daude eta—, baridüdi errektore jaunak ez zuela erabakia inprobisatu. Aspalditik okasiorako prestatzen ohi diren itzulpen simultaneoaren tresnak ipini gabe zeuden. Gainera, quorum-a ikusteko orduaren aurretik errektoreak berak eta Jon Juaristik, ikasleek Areto Nagusian jarritako bi pankarta ikusi ondoren, klaustroa ez egiteko mehatxua bota zuten. Eta azkenik, errektoreari quorum-a lortzeko epea luzatzea eskatu zitzaionean ez zuten inolako kasurik egin eta sesioa bu-

katutzat eman zuten.

Neurri hau oso grabea da, batez ere bere burua demokratizatzen duten zenbaitentzat. Klaustroan konpondu behar ko bait lirateke unibertsitatearen arazo nagusiak, eta une honetan unibertsitateak bi arazo nagusi ditu: irakaslegoarena eta ikasleek ikasketa planetikiko duten ardura.

Bazko gutuna

Izan ere, irakasleek orain dela ia bi hilabete hasitako greba eta ikasleek aldi berean antolatutako ekintzei Barberak ez die inolako kasurik egin.

Aste Santuko oporrak profitatuz, errektoretza taldeak irakasle guztiei, konputagailuz “pertsonalizaturiko” gutun bana bidali zien. Gutunean, aurtengo urrian LRU delakoa indarrean jarriko dela gogoratzen zitzaienten, eta ondoren, lege berriaren arabera, irakasle bakoitzaren egoera nola geldituko zen.

Laburtuz, irakaslegoak azken bi hilabeteotan egindako eskaera guztien gainetik, inolako kasurik egin gabe, eta negoziatzeko inongo asmorik ez duela agertuz, errektore jaunak Madrilgo legea gordinki onartzea proposatzen zuen.

Aipatu gutunak eta ostegunean erakutsitako jarrera izan dira gure ustez oraingo egoera berriaren detonanteak eta, halaber, Barberaren asmo autoritarioak eta intrantsigentzia agerian geratu dira. Guztionek orain arteko greba bukatzeko bidean jarri beharrean, irakasle eta ikasleen jarrerak gogortu egin ditu. Dena den aipatu sektore hauek negoziatzeko asmoarekin segitzen dute, nahiz eta hori bultzatzeko neurri gogoragoetara joko dutela adierazi duten.

Irakasleen proposamenak

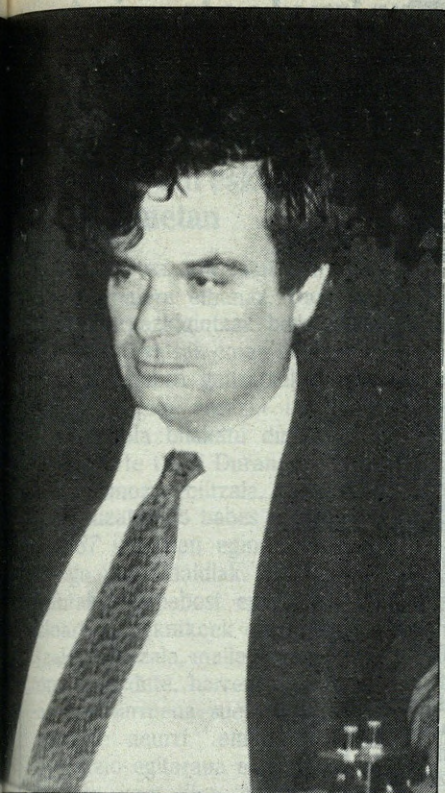
Irakasleek Apirilaren 30erako zera-matzaten proposamenak orain zuzenean negoziatu behar ko dira. Hauek dira, laburki, irakasleek negoziatzeko planteiatzen dituzten minimoak:

— Orain arteko kontratoak 1992. erarte segurtatzea.

— Legeak diskriminatzen dituen 85etik hona kontratatutako irakasleak ez diskriminatzea.

— Irakasle “asoziatu” en soldata funtzionario titularren %80koa izatea.

— Irakaskuntza, ikerkuntza eta errepresentazio eskubideak funtzionarioen pare-

koak izan daitezela kontratatuentzat.
— Unibertsitatean segitzeko aukera bientzako, hots, funtzionariak zein lan-kontratatueganako aukera berdinak izatea.

Horrez gain, irakasleek joan zen osteguneko klaustroa unibertsitateko estatutoen erreformarako egutegi zehatza proposatzen zuten: arazoak konpontzeko klaustro zein bilera guztiak ikasturte honen epe barruan egin zitezen, Ekainaren 15a baino lehen edo zein kasutan.

Halaber, klaustroak errektoreak bidalitako Bazko Gutunarekiko jarrera publiko eta nabaria ager zezan.

Denboraren kontrako lasterketa

Nahiko argi dago Barbera jaunak bere maniobra guztiekin denbora irabazi nahi duela. Alde batetik, uda bertan durgulako eta sasoi hori izan da betidanik agintarientzat nahi dutena egiteko egokiena, oporrak direla eta, ez bait da unibertsitatean bizitzarik izaten, ez eta beraz, erantzuteko aukerarik. Bestetik LRU delakoa Urrian jartzen da inda-

rrean, eta hor errektoreak legearen laguntza osoa izango luke, batez ere klaustro berriaren osaketari dagokionez. Orain arte klaustroa honela banatu izan da: %30 irakasle numerarioak, %30 irakasle ez numerarioak; %30 ikasleak eta %10 administrazio eta zerbitzuetako langileak. Urritik aurrera ordea %48 irakasle numerarioek osatuko dute; %12a irakasle "asoziatuek" (oraingo PNNak); ikasleek eta administrazio eta zerbitzuetako langileek proportzio berbera mantenduko dute.

Argi dagoenez, proportzionalitate berri hori errektorearen aldekoa da guztiz, eta hor, nahi duena inposatzeko aukera ezin hobean izango da. Irakasle eta ikasleen aukera aldiz ikasturte honen amaieran aurkitzen da, azterketak tartean direlarik.

Jarrerak argi daude, aukera beza baikoitzak nahi duena, baina errektore jaunaren intrantsigentziaren erruz, gatazka zerbitzaturik dago.

ANTTON AZKARGORTA

Produktu freskoak gustatzen

bazaizkizu, erostazu kafe berria

Ziur gustatzen zaizula esnea freskoa izan dadin. Barazkiak, ekarri berriak. Eta ogia, egin berria.

Orduan, ziur gustatzen zaizula ere kafea berria izan dadin, bere zapore eta aroma betean. Xigortu

berria eta banatu berria zahartu ez dadin bidaia eta almazenetan.

KAFE BAKE KAFE BERRIA da, egunero xigortua Durangon. Hementxe, zeure hurrean. Beste konturik gabe.

KAFE BAKE. KAFE BERRI-BERRIA. Nahi duzu?

Euskaraz bizi? Bizkaiko oraingo agintariekin ez behintzat!

Behean geure izena jar-tzen dugunok Euskal Herri-ko jendearen eritzirako on-doko jazoerak jakin erazi nahi ditugu.

Bizkaiko Diputazioak Gernika-Muxika aldean, Gernikatik bi kilometrotara, eta gutariko batzuren etxe-tik berrehun metrotara, za-bortegi bat egitea pentsatu-rik daukala prentsatik jakin ondoren, —guri inork ez zi-gun horretaz ezer esan eta— horri buruzko infor-mazio eta argibide bila jo genuen Muxika eta Gerni-ka-Lumoko udaletara, hor, zer esanik ez, gu zeharo ukituak eta kalte hartze-koak ginen eta. Mila atxa-kia, atzerapen eta buruko min jaso ondoren, azke-nean, geuk eskatuta, aur-tengo Martxoaren 26an, Muxikako Udaletxean infor-mazio batzartxo bat egitea erabaki zen, hor zabortegia egiteko asmoa dagoen he-rriko alkatea, Jesus Mari Ba-randika, Gernikako hiri-gintz arduraduna, Karmelo Intxausti, eta Diputazioaren Hirigintz eta Ingurugiror-ra-ko Zuzendari Nagusia, Mi-kel Ocio jaunak egonez.

Muxikako batzarlekua txikiegia izan zen bertan batu ginen guztiok barruan edukitzeko, eta horregatik hainbat pertsonak, ehuneko laureogeita hamarrek ingu-ru, utik, lurtean jazarrita eta kanpoan gelditu behar izan genuen, arazoak auzo-kideongan sortera zuen interesa holakoxea zen eta.

Batzarrea hasi eta esan-dako hiru jaunek, beti erda-ra eder eta teknikoan, za-bortegia Muxikan, erreka-za eta baserriz inguratutako da-goan leku horretan jar-teak zelango mesedeak ekarriko zituen azaldu zuten. Diru-dienez ocio jaunak, bestetik beti ere zuzen eta gizabide-tsu ibili zenak, ez daki euskaraz, eta horregatik erda-raz egin behar. Lekutan gel-ditu ziren, horrela, Autono-mi Estatuak eta euskararen normaltzeko legeak euskal-dunoi euskaraz informatuak izateko ematen digun esku-bidea, edozelan ere.

Bertan geunden guztiok euskaldunak izan arren, gu-re zerbitzurako funtzionari ei den Ocio jaunaren erdal-duntasunagatik, geure he-rritan bertan, erdaraz egite-ra beharturik egon ginen. Izan ere, han ez zen itzul-tailerik egon, eta egon ba-litz ere, horrek batzarrea izugarri luzatuko zuen, guz-tion kalterako, pertsona ba-karraren fabore.

Okerrena baina, azke-nean izan zen, bertan batu-riko jendea itaunak egiten eta argitasunak eskatzen hasi zenean. Orduan, argi eta garbi agertu zen, lagun askok, hirurogei urtetik go-rako pertsonak batez ere, ezzutela erdaraz egiteko bat ere erraztasunik, eta ulertu ere txarto, oso txar-toegin zutela gure Diputazio demokratiko eta efikazaren ordezkariaren berbaldia. Lotsagarri izan zen: beren baserri, solo, baso, etxe eta inguruak jagoteko, zaborte-girik nahi ez zutenei, berto-ko bizilagun jatorrak izatea-rran, beren gustura eta on-doan dakiten moduan berba egiteko aukera ukatzea.

Lotsagarria ere denez, arazo horretan ukiturik ga-gözen guztiok, gure udalen ordezkarien ahotik, infor-mazioa udal-bulegoetan agertian izan dugula entzun beharra. Hiritar normalok etxea botatzea gura ez ba-dugu egunero udaletik pasa eta Diputazioaren Boletina irakurtzea baino beste zere-ginik ez bagenu, sarritan, gainera, ezin ulertuzko ber-beta-moduan jarrita egonaz.

Hor, argi dago, adminis-trazioak zein ederto darabi-len euskararen atxakia bere kontrako alderdiei erdaltza-letasuna aurpegiatzeko, be-rak, aldiz, komeni zaionean, erdararen maskarapean, bertoko jendea desinforma-turik eta engainaturik edu-kitzen duen bitartean.

Hau ez da euskaldunok amesten genuen askatasuna eta demokrazia. Geure hiz-kuntza libreki erabiltzen eta geure Natura garbi gorde-tzen uzten ez digun admini-strazio autonomiko anti-demokratiko hori sobran dago. Ez dugu holakorik be-har. Eta horren aurrean, Gernika-Lumo eta Muxika-ko pertsonak, euskaldunak eta naturazaleak garen al-detik, geure protestarik go-gorrena egiten dugu.

Muxika-Gernikako Zabor-tegiaren aurkako auzoki-deak.

37 SINADURA

Durangoko Bilera-87, euskal irudi eskolaren hastapenetan

Aste betez, eta joan den igandean amaiera emanaz, Durangon euskal argazkigintzak bere lehen-dabiziko urratsak eman ditu euskal irudi eskolaren gauzatzeko. Frantzia Arlesko argazki ihardunaldiak eskola bilakatu diren gisan, badira urte t'erdi Durangon tanke-rako asmoz zebiltzala, eta instituzioei luzatutako babes eskariak *Bilera-87* izenpean egin dira aurrengo ihardunaldiak. Bertan apai-latutako laupabost erakustek, nazioarteko teknikoek emandako hitzaldiek bezala, maila bezain itxura ona izan dute, harrera aldetik ere aski nabarmena suertatuz. Akaso horren neurri eman dutenak proiektzio egitaraua eta argazki lehiaketa izan dira, erantzunkizun berezia jaso dutenak, mintzaldien aztergai tekniko samarren aurrean.

NAFARROAKO DANTZARIAK SALAZAR HARANEAN

Hamalau talde igandean ospatu Dantzari Egunean

Goizaldeko haize freskoari aurpegi ona ipiniz, Nafarroako dantzariak primerako giro alaitsua eraman zuten Otsategira.

Maiatzaren lehendabiziko igandean ospatu zen festa egunez Nafarroako Dantzari Eguna, aurtengoz Salazar harana izan zuelarik kokaleku. Bezperako gauean txaranga, gaiteru eta txistularien berbenaz eman zitzaion hasiera Ezkarozen, biharamonean ekinaz dantza jaialdiari bailarako herrietan.

Orotara hamalau izan ziren Izalzu, Otsagi, Ezkaroz, Esparza, Sarries, Guesa, Ibilzieta, Ustes, Izal, Aspuz eta Nabaskoitze herrietan banaturik dantzatu zutenak

goizalde lainotsuan.

Eguerdiz, hamalau taldeak, eta horien artean Baigorrikoa Iparraldeko bakarra, Otsagin elkartu ziren, bertako karriketan barreneko desfile koloretsuan parte hartu ondotik herri bazkarian denek bat egiteko.

Egunak aurrera egin zuen ahala, eguraldiak itxura hobea bereganatu zuen, bazkal osteko erromerian dantza taldeak ez ezik hurbildu zirenek ere festa egun alaitsuaz gozatu ahal izan zutelarik.

Euskal Bideo eta Zinema Topaketak aurrera Zestoan

Astelehenean zabaldu zen Zestoako Euskal Bideo Topaketen bigarren edizioa, Zinemaren hamargarrenak datorren astean hartuko duelarik honek utziko dion txanda, hilaren hamaseigarrenera bitartean. Euskal eta euskarazko zeluloide amateurraren bultzatzailer eta erakusle izateko asmoz 1977. urtean ekin zitzairen topaketok dagoneko hamargarren urtea betetzen dute aurtan, urtetik urtera kalitatez galanki irabazten doazelarik. Gogora ekarri besterik ez dago, iazko «Amantis religiosa» laburmetraiak Cannesko zinemaldiko bigarren saria jaso zuela. Aste honetan zehar burutzen ari den II. Bideo emanalditan bederatziz izan dira pantailaratu diren ekoizpenak, datorren honetako X. Zinema Topaketen hogeita hiru zinta proiektatzeko,

Aste honetan

Zaramak disko berria aurkezten digu
(46. orrialdea)

Felipe Juaristi, poesiatik bueltan (48. orrialdea)

Aiako eta Zumaiako bertso txapelketen berri
(50. orrialdea)

«Hamar manu minduak» antzerki lan berria
(51. orrialdea)

Kulturaren Aste Borrastea
(52. orrialdea)

Mundu zabaletik, kultura
(54. orrialdea)

«DENA ONGI DABIL» ZARAMAREN DISKO BERRIA AURKI KALEAN

Zarama: «euskal umorea ez da batere sarkastikoa»

Egun hauetan kaleratuko da Zarama Bizkaiko rock taldearen hirugarren disko luzea, «Dena ongi dabil» izenekoa. Benetan lan interesgarria Santurtziarrak burutu dutena oraingoan, bigarren gitarra bat sartuz askoz kementsuago ageri zaigu taldea, inpaktantea. Bestela ohizko letra urbanoak, gogorak, zemento eta marginaziotik ihesean ateratzen diren karraxiak.

Hauxe dugu «Dena ongi dabil» diskoak erakutsiko duen azal aski adierazgarria.

Diska Lasarten grabatu dute, disketxe berria estreinatuz, «Discos Suicidas»etik «Elkar»era. Disko berria entsaiatu eta kanta zaharrei bertsio berriak egiten aritu ondoren, Zaramakoekin izan gara hizketan: proiektu berriak, eguneroko salda; bete nahi eta batzutan zailak bilakatzen diren harremanetaz... guztira hiru bat ordu beraien txokoan, aspaldiko etxe zaharrean.

Egoera nolakoa den sarkasmoz agertu

«Dena ongi dabil» ironia eta sarkasmoz beteriko diskoa daukagu. «Dena ongi dabil, zer esan beharko! Modernitasunaren aroan aire garbia, legea gure alde, aberri haundi eta libre bat. Urrlia yonki bihurtu da, Sandia gartzelan dago, Berendia sikiatrikoan, baina ez da horrenbesterako, dena ongi dabil».

Ibarrezkerreko ke eta eguneroko problematika guztiaren erdian Zaramak beste era batetan erakutsi nahi digu bertakoen bizimodua. Zentzu honetan esan daiteke diskoa esperientzia pertsonalez beterik dagoela, norberak bizi izandako errealitate izpiz osaturiko produktoa dakarkigute oraingoan.

«Diskoan agertu nahi dugu errealitatea beste modu batean, bazilatzen apur bat. Le-tratan disko honek aurrekoaren bideari ekiten dio, gaurko egoera nolakoa den bermar-katzen ahalegintzen gara:

hau maldan behera doa, gero eta txarrago doa dena. Errealitateaz gain esperientzia pertsonalak ere kondatzen dira, eta nire ustez diskoak badauka kutsu positiboa».

Orotara hamaika gai dago, musika guztiak taldeak berak eginda, hitzetarako kanpoko zenbait kideren laguntza ere jaso dutelarik: «Azken portua» Omar Nabarrok idatzia da; «Erreginen tronua» Jorge Cerratok; eta «Kilikiliz «kil» nazazu» A. Abizketarena da. Eskorbuto taldeko gitarroleak, Josu Expósito ere letra pare bat prestatu du disko honetarako: «Dena ongi dabil» diskoari izena ematen diona, eta «Elkarrekin» kide-tasunari dedikaturiko gaia. Beste hitzak taldeko partai-deen artean eginikoak dira.

«Maiatzaren lehena» egun honi dedikaturiko kanta dugu, panfletarioa ezin gehiago. «Maiatzaren lehena panfletto bat da, egin dugun lehen panfletto. Hitza langileen konsigna, orri eta pinta-detatik ateratako esloganak batuz egin dugu: abesti honek errebindikatzen du kanta panfletto, nahiz eta terminologia hori oso pejoratifoa den. Kanta hau izan zitekeen panfletto baten amaiera, ez dakizu... Panfletto amaitzen denean «Gora ttatttatataa!» ba hori. Ibarrezkerrean biziz eguero daukazu aukera mobida pilo bat zuzenean ikusi eta bizitzeko, eta hori gure letretan isladatzen da».

Doinuak berriztatu nahian

Oraingoan Zaramak zenbait sorpresa dakarkigu bere doinuetan. Orokori beste diskoetan baino askoz zainduago, eta helduago daudela esan daiteke. Bigarren gitarra sartzeak indarra gehitzen dio taldeari, eta produkto amaitua kementsuago ateratzen da. «Ez geneukan argi bostgarren bat sartzea taldean. Zaramak bazeukan irudi bat lau pertsonaz osatua, eta beldur ginen bostga-

Hortxe ditugu argazkiotan Zaramako partaide guztiak, bakoitza bere lekuan, Santurtziko entsegu-lokalean su ta fuego; hamar urte daramatza taldeak euskal rockaren mugimenduaren erdi-erdian.

Zaramak 10 urte

Lehenengo hiru urteotan gauza handirik ez bazuten egin ere Zaramak 10 urte bete du izen horrekin. Roberto Moso Londonetik etorri zen ideiaz beterik zeukala burua eta lagunak sartu zituen talde bat osatzeko dantzan. Punk musikaren urrezko urteak ziren, jotzeko edota kantatzeko batez ere garrantzitsuena gogoa zen, eta ez musika horren kalitatea. Orduak sartuz, kontzertu ugari eginez eta abar Zaramak gaurko euskal musikan leku garrantzitsu bat lortu du. «Guk taldea sortu genuenean euskaraz jotzen zuen lehen rock taldea ginen. Euskal Rockak garai hartan 30 entzule potentzial zeukan Euskal Herri osoan. Euskara kantaldietara mugatzen zen, eta berriz rock and

rolla euskal mundutik kanpo geratzen zen. Gaur egun gazteriak erabat asunituta dauka euskal rockaren presentzia eta izatea». Soldaduzkatik itzuli zirenean hasi ziren jolasa besterik ez zena serioago hartzen, 1980an hiru kontzertu eman zituzten, horren geroztik praktikan Euskal Herri osoa korritu dute.

«Egin—rocka irabaztea guretzat funtsezkoa zen. Egunkari-ko irakurleek bozkatu gintuzten Bizkaiko talderik onena bezala, oraindik single bat besterik ez genuenean kalean. Horrek indar handia eman zigun aurrera egiteko».

Urte hauetan hiru Lp, maxi—single bat Antonio Curielekin batera eta zenbait single kaleratu dituzte. Ekoizpena ez da oso handia, baina aitzakiak ez zaizkie falta Zaramakoei bere eskaintza txikia justifikatzeko.

Roberto gaixorik ibili da azken bolaran, —sabelak batzutan joko txerriak egiten ditu eta—, eta horrek atzera arazi die lan berri honen aurkezpena iragan igandera arte Sestaon.

Korrika euskara kaleratzeko tresna egokia

Korrika dossierrean argitaratu zuen aldizkari honek Roberto Mosoren eritzi labur bat. Hor agertzen zena ez zela berak botatakoa dioskunez bihoa berriz bere eritzia gai honetaz. «Nik esan nuen Korrika dela biderik egokiena ikusteko kalean euskararen indarra. Horrek kontrastatzen du EGLren kanpainarekin —Hi euskaraz— erabat neonazia dena. Gobernua egonik erakutsi dute zein den beraien borondatea euskara laguntzeko, eta orain berriz beraiek edo bere semealabaxoei eratu dute beste kanpaina hori. Horregatik, oso ondo dago Korrikak hartzea beste bide bat askoz zabala, herrikoi eta integratzaileago. Egia da Ibarrekerra oso leku majoa dela, martxosoa eta abar, baina hori ez zen nik esandakoa». Bihoa Robertoren argipena, eta bere kexua Korrikaren inguruan agertu zen eritzi laburraz.

INAKI GOITOLTZA

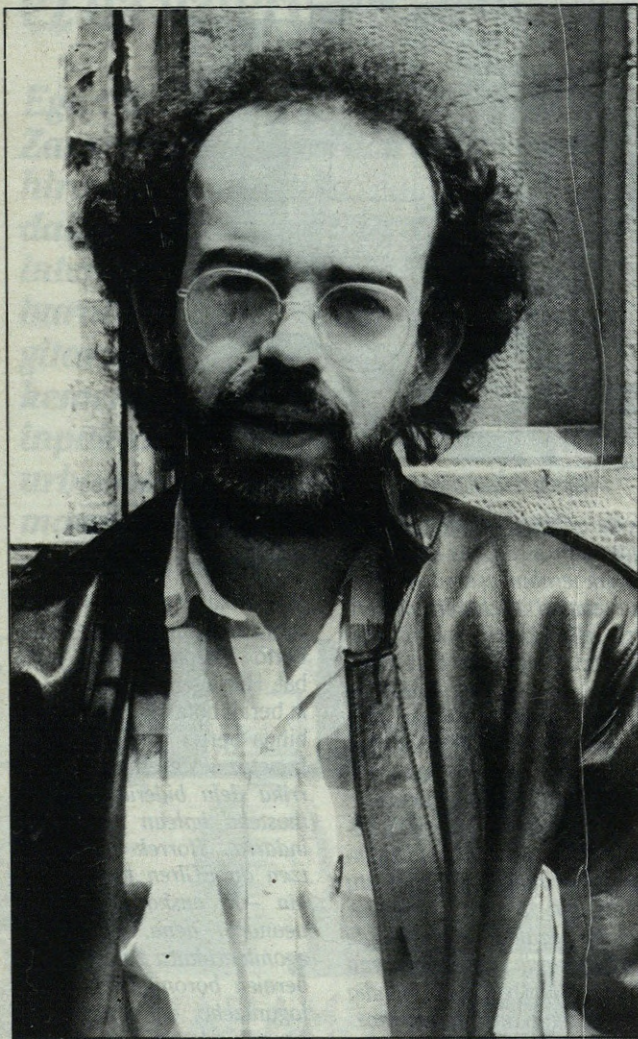
rren bat sartzeko, ez bait genekien zer nola erantzun zuten jentek. Entsaizten hasi ginenean konturatu ginen doinuak asko irabazten zuela eta aurrera jo dugu».

Doinu errepikatuak, Zaramak gogoko zituenak apur bat albora geratu dira; berrikuntza nahiko nabaria izango delakoan nago, bai diskoan entzuteko zein zuzenean ere. Robertoren ahots indartsu karakteristikoak espazioa irabazten du, entzuleari letrak bizi araziz.

Musika aldetik «Dena ongi dabil» honek badu lotura «Gaua apurtu arte» bigarren diskoa izan zenarekin. Gitarra-punteoak, baxuaren presentzia inportantea, etenak bide beretik abiatuz oraingoan depuratuago azaltzen zaigu taldea, biziago, inpakanteago.

«LITERATUR GAZETA»K ETA BAROJA ARGITALETXEAK
BILTZEN DITUZTE BERE LITERATUR INDAR GEHIENAK

Felipe Juaristi, poesiatik bueltan eta espresatzeko molde berrien atzetik

“ Poesia literaturaren oinarria duk, armazoa, eta ipuinlariek nahiz nobelistek oinarri horren gainean egiten dute haien lana ”

Gauza askotan ibilia dugu azken aldian Felipe Juaristi azkoitiarra. Duela urte pare bat «Nostalgia, denbora» izeneko poema-bilduma kaleratu zuen, halaber «Porrot» eta «Literatur Gazeta» aldizkarien zuzpertzailetarikoa izan zen. Azken aldian, Baroja argitaletxeak euskal saileko arduradun bezala ari da.

Literaturaren olatu berrian errotik bustia ageri den Felipe Juaristik badu beste kazetari alderdirik ere: duela gutxi arte Euskadi Irratian, eta gaur egun «El Diario Vasco»n, ekinean kemenez ari den idazlea dugu lerrootan mintzatzen zaiguna.

ARGIA.— Hainbat alorretan ibili izan hain azken garaian: poeta, kazetari, itzultzaile... Zeinetan ikusten duk hire burua identifikatuen?

FELIPE JUARISTI.— Nik uste diat identifikatu, guztiekin identifikatzen naizela. Pertsona bat gustoko gauzak egiten hasten denean, derri gorrez identifikatu behar duk gustoko gauza horiekin. Orduan, galdetzea «hi zer haiz, poeta edo itzultzailea?»... Gauza guzti horiek osotasun batean hartu behar direla uste diat. Nire asmoa ez duk poeta bezala posteritatera iristea. Egiten ari naizena gustora egitea duk momentu honetan nahi dudana. Niretzat bizitza hori duk: bakoitza dituen errekurtoak aurrera eramatea. Nik errekurto batzu dizkiat, eta ho-

riekin esperimentatzen ari nausk.

A.— Hiretzat poesia zer duk?

F.J.— Garai batean poesia idazten nian zerbait esateko gogoa nuelako, eta pentsatzen nuelako esan egin behar zela. Momentu honetan uste diat poesia —nire eritzi oso partikularrean— ezintasuna dela. Poesiarekin ezin duk ezer egin. Garai batean esaten huen: «poesia egingo diat, eta gauza asko aldatuko diat, jendeari mentalidade edo ikuspegi bat sartuko zioat». Bero beste batzuk pentsatzen ditek poesiarekin mundua aldatu daitekeela. Momentu honetan garbi ikusten diat poesiarekin ez dela ezer aldatzen, eta oso eszeptikoa aurkitzen nausk poesiarekin. Ez diat uste niretzat tresna egokia denik, alde batetik zailtasunak dauzkadako poesiaren bidez espresatzeko, eta bestaldetik, ez dudalako uste nik egin nahi dudana poesia bidez egin daitekeenik. Izugarriko problemak dizkiat orain poesia bat idazteko, eta hilabeteak izango dituk poesiarik idazten ez dudala.

“ Poesia irakurtzea oso zaila duk, ohitura bat behar delako, poetaren mundutxo ulertzeko ohitura, eta hori zaila duk; poesia beti genero txikia kontsideratu delako ”

A.— Etsipen hori ez al duk izango ere poesiak irakurle mailan inzidentzia txikia duelako?

F.J.— Poesia gutxi irakurtzen duk, eta oso mundu murritua eta partikularra duk. Mundu bat itxia denean ez duk aurrera joaten. Nik gaur egun eguneroko bizitzari buruzko gauzak adierazi nahi nituzke eta hori poesia bidez egitea zaila izateaz aparte, bazekiat gero horri kasik inork ez diola kasurik egingo.

A.— Batzuk ziotek poesiaren prestigio-galtzea poesiaren berorren erruagatik ere badela, errezegi argitaratu izan delako edo. Nola ikusten duk?

F.J.— Uste diat poesia egin behar den zerbait dela, eta gainera poesia literaturaren oinarria duk. Hori ezin dik inork ukatu. Poesia duk literaturaren armazoi modukoa, literaturaren azpian beti poesia zegok. Poesiak mitoak sortzen ditik, edo dauden mitoak berreskuratu egiten ditik. Ipuinlariak egiten duena, sortutako oinarri horiek hartu eta balio zaionarekin ipuinak egitea duk; ipuinek osatuko lituzkete literaturaren lehenbiziko pisuak. Azkenean nobela zegok, nobela duk literaturaren gailurra. Baina nobela egiteko, dagoen materiala hartu behar duk, eta dagoen materiala poesiak sortzen dik. Literatura unibertsalean ere poetek sortu izan dizkitez gauzak, gero gainerako literatura egin ahal izateko.

Edukazio alderdia ere bazegok, nik ez diat uste poesiak prestigioa galdu badu bere erruagatik bakarrik dela. Ni gogoratzen nauk nola Koldo Izagirrek behin esan zuen poesia herri subdesarrolatuen generoa zela, eta horrek adierazten dik poesiak prestigioa galdu badu, gehiago dela jendeak genero txiki bezala kontsideratzen duelako. Hori duk failoa, eta ez alderantziz. Poesiak ematen zio oinarria literaturari. Euskal literaturaren bazirudik modaz funtzionatzen duela, eta Euskal Herrian garai batean jendeak narrazioak egiten zituen bezala orain nobelak egiten ditik.

A.— Esan duk poesian gaur egun ez duala espresabiderik aurkitzen. Zein mementutan zegok hire literaturgintza?

F.J.— Poesian, esan diadan bezala, impasse batean nia gogok. Ipui batzu egin ditiat, baina piska bat ariketa bezala, narrazio estilo hori hartzeko. Dena den, prentsako artikulak kenduta, ez diat gauza haundirik egiten momentu honetan. Letu eta, ideiak bazeuzkat, baina ez zekiat nola bideratu. Beharbada prosa poetikoa lantzen hasi beharko nikek, narrazioa eta poesiaren arteko gauza bat lotzeko, geroago seguru aski narratibari ekinez.

A.— Zer literatur mota irakurtzen duk batez ere?

F.J.— Poesia asko letzen diat. Euskaraz uste diat irakurtzen dudala gutzia ez, bai-

na gehiena bai. Eta erderaz ere bai, ateratzen den gehiena. Batez ere, poesia irakurtzen diat. Gero, poesia irakurtzea oso zaila duk, ohitura bat behar delako, edukazio bat. Askoz ere errazago izaten duk nobela bat irakurtzea, teorian, baina nik uste diat nobela bat irakurtzea askoz zailago dela. Poesia duk idazlearen mundutxo partikular bat, eta mundu hori ulertzeko ohitura bat behar duk, eta poesiaren hizkuntza orokor hori ezagutu behar duk. Eta hori oso zaila duk, ez dagoela edukazio poetikorik. Poesia beti kontsideratu izan delako genero txikia.

A.— Zer dohai estimatzen dituk poeta batengan?

F.J.— Metaforak sortzeko abilitadea, edo metaforak birsortzeko eta egokitzeko. Ez hainbeste surrealismoaren bidetik. Surrealismoa gustatzen zeidak, eta ondo zegok probokazio bezala, baina nik uste diat desfasatua dagoela mementu honetan.

A.— Hire izena nahiko bereizezina duk «Literatur Gazeta» aldizkaritik. Nola ikusten duk literatur aldizkariaren panorama hire esperientziatik abiatuta?

F.J.— Literatur aldizkariet hitzegiterakoan, bi aipatu behar dira: «Susa» eta «Literatur Gazeta». «Susa» nik uste diat guk egiten duguna baino diferentea dela: krea-zioa bultzatzen dik, batez ere gazte jendea zegok hor, eta gai batzuren inguruan bultzatzen ditek haien krea-zioa. «Literatur Gazeta» as-

mo kritiko batekin sortu huen, euskal literaturaren kritika bat egiteko. Baina uste diat gero kontradizio bat dagoela bai batean eta bai bestean. «Susa»k bultzatzen badu krea-zioa bakarrik kritika batzutan baztertua uzten dik, eta «Literatur Gazeta»k berdin aldrebes. Literatur aldizkari onena izango huke guztiak biltzen dituen. Eta ez bakarrik kritika eta krea-zioa, eguneroko bizitzari buruzko eritzi eta erreportaiak... polemizatzeko gaia den aldizkari bat izango hukek justu ideala mementu honetan.

A.— Polemizatzeko beharra ikusten duk, beraz.

F.J.— Momentu honetan bai, eta iruditzen zeidak badaudela gaiak polemizatzeko. Hartu ikuspuntu bat edo bestea. Kritikatzeko hartu dezakek kritika ideologikoa edo kritika literarioa. Biek balio ditek, baina azkenaldi honetan kritika ideologikoa gehiago egiten da literarioa baino. «Larrun»en agertzen den Atxagaren kritika, nik ez diat esango konforme nagoenik, baina uste diat ona dela. Eta Juaristik polemika piztu zuenean euskal narratiba simulakro bat zela esanez, ez da kritika ideologikoa, literarioa da. Nik ez diat esango ados nagoenik, baina ongi dago. Polemika horiek ondo zeudek, giroa sortzen dutelako, eta bizitasun bat dagoela adierazten dutelako.

JOSU LANDA

ASTEBUURU HONETAN HERRI BARNEKO TXAPELKETAK ZUMAIA ETA AIAN

Zumaian Jon Maia txapeldun eta Aian Nikolas Zendoia

Zumaian iaz bezala herri barneko txapelketa ospatu zen Anade elkartean olagarro zopa eta gainontzekoak jan ondoren. Bertan hamar bertsolarik hartu zuten parte. Nola Joanitoren eskolakoak, hala bertsolari helduak gogoz ihardun zuten afalondoa alaitze asmoz.

Aian, berriz, ondo afaldu ondoren probalekuan probatu ziren bertako bederatzi bertsolari. Ez ziren alferrika-koak izan urte honetan zehar egin diren entrenamenduak. Denek oso maila ona eman zuten.

Zumaiaiko saioa

Saioari hasiera agur banarekin eman zitzaion eta ondoren oinak emanda bertso bana osatu zuten. Bigarren bueltan puntua eman eta erantzutea eskatu zitzairen bertsoa burutuz. Ondoren ofizioka ekin zioten binaka.

Lehenago bikotean Pello Jauregi eta Fermin suertatu ziren bie ibiletzea gustatzen zitzairen, baina Pellok badaezpada ere trenez ibiltzea nahiago zuen bitartean, Ferminek nahiago zuen kotxez ibiltzea.

Jon Manzisidor zinea ikustea asko gustatzen zitzaionaren paperean genuen, eta Jose Joakin zineko atezaina. Zer gertatuko eta beti bezala sartzeraz zihorean karneta eskatu dio.

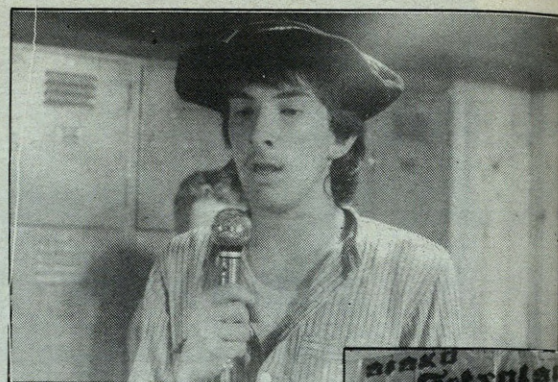
Balentin Eizagirre semafora gorrian zegoela pasa zuen bat genuen, Jon Maia ikusi zuen Ertzaina.

Josu Garate eta Felix Aizpuruak estropadetako gertakizun bat izan zuten gaitzat. Biak estropadan zihozten Josu aurretik eta Felix atzetik, eta zia boga bat ematen ari zirenean, balizatik irteten ari zenak eta sartzera zihoznak txoke egin zuten.

Hilarior belarra moztera zihozan baserritarra zen eta Mikeli belarretan eguzkia hartzen ari zen domingero horietakoa.

Une honetara iritsiz gero, aurrera nortzuk pasatzen ziren puntuazioen kontaketa egin zen. Asmoa zen lau pasatzea, baina laugarrena eta boskarrenak enpatatu egin zuten, sei aukeratu ziren Jose Joakin Aizpuru, Jon Maia, Felix Aizpuru, Josu Garate, Balentin Eizagirre, eta Hilario Leturiondo.

Ondoren zortziko txikian ofizioka egin zuten: Jose Joakin kantari ari zen kilkerra zen eta Jon Maia kilkerra be-

Goiko argazkian, Jon Maia du-gu, Zumaiaiko saioan irabazle gertatu zena, eta eskuinekoan, Aiako txapelketako azken momentua jasotzen da, Zendoia txapelduna, kopa eskutan, adiozko bertsoa eskainiz.

re zulotik atera nahi duen mutikoa.

Felix San Telmoko festetan parrandan ari zena zen eta Josu lo egin nahi eta ezin zuena eta balkoitik ura botatzen diona. Balentin jabetxe batetara joan eta "entsalada mixta" eskatu zuen eta bai ekarri ere, baina bare eta guzti. Kartzelako gaian oinak eman zitzaizkien bertsoa osatzeko eta gaia: Maiatzaren bata.

Aiako saioa

Probalekua ia dena beterik zela, sekulako giro herrikoi batetan eman zitzairen ongetorria bederatzi bertsolariei. Parte hartu zutenak: Jabier Etxabe "Armendia", Nikolas Zendoia, Jose Mari Lertxundi, Markox Manterola, Jose Antonio Manterola "Zatain", Martin Errezabal "Olaso", Luis Otamendi, Leon Azkue "Endaia" eta Manuel Lertxundi.

Ohizko agurraren ondoren Ofizioka hiruna bertso botatzeko lana izan zuten. "Armendia" basarritarren esnearen berri jakitera doan inspektorea zen, eta Zendoia basarritarra.

Markox dendara lapurretara doan langabea zen eta Jose Mari Lertxundi dendaria.

"Zatain" etxetik kanpo bizi zen semea zen eta maiatzaren batean etxera itzultzen da. "Olaso", berriz, bere ama.

Otamendi senarra zen, "Endaia" emaztea, eta Manuel Lertxundi semea. Eta

gurazoak dibortziatzera doaz.

Zortziko txikian "Olaso" artzaia zen, Jose Mari Lertxundi zakurra, eta "Armendia" ardi izua. Hurengo bikotean Zendoia Idi langilea, eta Otamendi Idi alperra biak uztarri batean. Beste bikotean Markox Amuan zegoen antxua eta "Endaia" atuna. Eta azkenik Manuel Lertxundi katean lotuta zegoen zakurra eta "Zatain" atarian libre dabilen zerria.

Hurrengo bueltan puntua eta oinak emanda bina bertso osatu zituzten. Bakarkako gairako kaxetan gordeta zeuden prenda bana aukeratu zituzten: "Armendia"ri despertadorea tokatu zitzaion, Zendoiari txupetea, Jose Mari Lertxundiri linter-na, Markoxi katea, "Zatain"i sakakortxoa, "Olaso"ri amonaren mantala, Otamendiari lokotxa, Endaiari pilota, eta Manuel Lertxundiri sagu zepo bat.

Zumaian txapeldun Jon Maia izan zen eta bigarren Hilario Leturiondo. Aian, berriz, txapeldun eta bertsorik onenaren saridun Nikolas Zendoia izan zen, duela hogeit bat urte txapel batzuk irabazi zituen.

ZALDUBI

HILAREN 8-AN, GARAZIN IZANEN DA LEHEN SAIOA
AZKENA «GALAROTSETAN» EMANEN DELARIK

«Hamar manu minduak», Hiruak Bat taldearen emaitza berri, ongi-etorri eta nobedoso

Badira hemezortzi urte Hiruak Bat taldea sortu zela Garazi aldean, hiru herrietako gazteak bilduz. Hainbat urtetan urtero lan berriak aurkezten ibiliak, aurten ere produktu freskoa prestatu digute: «Hamar manu minduak».

Ortizirale honetan izanen da estreinaldia, hilaren 8an, Garazin eta gaueko 9,30tan. Behingoz esango dugu: joan beharra dago ikustera, merezi du eta. Geuk aurre-estreinaldia dastatzeko aukera izan genuen, eta izugarri libertitu ginen Guillaume Irigoyen luma gaztetik sortutako hirugarren lan honekin. Irisarriko antzoki ttikian izan zen aipatu saioa, taldeak usaian errepetizioetarako erabiltzen duen horretan hain zuzen.

Hauxe da antzerki lan berri honen gaia: Beñat Pekogain protagonista Iparraldeko herri ttipi batera iristen da, eta bertako errealitatean txertatu beharra dauka, gora-behera eta katramila guztietan sakonetik murgildurik kausitzen delarik. Hautua egin beharrak mila burukomin ekarriko dizkio gure Beñati.

Lanari oso umore freskoa dario, batik bat Iparraldeko umore-ohiturarekin biziki ongi lotzen dena. Umorezko istorio horrek aitzakia ematen die Hiruak Batekoei, gaur

ez da oso aditua izan behar hor erlijioaren aipamena ikusteko.

G.I.— Bai eta ez. Manera guziz ez da erlijioneaz, hori laster jendeak ohartuko dira, katixima dela, baina beste gisa batetako katixima, ez katolikoa. Katiximak erreglamendu edo neurri batzu herri ttipietan untsa ezagutzen di-

hoazen gaiarekin eta horregatik.

A.— Euskara bizi bat egitea zen asmoa.

G.I.— Bai, hori da. solasetan erabiliak direnak, eguneroko mintzatzeko moldea da erabilia. Ez da beti errezena antzerkian egiteko, baina horretan entseiatu naiz, sobera indarrak egin gabe ordea. Nola ixtorioa herri ttipi batetan pasatzen den, toka eta noka ari dira anitz, eta agian muga handi bat izanen da euskaldunberriendako edota hegoaldekoendako.

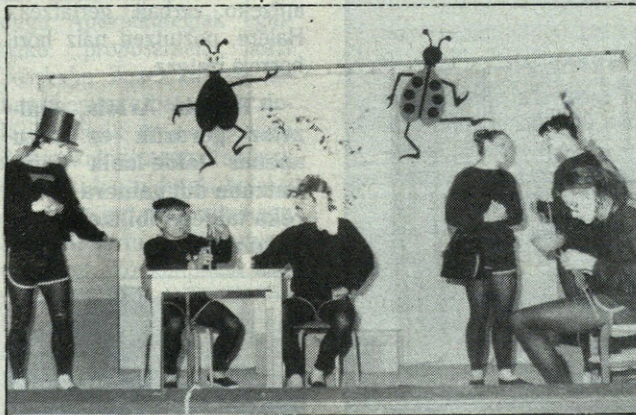
A.— Non agertuko zarete. Galarrotsetan bai?

G.I.— Hortan agertzen gara, bai. Azken emanaldian, maiatzaren 24ean, igandez, Galarrotsen azken week-end horretan.

A.— Uste duzu zuen antzerkiak leku berezirik baduela euskal antzerkian?

G.I.— Hori ez dakit. Guk bakarrik erran genezake bi motibazioen ditugula antzerkian: bata, antzerkia egitea bai, baina ere Garazi xoko horretan zerbaiten erakustea. Ez da gure helburua antzerkilari ospetsu bihurtzea, antzerkian leku handiren bat lortzea. Giro kultural bat ezarri eta egungo prolemak aipatzea da nahi duguna finen antzerkia bitarteko dela.

L. ETXEZARRETA
J. LANDA

Herri ttipi bateko bizimodua ageri da «Hamar manu minduak»en, kritika eginez eta umorezko moldean.

egungo errealitateaz hainbat oharpen sarkastiko eta kritika zorrotz egiteko. Antzesleak bizi diren inguruko erretatu engaiatu eta sarkastikoa dugu «Hamar manu minduak». Inola ere pasatzen utzi ezin daitekeena.

Guillaume Irigoyen:
«Egungo prolemak aipatu eta kultur giroa ezartzea nahi dugu»

A.— «Hamar manu minduak» izena du lanak, eta

renak.

A.— Entzun-ikusak, irudiak, musika. Jendeak ere badaki hori. Berriz ere agertuko dira?

G.I.— Ez hainbat. Beti musikaren aldetik baliatzen ditugu musika bitxiak flash batzu erakusteko, zerbait oroitarazten dutenak. Baina ez dugu bortxatu hainbat alde hortarik. Badira kantu zenbaitzu, kasik musikalerak jotzen dutenak, baina ez absolutuki zerbait berri egin nahian, ez. Antzerki honetan untsa zi-

Paperetan idatziak

EUSKO IKASKUNTZAKO KONGRESUA

Kongresuan zergatik ez dute euskara erabili lanak aurkezterakoan? Zergatik nahiago dute erdara erabiltzea? Baliteke hor egotea fenomeno tekniko bat, alegia, askoz jende gehiagok irakurri edo entzungo duela erdaraz euskaraz baino, kontutan hartzea. (...) Hor aukera bat dago: bere lanean oso trebatua dagoen pertsona ekartzea ala, bere gaian jantzita ez egon arren, euskaldun bat jartzea. Elkarte zientifiko bat bezala nahiago dugu teknikoak ekarri. Gainera, akusazio hau ikerketa edo unibertsitate mailan mugitzen den jendea guziari ahal zaio egin!

Edorta Kortadi, «Navarra Hoy», 87-IV-28

EUSKAL ZINEMA

Euskal zinemak beste arlo batzuetan lortu ez diren emaitzak atera izan dira, kalitate minimoa lortu izan delako, eta hori ez da nire iritzia, kritikoa baizik. (...) Momentu honetan gure herrian zinema egitea mirari bat dela esan genezake, kontuan hartuz gure merkatuak ez duela sosik ematen pelikula ikaragarri merkea ez bada eta izugarritzko arrakasta ez badu.

Xabier Elorriaga, «Egin», 87-V-4

IKASTOLAK NAFARROAN

Eskola publikoetan sartu ahal diren eredu elebidun guztiak ongi-etorriak izango dira, baina gure eskariari eman beharreko erantzuna ez doa ildo horretatik, Ikastola Publikorako zentru berria zabalduz baizik. Gainera, eredu elebidunen zabalteaz askotan martxan dagoen Ikastola Publiko baten kontrako eraso modura erabili izan da. Altsasun, adibidez, Ikastola Publikoari boikota egitearren, eredu elebidunak zabaldu zituzten eskola publikoan.

Sagrario Aleman, «Punto y Hora», 87-IV-30

EGUNKARI IRAKURLEAK BIZKAIA

Euskaldunek gehien irakurtzen duten egunkaria «Deia» da, «El Correo» eta «Egin» atzetik dituelarik; hale-re, azken egunkari honek du bere irakurleen artean euskaldun kopururik altuena. (...) Botoemaile abertzale edo nazionalistak dira gehien irakurtzen dutenak. Herri Batasunakoak batez ere, EEkoak atzetik dituztela, eta atzeraxeago, EAJrenak.

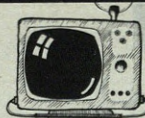
Carmelo Garitonandia, «Eguna», 87-V-30

PSOE ETA EUSKARA

Orain arte ikusi dena da PSOEek euskarari eta euskal kulturari buruz izan dituen jarrerak ez diotela merezimendurik ematen guk konfidantza edukitzeko. Gehien-gehienez ere desiatu egingo dugu —uste dut denok desiatzen dugula haren jarrera aldatzea—, baina hori bere lana izango da.

Joxe Azurmendi, «Habe», 87eko maiatzaren 1ekoa.

Mertxe Ezeiza eta Txomin Artola

Hasier Etcheberria-ren galderak ETBko «Lapikoka» saioan (apirilaren 31ean)

Mertxe, zuk baduzu fama oso oso berezia. Jende batek asko maite zaitu, eta beste jende pilo batek izugarri gorrotatzen zaitu. Hori nola li-teke?

— MERTXE EZEIZA: Beno, nahiago dut hori indiferentzia baino. Gainera, bada-kizu, amodiotik gorrotora ez dago ezer ere, eta gorrototik amodiora pentsatzekoa da gutxiago egongo dela. Orduan, hor gurutzatzen diren bitartean... Zergatik gertatzen den? Agian zenbateraino eskaintzen duzun zu zerorri zarena. Ez dakit, nik batzutan asko maitatzen dut neure burua, baina beste batzutan ere gorrotatzen dut. Pentsatzekoa da zerorri ere gertatzen baldin bazaizu, isladatzen duzun horrekin ere antzeko zerbait gertatzea. Halere, poztutzen naiz hori horrela izateaz.

— Txomin Artola, «Haizea»z geroztik ez duzu apenas talde-lanik egin. Entzuna dut gainera ez zareka taldean ibiltzeko moduko mutila.

— TXOMIN ARTOLA: Nik ez dut uste. Hor kanpotik beste arazo batzu daude. Ez gara bakarrik eta orduan lotuta gaude nolabait dinamika batean, eta horrela da. Nik orain dela hiru urte «Orbela» diskoa egin nuenean esperientzia bat egin nuen, taldean joaz etabar. Orduan oso pozik nengoan, jendearen aurrean jaialdiak emateko talde batekin bait nengibilen. Jende oso ona, eta oso jatorrak. Ni kontent nengoan, talde hori berez talde establea zelako, jazza egiten zuten, eta talde estable bat

aurkitu nuelako ni kontent nintzen. Gero gertatzen da gertatzen dena. Kitarrajolea Barcelonara joan zen ikasketak egitera, eta taldea desegin zen, partaideak beste talde batzutan jotzen hasi ziren eta inkompatibilitateak sortzen hasi ziren.

Elkarrekin entsaiatzeko denbora edukitzea problema izaten da. Hori da herri honetako arazo haundi bat, eta batzuk hala nola konpontzen dute. Musikoak aukeratzekoan, bi eratako musikoak dituzu: profesionalak edo amateurrak. Profesionalak baldin badira, zuk zein punturaino segurtatzea daieziokizu lan finkoa? Orduan, normala den bezala bera beste batzurekin harremanetan hasten da eta inkompatibilitateak sortzen dira. Niretzako problema nagusia ekonomikoa da. Niri dirua ematen badidazu, eta edonork, talde on eta establea bilduko ditzut. Baina problema da talde hori mantentzea.

— Orain bakarrik ibiltzen haiz, ezta? Ordenadore itxurako aparailu batekin...

— Bai, eta hori da, nahi baldin baduzu, nire kasurako logikoa. Hasteko ni kantagintzan ez bait naiz profesionala, nik beste lanbidea daukat. Kantura ordutik kanpo dedikatzen naiz, eta etxean. Tresna berezi batzuk etxean bakarrik lan egiteko aukera ematen didate. Bateria behar baduzu, programatu egiten duzu. Sintetizadorea eta organoloa lotzen badituzu ere gauza bera egiten duzu, eta horrek aukera polita eskaintzen dit etxean lan egiteko. Bakarka ibiltzeko modu aberatsagoa. Eta bestetik oso egiazkoa da, oso sinzera, zure dohaiak eta zure mugak diren direnean agertzen dira.

Gexan Lantziri

Martin Lartzabal-en galderak «Gure Irratian» (maiztaren 3an)

Egun honetan berrehun bat Seaskakide bildu dira Hazparnen. Gexan Alfarro, Biltzar Nagusi berezi bat, xehea eta luzea.

— Bai, luzea izan da, sei ordu pasa bait ditugu geldi-geldirik sala barruan. Alde batetik, zertan garen diru aldetik? Gure diru ahal-guziak, Seaskakide guzien diruaz eta bestek emandako diruaz baliatzen dira, eta maiatz eta ekaineko pagak hain segur egiten dira. Gero, uztaile eta agorrila segur da ez dela egiteko posibilitaterik. Beraz, negoziaketaren segitzearen beharra eta mobilizapen kanpainaren segitzearen beharra agertu da gehien bat.

— Eta gehiengo hori, bozka baten bidez neurtu da?

— Negoziaketari buruz luze arizan gara, ea Kontratu Pribatuak gure irakaskuntzaren berezitasunak kontutan hartzen dituen, zenbat ordu frantsesez sartu ahal genituen... beraz bozka bat izan da azkenean eta jendeak hautatu du —gehiengoak, 135 kidek— Seaskak behar duela atxiki nola-hala bere sistema hori, eta denbora berean beraz Kontratu Pribatuak ez duela irakaskuntza sistema hori onartzen ahal legez. Frantses ordu gehiago sartzeaz 51k bozkatu dute alde, eta zenbaitek txuri.

— Oraingo sistemaren berezitasuna atxikitzeak erran nahi du Alliôt Mariek ere bere gogortasuna

menturaz atxikiko duela. Nola gainditu beraz?

— Alliôt-Marieren aldetik ez dut uste aldaketarik izanen den, gobernu aldetik egin duen negoziaketa bide bakarra Kontratu Pribatuarena izan bait da. Baina orain arte ere Seaskak postura gogorak aurkitu ditu Ministeritzan, eta hori gainditzeko aterabide bakarra mobilizapena gogortzea izan da, eta pentsatzen dugu Alliôt-Mariek ere beharko duela erantzun bat eman mobilizapen horren aintzinean.

— Beste aipagai bat ere bazen, azken egunetan aktualitatean izan dena, letra irekiak, eztabaida publiko bat bazen horren inguruan: Bigarren maila eta Ustaritzeko San Frantses eskola horren proposamendua. Eztabaida hori beroa izan da naski.

— Bai, beroa izan da. Ez gira sartuko, nahi baduzu, xeheki proposamen horretan, anitz azaldua izan bait da. Bakar-bakarrik erranen dugu Apezpikutegiak egindako proposamen horri Seaskako Zuzendaritzak lehen mementu batean ez zio la segidarik eman. Gertatu da seaskakide zenbaitek bizi ki gaizki hartu dutela holako erantzun bat, eta azkenean Seaskak hartu duen postura ren kontrako kanpaina eraman nahi izan da Seaskaren kanpotik. Hemen xeheki eztabaidatu dira aldeko eta kontrako arrazoinak, behar ziren xehetasun guztiak ere eman dira ikusteko errealki Ustaritzeko kolejo horretan materialki zer posibilitate zegoen 150 haur gehiago sartzeko, eta ikusi da azkenean mementoan ez dela bi gela baizik libro, eta xehetasun handiak eman dira alde horretatik. Azkenean bozka bat izan da, eta bozka horretan planteiatu da ea zer egin. Gehiengoak bozkatu du Seaskak hartu duen bideari behar dugula atxiki. Hor izan dira 103 alde, 5-6 kontra eta zenbait txuri —ez ditut xifrak xeheki buruan—. Egia da, arratseko 9,30ak ziren bozka hori pasatu delarik eta jende parte bat joana zen iadanik Biltzarretik.

Torrealdaik puntua jartzen

Xabier Gereñori

— Xabier, TB espainoleko Telenorten euskarazko klaseak ematen dituzu.

TVEk euskararekiko duen jarrrera ezagututa, ez al da hori telebista espainolari arpegia garbitzea? Eta/edo ETBri konpetentzia egitea?

A spalditik, baina azken hiru urte hauetan bereziki, ahaleginak egin ditut Bilboko kaleetara euskara, hizkuntza mintzatua bezala ateratzeko. Eta hiru urte dira, behin eta berriz «El Correo Español» eta «Telenorte»ko zuzendariekin hitz egin dudala euskara erabili dezaten. Hainbeste matraka eman ondoren, «El Correo Español»ean hasi dira euskararekin, eta «Telenorte»n euskarazko klase horiekin.

Klase hauek gaztelaniaz azaltzen dira eta euskaraz tutik ere ez dakitenei zuzenduta daude, euskaraz zaletu eta gero liburuaz edo euskaltegietan hizkuntza hobeto menpera dezaten.

Nik bultzatuta, TVEn programa batzu euskaraz emateko asmoa dute, Katalunian egiten den bezala.

Telenorten, bai Belen Aizpuruak eta bai nik, giro oso aldekoa aurkitu dugu, bai goimailako eta bai teknikari eta langile guztien artetik.

ETBk konpetentzia behar du, moteldu ez dadin, eta euskarak aukera handiago izan dezan teleikusleen onerako.

Puntako liburuak

Bilboko «Verdes» liburutegian emandako datuak

Literatur liburuak:

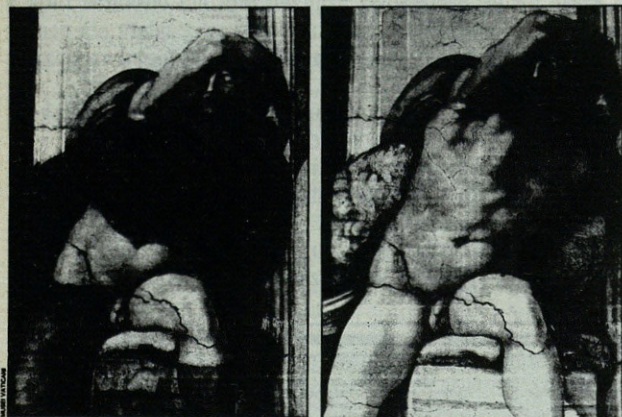
- 1.— «Saturno», Arantxa Urretabizkaia. Erein.
- 2.— «Bai... baina ez», Laura Mintegi. Susa.
- 3.— «Manu militar», Joxe Austin Arrieta. Elkar.
- 4.— «Haur besoetakoa», Jon Mirande. Erein.
- 5.— «Euskal Herriko Bertsolari Txapelketa», elkar lanean. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Larrun» aldizkaria, 4. zenbakia.
- 2.— «Euskal dialektologiaren hastapenak», elkar lanean. UEU.
- 3.— «El linaje de Aitor», Jon Juaristi. Akal.
- 4.— «Jakín 42/43» aldizkaria. Jakín.
- 5.— «Historia del Movimiento obrero en Vizcaya», Pedro Ibarra. UPV-EHU.

Kapera Sistinaren berriztatzearen polemika

Mende honetako berriztatze lan garrantzitsuena da adituen ustez, Kapera Sistinaren sabaian 1974. urtetik hona egiten ari direna. Horretan ez dago eztabaidarik. Zalantza, eta sua, baina, berriztatze lanen lehen fruituak begien bistakoak izan direnean sortu dira. Michel-Angelo Buenarrotiren maisu lana lardaskatzen ari ote dira? Horixe da behintzat kritiko eta artista askoren eritzi eta beldura.

Michel-Angelori koloreak atera zaizkio.

Lanak hiru milioi dolar kostako zaio japoniar komunikabidetako NTV/Yomiuri Shinbum enpresa ahaltsuari. Jakintsuen izua sortu duena berriz kostoa ez ote den areagoa izanen izan da, turista xehe, bisitari xume eta kasta guztitako artisten buruen gainetan agertzen ari dena ez bait da historiaren zamak hautseztutako kolore iluntsutako arte-lanik, kolore bixidun fresko multzoa baizik. Orlegi eta naranja distiratsuak, gorri kasik mingarriak. Historiako liburuetan ikusitako erreproduzioak errealtatean konprobatzera doazenentzat txunditza, eta batzutan dezeptzioa sekulakoa da: «horiek al dira Michel-Angeloren pintzelak isuritako koloreak?».

20 urte inguru du lanak

Fabrizio Macinelli autoritatez mintzo da horri buruz, bera bait da berriztatze lanen buru. Sisitinan aukeratu diren Aitasantu eta ehundaka kardinalen zeremoniatan erabilitako kandelen eta sutontzien keen ondorioz ilundu izan

dira freskoak, beren lana Maisuaren pintzelkaden ondoren gaineratutako materialeak garbitzea besterik ez delarik. Beraz agertu diren kolore bizi horiek pintore baino areago zizelkari bezala ezagutua zen Buenarrotirenak dira.

Arazoa da lanak aurrera doazen heinean agertutakoak erliebea galdu duela. Hogeitabost metro beheragotik begiratuta, jatorrizkoak zikinduak baino erliebe gutxiago dauka. Arrazoa berriztatzaileen eritzi, gaur eguneko argi artifizialean bilatu behar da, eta horregatik lanak amaitu eta segituan argiketa berri eta berezi bat ezarriko dutela diote.

Lanak 1993an amaitzekotan dira, eta bien bitartean lana kritikatzeko tenak kexu dira «Delphos-eko Sibilaren» bisaia hondaturik dagoela, nabari dela berriztatzaileek teknika aldatu egin dutela lana aurreratu ahala. Polemika polemika, egia zera da, Michel-Angelori koloreak atera zaizkiola.

J.M. HERITZ

«Berregokitze» kulturala Txina aldean

Bi urteko tregoa moduko baten ondoren kritikak sortu dira Txinako gobernuaren partetik Wang Meng kultur ministrariaren politika zabaletza eritzi dena ikusita. Kreaio libertatea bultzatu zuen 1984ean ospaturiko Idazleen Elkartearen IV. konferentzia bera izan da kritikatuak komite zentralak ateratako zirkular batetan. Literaturaren berpolitizazioaz mintzo da orain, eta partiduaren zuzendaritzaren kontrako operazio batetaz. Ikasleek Txinan ere egindako mobilizapenak ez dira hurrin ibalik.

Katona Jozsef Szinhaz, europear teatroaren erreferentzi puntu

Budapesteko kalexka batetan dago Katona Szinhaz (antzokia), esperientzia luze baten fruitua dena eta europear antzerkiaren erreferentzi puntu bilakatu dena azken urteotan, garai batean Milaneko Piccoloa eta Schaubühne izan ziren gisa. Gabor Zsambeki eta Gabor Szekely dira bertoko zuzendariak, 1982az geroztik beren inguruan jatorri, tendentzia eta adin desberdinetako antzezleak eta teatro jendea bildu dutenak. Teatro errusiarrak, Shakespeare eta dramaturgia hungariarra lantzen dute.

Videoak hilobia prantatu dio zinemari Indian

Bombay zinemako kapitala krisi larrian sarturik dago, laster Madrask gaindituko du, urtean seirehunik gora filme ekoizten bait ditu. Gainbehera horren arrazoiak video sala tipien esplotazio salbakiak ematen digu. Arvind Shinde da videoaren maharajah handia Indian, berrehun salaren jabe da eta salneurria zinematikietakoaren erdia da beroietan. Bere arrakasta estreinatzekotan dauden filmeak pirateatzen ditarkio. Estreinaldia baino egun pare bat lehenago, bere saletan filmerik arrakastatsuenak ikus daitezke.

Hambourg-eko rock

Egiazki, opera-rock berri bat da Peter Zadek antzerki zuzendariak Hambourg-eko hirian eszenaratu berri duena. «Andi» auzunetako bandedan dabilen gazte bat da, zarata egiten dutelako auzoko batek karabina aterata eta tiro egiten du. Gaztea hil egiten da. Horren inguruan muntatu du antzezlanak Zadek-ek «Einstürzende Neubauten» rock taldearen laguntzaz. Antzokietatik urrun zebiltzan gazteak inguratzea lortu du Zadek-ek azkenik, horixe bait zen asfaltian zebilkion ametsa.

Euskarak, Korrika-n, bizirik dirau

Euskaldunontzat zerbait badago
Urrutitik datorrena,
Serio oso bere indarra
Korrika hor dakarrena;
Abertzalentzat bera izango
Da seguru hoberena,
Izena EUSKARA dauka eta
Nahi du izan gorrena.

Ez duzue egin ekintza txarra
Usai goxo ekarriz,
Sentimendu hori bultza nahi dugu
Korrikan arituz berriz;
Atzera eta aurrera zeldan
Rau! EUSKARA goian jarriz,
Askatasuna eman nahiean
Zerutaraino igorriz.

Neke gabeko borrokan gaude
Aspaldian murgilduta,
Hain neketsua izanagatik
Izango da garaituta;
Denona dugu EUSKARA eta
Uzteko ez zen jaiota,
Gure ezaugarri oinarritzona
Utzi dezagun piztuta.

Eskerrikasko ekartzeatik
Testigua kartzelara,
Altxako dugu dudarik gabe
Kartzelan ere EUSKARA;
Izurik gabe gure bihotzak
Taupadak bere aldera,
Testigu hori emango dugu
Oso gustora aurrera.

Zutabe ederra jarria dugu
Enborrez goitik behera,
Ukatu dunak gure hizkuntza
Razt! ta bota komunera;
EUSKARAK ditun etsaiak ongi
Aditu bezate zera:
Damutu eziña EUSKARA-n ere
Atxilotuen jarrera.

Ixkiñetatik sakoneraino
Galazi dute hizkuntza,
Oso seguru emana dute
Errematatzek hitza;
Zuk eta denok egingo dugu
Aurreratu eta mintza,
Zuloan dena igo ezazu
Ukatu gabe laguntza.

Zintzo ta extu, bizkor ta bixi
Ixildu gabe egunero,
Nagikeriak lagundutzeko
Tutik ez daduka gero!
Zazpi lurralde, zazpi bertsotan
Osorik bildurik bero,
Kementsu biziko da EUSKARA
Iraultza egin ezkerro.

XABIER BELOKI

EROEN ARTEAN

Ero batek beste ero bati zera esaten omen dio:

— Ni Erregea naiz Jainkoak hala esan didalako.

Eta besteak:

— Aizu, nik ez dizut ezertxo ere esan!

BALEARENAK

Galdetzen omen dio andereñoak ikasle bati:

— Bale-haragia jan al daiteke?

— Bai, andereño.

— Oso ongi, Maite. Eta zer egiten da hezurrekin?

— Platera izkinean utzi, andereño.

NOTEKIN ETXERA

Eskolako notekin iristen da alaba etxera. Amari notak eman, eta hau hasten da:

— Oso ondo... primeran... Matematikak... Zero! Fisika... Zero! Historia... Zero!... Honek zigorra merezi du!

— Bai ama, baina ez dakit andereñoa non bizi den!

IMITATZEN

Aurreko batetan, sartu naiz arrain-degi batetan erosketa batzu egitera, eta nire ondoan jarri dira ama-semeak. Eta handik minutu erdi batetara edo, beren aldamenean jartzen den

gizon xelebre samar bat sartzen da. Gizonak imintzio arrao batzu egiten zituen, urduritasunak eraginda. Umeak ikusi du gizona trantze horretan eta, bere ere aspertuta zegoenez, imitatzen hasten zaio. Gizona konturatu, eta umearen semeari diotso:

— Aizu, emakume, esaiozu zure umeari ni ez imitatzeko!

— Kepa! Ez ezazu txoroarena egin!

DENTISTA-RENGANA

Ama-semeak dentistarengana joan dira. Umeari ez zion bertara joatea ilusio haundirik egiten, baina amak behartuta joan egin da.

Dentista begiratzen ari zaiola esaten dio amari:

— Mesedez, esaiozu zure semeari azken aldiz ahoa irekitzeko.

— Seme, zabaltzazu ahoa... mediku jaunak eskua atera dezan.

argi ibili mari pili

Lau bazkide berrien datuak

Familia Haundien Elkartean (FHE) lau bazkide berri hartu dituzte. Fitxak bete ondoren asmakizun hau proposatzen dizuegu, ea norberaren datuak asmatzen dituzuen; laguntza hemen duzue, zuek, orain, izena, ogibidea, herria eta zenbat seme-alaba dituzten asmatu.

- 1.— GILERMO-k ORIOtarra baino semealaba gutxiago ditu.
- 2.— DONOSTIARRA eta MAIXUA aspaldiko lagunak dira.
- 3.— KOLDOK OKINak baino gehiago ditu.
- 4.— ENRIKEk 15 seme-alaba ditu.
- 5.— AZPEITIAkoak BULEGARIAk baino bi ume gehiago ditu.
- 6.— ARRANTZALEAk sei hilabete kanpoan pasatzen ditu urtean, hala ere, berea da familiarik haundiena.
- 7.— XABIERrek BEASAINdarrak baino alaba bat gutxiago du.
- 8.— Bi bazkide berrik 12 eta 14 seme-alabak dituzte.
- 9.— Asmatu al duzue, honuntz gero, nork dituen 16 seme-alabak?

ETXEAK BUELTAKA

Aurreko batetan Iruñeako Zaldiko Maldikora joan behar izan nuen. Gaueko ordukiak izango ziren handik atera nintzenerako. Kotxe bila abiatu naiz eta Gaztelu Plazatik pasatzera-koan, hara non ikusten dudana neska bat mozkor-mozkor eginda lurrean etzanda. Lagundu nahian esan nion:

— Aizan, altxa hadi hortik, bestela pulmoniaren bat harrapatuko dun-eta.

— Bai zera! Etxe guztiak bueltaka ari zaizkidak eta nirea noiz pasatuko den zai natxiok, barrura sartzeko.

16	ORIO	ARRANTZALEA	KOLDOK
15	BEASAIN	MAIXUA	ENRIKE
14	AZPEITIA	OKINA	XABIER
12	DONOSTIA	BULEGARIA	GILERMO
SEME-ALABAK	HERRIA	OGIBIDEA	IZENA

SOLUZIOAK:

a ze flasha!

Gure katua Pitxitxi!

«**M**OTX, motx!» ari zaio domadorea, «etorri, etorri»ka jendeari erakutsi nahian lehoiaren indar basatia arrazoiaren indarraz menderatzea daukala.

Batek baino gehiagok pentsatuko du «indar» ezkuturen bat daukala domadoreak bere begiratuan. Lelotua bezala daukala lehoia.

Beste batek baino gehiagok berriz zientifikoki esango dizu domatzearena arte oso bat dela eta egunero jaten ematen dionari ez diola inolako abererik aurre egiten. Nahiz eta oso indartsua eta basatia izan domadorearen aurrean dagoen aberea.

Arrazoi guztiak elkartu nahian aritzen den eklektiko horietakoren batek esango lizuke aipatu arrazoi guztietatik badagoela zerbait.

Geratuko litzateke piztitasunean begi hertsiz sinesten duen beste sektore espontaneista horren erantzuna: lehoiak ahoa ireki eta domadoreak bertan burua sartzen duenean harek ahoa itxi eta domadorearen lepa-hezurra zuri-zuri uztea espero duen jendea.

Alferrik ordea. Urteak eta urteak pasa eta berdin jarraitzen dute domadoreek zirkotan. Ondo elikatutako lehoiak ez dio hortzik erakutsiko nagusiari. Katu koxkor batek bezala utziko dio melena laztantzen.

Bestela gertatuz gero —zakurrak zahartzerakoan erotzen diren bezala— eta ez-beharren bat egiten hasiz gero kaiola barruan dagoen lehoia, indartsu astinduko du domadoreak bere zigorra.

Arrazoiak indar askirik ez duenean zigorra nagusi.

Halaz eta guztiz ere aski gertatzen ez bada, lehoiak zigorrari ere errespetoa galtzen duenean, hortxe egongo dira pistoleroak lehoia akabatzeko prest.

Garai batean domadoreak berak agertzen ziren kaiola barruan pistola eta guzti. Egun orde, erakutsi beharra dago beste modu batera egin daitekeela.

Lehoiak apenas izango du oportunitaterik bere indarrak egoerari gailentzeko. Ez du nahikoa izango domadoreari hozka egitea. Gainean izango ditu pistoleroak.

Hobeto prestatu beharra dauka!

MARTIN ARANA

osasunaren arduraz

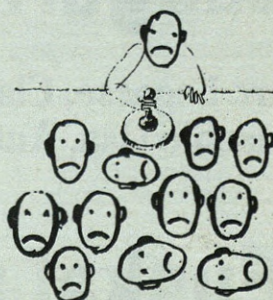
Ikusmen- -arazoetarako tratamendu berria

INGALATERRAKO iparraldean dagoen Bradford-eko Unibertsitatean Optometria irakasten duen Bill Douthwaite doktoreak, Ikus Elektrofisiologiako Unitatean burututako lanean, garunean begietatik datozen seinaleek sortutako iharduera elektrikoa aztertu du, luze eta sakon.

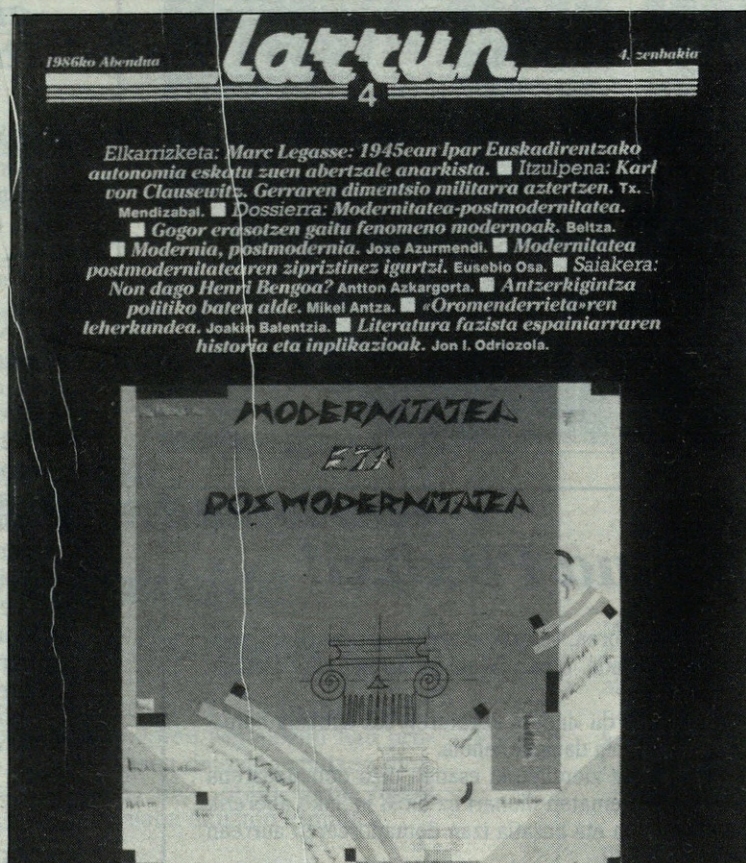
Lan eta ikerketa horien ondorioz ordenadore-joko bat (edo jolas hobe?) sortu du, anblipia duten umeentzat, entretenitzen diren bitartean bere begien ariketa bezala ere balio dezakeena. Esan dezagun, beste ezer baino lehen, anblipia hitzarekin biltzen ditugula hemen ikusmen-arazoak dituzten ume guztiak. Jolas honetan ondoren irakurri eta gogoratu behar diren zenbait letra hautatzen dira, eta letra horietatik pantailaren erdialdean agertzen dira, ausaz, xake-jokorako tableroak inguratzen dituelarik. Umeak, bere begi «ona» estali ondoren, letra bat irakurtzen du, eta letra desgertu denean, ordenadorearen teklaturan markatu behar du. Asmatutako letra bakoitzeko puntu bat.

Programa hau haur-erietegietan izan da erabilia, urtebeteko epe batean. Douthwaite doktoreak dioenez «hobekuntza azkar eta esanguratsu bat eman da metodo honekin tratatuak izan diren umeen ikusmenean, kasuen ia %50 batean».

XABIER AGIRRE

LATTUN

Modernitatea eta postmodernitatea

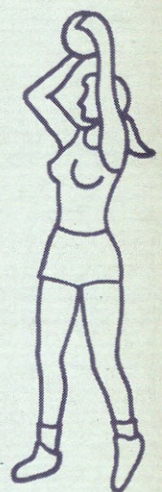
Laugarren LARRUN kalean duzu.

**Marc Legasse, Clausewitz, Joxe Azurmendi, Emilio Lopez Adan «Beltza»,
Eusebio Osa, Antton Azkargorta, Mikel Antza, Joakin Balentzia, Jon I.
Odriozola, Pablo Sastre.**

Euskal nazio projektuari, buruz.

Kirola ta hizkuntza, horra hor bi gauza luza dezaketenak herriaren hatsa; baldin ez bazerauku erdalduntzen plaza, salbaturen garela badut esperantza.

Ferrando Aire "Xalbador"

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

CAJA DE AHORRO
MUNICIPAL

Eros ezazu

ZEURE ETXE

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzerara eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOEKIN. KONTSULTA EZAZU.